

SEANCE DU VENDREDI 23 JUIN 1989
VERGADERING VAN VRIJDAG 23 JUNI 1989ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERING

SOMMAIRE:

CONGES:

Page 2869.

MESSAGES:

Page 2869.

Chambre des représentants.

DEMISSION D'UN SENATEUR:

Page 2870.

PROJETS DE LOI (Discussion):

Projet de loi contenant le budget du ministère de l'Emploi et du Travail pour l'année budgétaire 1989.

Discussion générale. — *Orateurs*: MM. Boël, Egelmeers, Anthuenis, Vannieuwenhuyze, Lenfant, Mme Harnie, M. Pataer, M. Van den Brande, ministre de l'Emploi et du Travail, p. 2870.

Discussion et vote des articles, p. 2883.

Projet de loi contenant délégation de pouvoirs pour assurer l'exécution de la directive du Conseil des Communautés européennes du 10 juin 1985.

Discussion et vote d'articles:

A l'article 1er: *Orateurs*: M. Capoen, M. Mainil, secrétaire d'Etat aux Classes moyennes et aux Victimes de la guerre, adjoint au ministre de la Justice et des Classes moyennes, p. 2886.

Projet de loi contenant le budget du ministère des Classes moyennes pour l'année budgétaire 1989.

Ann. parl. Sénat de Belgique — Session ordinaire 1988-1989
Parlem. Hand. Belgische Senaat — Gewone zitting 1988-1989

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 2869.

BOODSCHAPPEN:

Bladzijde 2869.

Kamer van volksvertegenwoordigers.

ONTSLAG VAN EEN SENATOR:

Bladzijde 2870.

ONTWERPEN VAN WET (Beraadslaging):

Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid voor het begrotingsjaar 1989.

Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: de heren Boël, Egelmeers, Anthuenis, Vannieuwenhuyze, Lenfant, mevrouw Harnie, de heer Pataer, de heer Van den Brande, minister van Tewerkstelling en Arbeid, blz. 2870.

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 2883.

Ontwerp van wet betreffende overdracht van bevoegdheden voor de uitvoering van de richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 10 juni 1985.

Beraadslaging en stemming over artikelen:

Bij artikel 1: *Sprekers*: de heer Capoen, de heer Mainil, staatssecretaris voor Middenstand en voor de Oorlogsslachtoffers, toegevoegd aan de minister van Justitie en Middenstand, blz. 2886.

Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Middenstand voor het begrotingsjaar 1989.

Projet de loi ajustant le budget du ministère des Classes moyennes de l'année budgétaire 1988.

Discussion générale. — *Orateurs*: MM. Content, Capoen, Lenfant, M. Mainil, secrétaire d'Etat aux Classes moyennes et aux Victimes de la guerre, adjoint au ministre de la Justice et des Classes moyennes, p. 2892.

Projet de loi contenant le budget du ministère des Classes moyennes pour l'année budgétaire 1989.

Discussion et votes des articles, p. 2896.

Projet de loi ajustant le budget du ministère des Classes moyennes de l'année budgétaire 1988.

Discussion et votes des articles, p. 2899.

HOMMAGE AU GENERAL-MAJOR LACROIX, COMMANDANT MILITAIRE DU PALAIS DE LA NATION:

Orateur: M. le Président, p. 2887.

ORDRE DES TRAVAUX:

Page 2887.

PROJETS DE LOI (Votes réservés):

Projet de loi relatif à la limitation et au contrôle des dépenses électorales ainsi qu'au financement et à la comptabilité ouverte des partis politiques, p. 2888.

Projet de loi contenant délégation de pouvoirs pour assurer l'exécution de la directive du Conseil des Communautés européennes du 10 juin 1985, p. 2889.

PROJETS DE LOI (Votes):

Projet de loi relatif à la limitation et au contrôle des dépenses électorales ainsi qu'au financement et à la comptabilité ouverte des partis politiques, p. 2890.

Explications de vote: *Orateurs*: Mmes Herman-Michielsens, Aelvoet, p. 2890.

Projet de loi contenant le budget du ministère des Finances pour l'année budgétaire 1989, p. 2891.

Projet de loi contenant le budget du ministère de l'Emploi et du Travail pour l'année budgétaire 1989, p. 2891.

Orateur: Mme Herman-Michielsens, p. 2891.

Projet de loi contenant délégation de pouvoirs pour assurer l'exécution de la directive du Conseil des Communautés européennes du 10 juin 1985, p. 2891.

PROJET DE LOI (Dépôt):

Page 2900.

Projet de loi contenant le budget des Institutions scientifiques et des Affaires culturelles communes pour l'année budgétaire 1989.

INTERPELLATION (Demande):

Page 2900.

M. Falise au ministre des Relations extérieures sur « les événements de Chine ».

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Middenstand voor het begrotingsjaar 1988.

Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: de heren Content, Capoen, Lenfant, de heer Mainil, staatssecretaris voor Middenstand en voor de Oorlogsslachtoffers, toegevoegd aan de minister van Justitie en Middenstand, blz. 2892.

Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Middenstand voor het begrotingsjaar 1989.

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 2896.

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Middenstand voor het begrotingsjaar 1988.

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 2899.

HULDE AAN GENERAAL-MAJOR LACROIX, MILITAIRE BEVELHEBBER VAN HET PALEIS DER NATIE:

Spreker: de Voorzitter, blz. 2887.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN:

Bladzijde 2887.

ONTWERPEN VAN WET (Aangehouden stemmen):

Ontwerp van wet betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven, de financiering en de open boekhouding van de politieke partijen, blz. 2888.

Ontwerp van wet betreffende overdracht van bevoegdheden voor de uitvoering van de richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 10 juni 1985, blz. 2889.

ONTWERPEN VAN WET (Stemmingen):

Ontwerp van wet betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven, de financiering en de open boekhouding van de politieke partijen, blz. 2890.

Stemverklaringen: *Sprekers*: de dames Herman-Michielsens, Aelvoet, blz. 2890.

Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Financiën voor het begrotingsjaar 1989, blz. 2891.

Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid voor het begrotingsjaar 1989, blz. 2891.

Spreker: mevrouw Herman-Michielsens, blz. 2891.

Ontwerp van wet betreffende overdracht van bevoegdheden voor de uitvoering van de richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 10 juni 1985, blz. 2891.

ONTWERP VAN WET (Indiening):

Bladzijde 2900.

Ontwerp van wet houdende de begroting van de Gemeenschappelijke Instellingen en Culturele Zaken voor het begrotingsjaar 1989.

INTERPELLATIE (Verzoek):

Bladzijde 2900.

De heer Falise tot de minister van Buitenlandse Betrekkingen over « de gebeurtenissen in China ».

PRESIDENCE DE M. SWAELEN, PRESIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER SWAELEN, VOORZITTER

M. Mouton, secrétaire, prend place au bureau.
De heer Mouton, secretaris, neemt plaats aan het bureau.

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 14 h 20 m.
De vergadering wordt geopend te 14 h 20 m.

CONGES — VERLOF

MM. Swinnen, Pede, pour devoirs administratifs; Claeys, en mission à l'étranger, et Vanroy, empêché, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: de heren Swinnen, Pede, wegens ambtsplichten; Claeys, met opdracht in het buitenland, en Vanroy, belet.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving aangenomen.

MESSAGES — BOODSCHAPPEN

M. le Président. — Par messages du 22 juin 1989, la Chambre des représentants transmet au Sénat, tels qu'ils ont été adoptés en sa séance de ce jour, les projets de loi:

1° Contenant le budget du ministère des Affaires étrangères, du Commerce extérieur et de la Coopération au Développement pour l'année budgétaire 1989;

Bij boodschappen van 22 juni 1989 zendt de Kamer van volksvertegenwoordigers aan de Senaat, zoals zij ter vergadering van die dag werden aangenomen, de ontwerpen van wet:

1° Houdende de begroting van het ministerie van Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking voor het begrotingsjaar 1989;

2° Contenant le budget du ministère de l'Agriculture pour l'année budgétaire 1989;

2° Houdende de begroting van het ministerie van Landbouw voor het begrotingsjaar 1989;

3° Ajustant le budget du ministère de l'Agriculture de l'année budgétaire 1988;

3° Houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Landbouw van het begrotingsjaar 1988;

4° Ajustant le budget du ministère des Finances de l'année budgétaire 1988;

4° Houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Financiën van het begrotingsjaar 1988;

— Inscrits à l'ordre du jour.

Op de agenda geplaatst.

5° Contenant le règlement définitif des budgets des services d'administration générale de l'Etat et d'organismes d'intérêt public pour l'année 1983 ou pour des années antérieures;

5° Houdende eindregeling van de begrotingen van de diensten van algemeen bestuur van de Staat en van instellingen van openbaar nut van het jaar 1983 of voorgaande jaren;

6° Modifiant l'article 137, § 2, du Code des impôts sur les revenus;

6° Tot wijziging van artikel 137, § 2, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen;

7° Ouvrant des crédits provisoires pour les mois de juillet, août, septembre et octobre de l'année budgétaire 1989.

7° Waarbij voorlopige kredieten worden geopend voor de maanden juli, augustus, september en oktober van het begrotingsjaar 1989.

— Renvoi à la commission des Finances.

Verwezen naar de commissie voor de Financiën.

Par messages du même jour, la Chambre fait également connaître qu'elle a adopté, tels qu'ils lui ont été transmis par le Sénat, les projets de loi:

1° Modifiant les lois portant le statut des objecteurs de conscience, coordonnées le 20 février 1980;

Bij boodschappen van dezelfde dag deelt de Kamer tevens mede dat zij heeft aangenomen, zoals zij haar door de Senaat werden overgezonden, de ontwerpen van wet:

1° Tot wijziging van de op 20 februari 1980 gecoördineerde wetten houdende het statuut van de gewetensbezwaarden;

2° Modifiant l'article 3, § 1er, des lois coordonnées sur le Conseil d'Etat;

2° Tot wijziging van artikel 3, § 1, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State;

3° Ajustant le budget des Postes, Télégraphes et Téléphones de l'année budgétaire 1988;

3° Houdende aanpassing van de begroting van Posterijen, Telegrafie en Telefonie van het begrotingsjaar 1988;

4° Contenant le budget des Postes, Télégraphes et Téléphones pour l'année budgétaire 1989;

4° Houdende de begroting van Posterijen, Telegrafie en Telefonie voor het begrotingsjaar 1989;

5° Modifiant la loi du 28 juin 1963 modifiant et complétant les lois sur la comptabilité de l'Etat, la loi du 16 mars 1954 relative au contrôle de certains organismes d'intérêt public et la loi du 15 mai 1846 sur la comptabilité de l'Etat, et abrogeant la loi du 31 décembre 1986 portant réglementation des crédits provisoires.

5° Houdende wijzigingen van de wet van 28 juni 1963 tot wijziging en aanvulling van de wetten op de rijkscomptabiliteit, van de wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut en van de wet van 15 mei 1846 op de comptabiliteit van de Staat, en tot opheffing van de wet van 31 december 1986 tot regeling van de voorlopige kredieten.

— Pris pour notification.

Voor kennisgeving aangenomen.

Par message du 22 juin 1989, la Chambre des représentants transmet également au Sénat, tel qu'il a été adopté en sa séance de ce jour, le projet d'acte de naturalisations.

Bij boodschap van 22 juni 1989 zendt eveneens de Kamer van volksvertegenwoordigers aan de Senaat zoals het ter vergadering van die dag werd aangenomen het ontwerp van akte van naturalisaties.

— Renvoi à la commission des Naturalisations.

Verwezen naar de commissie voor de Naturalisaties.

ELECTION D'UN SENATEUR COOPTE EN REMPLACEMENT DE M. LANNOYE, DEMISSIONNAIRE

VERKIEZING VAN EEN GECOOPTEERD SENATOR, TER VERVANGING VAN DE HEER LANNOYE, ONTSLAGNEMEND LID

M. le Président. — Par lettre datée de ce jour, M. Lannoye, sénateur coopté, m'a informé qu'il renonce à son mandat.

Bij schrijven van heden heeft de heer Lannoye, gecoopteerd senator, mij laten weten dat hij van zijn mandaat afziet.

Conformément aux dispositions de l'article 222 du Code électoral, le Sénat doit procéder au remplacement de M. Lannoye dans la première séance tenue après le dixième jour qui suit la vacance.

Overeenkomstig artikel 222 van het Kieswetboek moet de Senaat overgaan tot de vervanging van de heer Lannoye, tijdens de eerste vergadering na de tiende dag van de vacature.

Je vous propose de procéder à cette élection le jeudi 6 juillet prochain.

Ik stel u voor die verkiezing te houden op donderdag 6 juli aanstaande.

Sommes-nous tous d'accord sur cette date ?

Is iedereen het hiermede eens ? (*Instemming.*)

Dès lors, les listes de présentation, signées par dix membres au moins, devront être remises au greffier au plus tard le vendredi 30 juin 1989, à 16 heures.

Dan moeten de voordrachtlijsten, ondertekend door ten minste tien leden, uiterlijk op vrijdag 30 juni 1989, te 16 uur, bij de griffier worden ingediend.

Conformément aux dispositions de l'article 53 de la Constitution et de l'article 222 du Code électoral, seuls les sénateurs issus de l'élection directe et les sénateurs élus par les conseils provinciaux pourront participer à cette élection et signer valablement les actes de présentation.

Krachtens artikel 53 van de Grondwet en artikel 222 van het Kieswetboek, mogen alleen de senatoren verkozen door het kiezerskorps en de senatoren verkozen door de provincieraden aan die verkiezing deelnemen en kunnen zij alleen de voordrachtakten geldig ondertekenen.

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DU MINISTÈRE DE L'EMPLOI ET DU TRAVAIL POUR L'ANNEE BUDGETAIRE 1989

Discussion générale et vote des articles

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN TEWERKSTELLING EN ARBEID VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1989

Algemene beraadslaging en stemming over de artikelen

M. le Président. — Nous abordons l'examen du projet de loi contenant le budget du ministère de l'Emploi et du Travail pour l'année budgétaire 1989.

Wij vatten de beraadslaging aan over het ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid voor het begrotingsjaar 1989.

La discussion générale est ouverte.

De algemene beraadslaging is geopend.

La parole est à M. Boël.

M. Boël. — Monsieur le Président, la raison d'être d'une entreprise est la vente, point de départ de tout le processus. On ne peut, en effet, produire que ce que l'on vend. Par conséquent, seuls les produits de qualité, qui satisfont les clients, peuvent être lancés sur le marché. Il est, par ailleurs, indispensable que ces ventes soient profitables de façon à permettre de nouveaux investissements, source de développement et donc, d'emplois. Il importe également que les coûts soient couverts; la vente exige certes un esprit compétitif, mais implique surtout des coûts raisonnables et pourtant concurrentiels.

L'entreprise constitue également une source d'emplois, car les ouvriers, les cadres et les employés sont absolument indispensables à son fonctionnement. Toutefois, son but n'est pas de créer de l'emploi, mais de produire pour vendre ensuite ou assurer des services à la clientèle.

«Le client a toujours raison»; la vente n'est effectivement possible que si l'acheteur accepte les conditions du vendeur. Par conséquent, l'entreprise doit se plier à la volonté du client, notamment en répondant à ses exigences au niveau de la qualité, des délais et des prix.

Pour ce faire, la flexibilité est indispensable. Il faut non seulement permettre le développement et l'expansion des travaux, mais avoir également la possibilité d'envisager l'échec. Ainsi, avant d'entreprendre, il faut s'assurer qu'un échec éventuel ne représentera pas une catastrophe. Il faut donc éviter la rigueur et recourir, si nécessaire au temps partiel, aux heures supplémentaires et aux services d'interimaires.

En Belgique, la situation au niveau des coûts, est assez délicate. Pourquoi ? Parce que les salaires belges, comme notre standard de vie d'ailleurs, sont les plus élevés du monde industriel. Cela est dû, en partie, au fait que nos concitoyens — de même que l'Etat — vivent souvent au-dessus de leurs moyens.

Depuis 1945, nous vivons, il faut le reconnaître, dans une société qui nous a permis de jouir de salaires élevés. En contrepartie, nous subissons certaines contraintes; ainsi, les préavis sont les plus longs en Belgique.

L'aspect angoissant du problème salarial réside dans la répartition du salaire brut, c'est-à-dire du coût. Pour 100 francs payés par l'entreprise, 54 francs seulement vont dans la poche de l'ouvrier et 46 francs à l'Etat, sous forme notamment de charges sociales. Cette situation n'a fait qu'empirer.

Sachant qu'en 1974, on était à l'indice 100, aujourd'hui, l'index du coût de la vie et le salaire de poche de l'ouvrier s'élèvent à 229. Par contre, le coût à l'entreprise est de 291 francs, c'est-à-dire 27 p.c. de plus que le coût de la vie; quant aux charges sociales, elles s'élèvent à 431 francs, soit 82 p.c. de plus que le coût de la vie. Cette situation est très dangereuse; elle explique d'ailleurs toute la problématique du

travail en noir et le problème posé par l'existence de négriers. En effet, l'*incentive* financier de ne pas devoir payer les charges est devenu, en Belgique, incroyablement élevé et rémunérateur. Le marché noir — nous le savons — a toujours existé car les avantages financiers qu'on en retire sont substantiels. Je ne m'étendrai pas aujourd'hui sur cette question car nous aurons l'occasion de l'aborder lors de la discussion de la loi-programme. Je me bornerai à dire que lorsqu'on crée une ambiance où le crime paie, il ne faut pas s'étonner que beaucoup de gens deviennent des criminels.

Quelle est la situation aujourd'hui? Dans le rapport de votre budget, vous vous êtes félicité, monsieur le ministre, de la qualité de la situation économique de la Belgique. Vous avez raison. Mais comme je l'ai dit au ministre des Affaires économiques, la crête du *boom* est passée et les mois à venir seront certainement beaucoup plus difficiles.

Dans mon industrie, la sidérurgie, alors qu'il y a trois mois les clients m'imploraient pour obtenir de l'acier sans en discuter le prix, actuellement, ils l'examinent très attentivement et ne se montrent guère avides d'acheter de grandes quantités de marchandises; il y a, dans le monde entier, un surstockage.

Ce qui est vrai pour la sidérurgie l'est plus encore pour l'industrie automobile.

Un autre élément étonnant réside dans l'ampleur des investissements, en Belgique. Ceux-ci ont été particulièrement élevés ces deux dernières années. Malheureusement, si une partie d'entre eux est consacrée au développement d'une nouvelle production, une autre, importante, sert encore la restructuration et, surtout, l'augmentation de la productivité en diminuant l'emploi, par unité produite, emploi dont le coût est tellement élevé. En fait, la Belgique est le *leader* de la productivité, notamment, en raison de l'importance de ses charges salariales.

Nous vivons la fin d'un *boom* économique et manquons de main-d'œuvre qualifiée, dans tous les secteurs. A l'heure actuelle, l'industrie a cruellement besoin de personnel rompu aux techniques modernes. A cet égard, la situation de la France est significative, car similaire à la nôtre: elle compte 7 p.c. d'illettrés, soit 3 millions de Français.

Si la qualification de la main-d'œuvre est indispensable pour l'entreprise, il est tout aussi essentiel pour elle que son personnel travaille quand elle le requiert, c'est-à-dire, de plus en plus fréquemment, 24 heures sur 24. En effet, notre civilisation connaît un développement considérable des loisirs, des voyages, de la télévision et des services. Toutes ces activités se pratiquent en dehors des heures de prestation des travailleurs de base avec, pour conséquence, l'obligation, pour d'autres secteurs, de travailler en dehors des périodes habituelles. Cette nécessité ne fera que s'accroître en fonction du développement de la société.

Est-ce regrettable? Je ne le crois pas. Mais il serait inconcevable de jouir des avantages de la civilisation moderne sans en accepter les contraintes. La négociation permettra, sans aucun doute, d'aboutir à des régimes satisfaisants. C'est d'ailleurs le cas dans l'industrie; j'y reviendrai.

Le problème crucial en matière de politique de l'emploi, est d'offrir un poste aux demandeurs qui n'ont pas de formation et ce au moyen des petits boulots, de la sous-traitance et du travail intérimaire, qui constituent autant de points de départ pour l'acquisition d'une connaissance professionnelle et donc souvent d'un emploi.

Il faut poursuivre le développement de la formation industrielle. Dans ce domaine, un effort très constructif s'est fait jour dans toutes les écoles industrielles.

Il convient également d'encourager fiscalement les entreprises à former, en leur sein, un personnel capable d'assumer les responsabilités de demain.

Une stimulation des petites entreprises et de la sous-traitance serait également bénéfique. C'est, en effet, la petite entreprise qui, de plus en plus, se montre à même de réunir le consensus, grâce à une équipe réduite, dynamique, solidaire et dont la grande souplesse permet une adaptation rapide aux besoins de la grande industrie de base. Je me bornerai à citer une seule de ces réussites: Caterpillar, à Charleroi, qui a collaboré au

développement de toute une série d'entreprises sous-traitantes, comme Usiflex. Cette petite unité, au capital de 500 millions, occupe une cinquantaine de personnes. Elle s'est développée en collaboration avec Caterpillar et limite ses activités de sous-traitance à ce seul client. Elle a permis la création d'emplois dans cette région du centre.

La «prépension», qui a également été évoquée, ne m'est pas étrangère. Cette mesure a été créée, en 1977, par M. Charlier de Cockerill-Sambre pour résoudre le problème de restructuration de cette entreprise en grande difficulté.

La difficulté de trouver une solution a entraîné une grève qui a paralysé le secteur de la sidérurgie durant huit jours.

Cet arrêt de travail avait pour but l'instauration de la «prépension», ce qui permettrait d'éviter la mise à la retraite à l'âge de 55 ans. Aujourd'hui, dans tous les secteurs, la «prépension» est déconnectée de la restructuration. Elle est devenue un droit acquis. Les ouvriers peuvent prendre leur pension à 55 ans, âge auquel ils sont encore en parfaite santé, le revenu de la «prépension» et de l'exercice de quelques petites activités annexes leur assurant un niveau de vie correct. Par contre, pour l'entreprise, ce système engendre une perte lourde de conséquences car ces ouvriers encore relativement jeunes, possédant les qualités professionnelles requises et formés pour l'utilisation des outils nouveaux, la quittent.

Au début de la restructuration, la «prépension» était destinée à des ouvriers devenus incapables de travailler avec les outils modernes et qui, de ce fait, se sentaient dépassés. Ce n'est plus le cas actuellement.

Nos entreprises connaîtront de graves difficultés à l'avenir, car le travail et l'emploi constituent la base de notre future civilisation, de la Belgique et de ses régions, à l'aube du marché commun de 1992.

Construire avec les partenaires sociaux est indispensable. La Belgique est — je le souligne — le seul pays où les syndicats portent la dénomination de «partenaires sociaux» parce que, dans tous les domaines, ils ont assumé, de manière constructive, le rôle qu'implique cette dénomination. Une telle démarche ne peut cependant s'accomplir qu'avec des syndicats acceptant le partage des responsabilités. La direction a le devoir d'assurer le développement de l'entreprise; la tâche du syndicat consiste à veiller à ce que ce développement s'accomplisse de façon harmonieuse et recueille le consensus des travailleurs, dans le respect des lois et des conventions. Les initiatives doivent certes être discutées et examinées par l'ensemble des partenaires, mais en respectant le pouvoir de décision de la direction. Les négociations ne peuvent se dérouler que sur le terrain car chaque situation est un cas d'espèce.

Talleyrand disait: «On ne s'appuie que sur ce qui résiste.» Les syndicats doivent donc être forts et responsables. Ils doivent également assumer leurs engagements et faire respecter la signature de ceux-ci par leurs membres. En d'autres termes, cela signifie qu'une fois signée, une convention ne peut plus être remise en question pour quelque motif que ce soit. Je rappelle qu'une convention est un instrument dont la durée est clairement déterminée. Elle n'est pas établie *ad vitam aeternam* et doit être respectée par ses signataires tout au long de sa durée.

Pour ce faire, les parties doivent être légalement engagées et, partant, pénalisées en cas de non-respect des clauses du contrat. Personne n'oblige quiconque à signer une convention. Mais dès qu'un engagement est pris, il doit être respecté. Cela motive mon ralliement à la proposition de loi, déposée par mes prédécesseurs, visant à établir la personnalité juridique des syndicats.

Ces derniers se situent, en effet, en dehors de tout cadre légal et sont les seuls à ne pas jouir d'une personnalité juridique. Il est temps qu'ils puissent être pénalisés par les tribunaux lorsqu'ils ne respectent pas une convention qu'ils ont signée.

Par ailleurs, bien que la Belgique soit située au cœur de l'Europe et jouisse d'une puissance industrielle certaine, il faut se rendre compte qu'elle ne représente que 3 p.c. de la population européenne. Par conséquent, si nous voulons rester cette nation extraordinairement dynamique, commercialement et industriellement, il nous faut encourager, en collaboration avec les syndi-

cats, la flexibilité sous toutes ses formes, sur base de conventions négociées dans chaque entreprise sur le terrain, une flexibilité non pas sauvage, mais qui réponde aux cas particuliers.

Nous devons mettre fin aux dogmes: nous ne sommes plus au XIXe siècle, au temps de la lutte des classes!

En outre, le travail continu, s'il est devenu une nécessité industrielle, n'en reste pas moins une contrainte dont les rémunérations et les conditions de travail doivent tenir compte. Des conventions ont toujours résolu cette question alors qu'aujourd'hui une proposition relative au département des Affaires sociales risque de remettre en cause l'équilibre, ce qui serait extrêmement préjudiciable pour l'industrie. Ainsi, ce matin, le PDG de Carterpillar, M. Gandibleu, m'a indiqué clairement que si une telle disposition était inscrite dans les lois belges, sa société cesserait ses activités à Charleroi et suspendrait ses investissements de 20 milliards.

M. Pataer. — C'est du chantage!

M. Boël. — Ce n'est pas du chantage, c'est la réalité économique. J'ai d'ailleurs attiré l'attention de la commission sur ce point.

Une entreprise qui prépare son avenir doit savoir dans quel cadre légal elle travaillera dans dix ans. Il n'y a jamais eu de problèmes en matière de conventions pour le travail continu. Or, une proposition risque de les remettre en cause, ce qui entraînera des conséquences industrielles dramatiques.

M. Egelmeers. — De quelle proposition faites-vous état?

M. Boël. — De votre proposition.

M. Egelmeers. — J'en parlerai dans un instant.

M. Boël. — Je voudrais aussi évoquer le problème de la protection des délégués syndicaux sur base de deux exemples précis.

Dans une entreprise qui emploie 473 ouvriers, 58 sont protégés et ne peuvent donc être exclus que moyennant une procédure extrêmement compliquée et un coût dépassant les 5 millions par individu, si la décision est prise arbitrairement.

Sur les 2 500 ouvriers de l'autre entreprise, 228 sont protégés.

Dans la première entreprise, cinq ouvriers sont rémunérés à temps plein pour ne s'occuper que des problèmes syndicaux alors que ce nombre est de douze pour la seconde. C'est dire que ces problèmes sont bien pris en main puisque tant de personnes sont payées pour les traiter.

Quel en est le résultat? L'entreprise éprouve des difficultés pour se séparer immédiatement d'un délégué protégé qui aurait commis une faute grave.

C'est d'ailleurs une nécessité industrielle, car l'entreprise doit continuer à travailler. Tout comme dans un mariage, le divorce, s'il est en soi une catastrophe, peut néanmoins éviter le pire. Maintenir envers et contre tout un élément qui, manifestement, fait de l'obstruction — cas exceptionnel, rarissime —, c'est abuser du droit qu'a le syndicat de veiller à la protection de ses délégués. Il n'existe aucun autre pays au monde où les délégués sont protégés comme en Belgique.

Je ne parlais pas, aujourd'hui, des négriers; j'y reviendrai lors de la discussion de la loi-programme.

Votre politique, monsieur le ministre, est une politique jacobine qui reflète l'esprit du XIXe siècle. Vous continuez — je fonde mes propos sur le contenu des deux ou trois propositions et projets de loi en cours — à vouloir croire que nous vivons encore à l'époque de la lutte des classes. Vous voulez prendre des décisions au centre, agir par lois, ukases, ordonnancements, sans tenir compte des cas particuliers et de la divergence des problèmes sur le terrain.

Je suis un homme de consensus. Je considère qu'une entreprise est à l'image d'une chaloupe dans une mer économique quelque peu démontée: ouvriers, employés, cadres, direction, autorités

locales, tous doivent ramer dans la même direction pour amener le bateau à bon port. Nous y arrivons par des conventions, des négociations, par la vie en commun, par un consensus qui doit être respecté. C'est la raison pour laquelle je réclame des conventions reflétant bien l'esprit de la loi.

Je vous ai déjà dit combien je suis fier d'être en Belgique où je puis traiter avec des partenaires sociaux, pour autant qu'ils se conduisent en véritables partenaires. Le client a toujours raison. Rien n'est plus précieux que la liberté, mais elle est indissociable de la responsabilité de nos actes.

C'est dans cet esprit que je conçois le consensus social et l'avenir de tous les partenaires sociaux dans une Belgique qui trouvera sa place au sein de l'Europe. Ce n'est malheureusement pas ce qui ressort du budget proposé et c'est la raison pour laquelle je ne peux l'approuver. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Egelmeers.

De heer Egelmeers. — Mijnheer de Voorzitter, om te beginnen wil ik even op de aanval van de heer Boël antwoorden. Eigenlijk was ik niet van plan vandaag over mijn wetsvoorstel te spreken, omdat het normaal in de nabije toekomst ter sprake zal komen. Ik wil wel met de heer Boël grondiger over mijn voorstel discussiëren in de wandelgangen en ik zal hem dan zelfs iets zeggen wat ik nu nog niet aan de openbaarheid wil prijsgeven.

De snel evoluerende technologie in de Belgische én in de Europese industrie — iedereen heeft het hier immers toch altijd over het magische jaartal 1992 — zal het belang van een goed gestructureerde overlegstructuur en een duidelijke wetgeving ter zake nog klaarder maken. België kan op het ogenblik echt model staan voor de overlegstructuur. Ook in België zijn er echter twee soorten van werkgevers. Ten eerste zijn er de werkgevers die bereid zijn overleg te plegen bij het opstellen van CAO's. Die werkgevers hebben bewezen dat overleg tussen werkgevers en werknemers mogelijk is. Ten tweede zijn er de werkgevers die het niet zo goed menen en voor wie overleg uit den boze is. Zij willen een absolute vrijheid voor de patroons met alle gevolgen van dien.

Mijnheer Boël, ik heb altijd gedacht dat u een van de werkgevers was die overleg willen plegen. Pas echter op voor uw concurrenten. De ploegenarbeid, die niet meer weg te denken is uit onze industrie en zoveel mogelijk zal worden veralgemeend, zal een van de belangrijkste aspecten inzake concurrentie worden. Daarom moeten er minimum afspraken worden gemaakt over die ploegenarbeid en dat is de bedoeling van mijn wetsvoorstel. Mijn voorstel wil als het waren een bijbel zijn voor de ploegenarbeid. Op basis daarvan kunnen er CAO's worden gesloten op ondernemingsvlak of op sectorieel vlak. Dat is dan een zaak van de sociale partners.

U denkt dat er ondernemingen na de aanneming van mijn voorstel hun deuren hier zullen sluiten en hun investeringen zullen achterlaten. Daarover moeten uiteindelijk de «PDG's» van die bedrijven beslissen, maar ik denk toch dat zij hierover tweemaal zullen nadenken. De bedrijven zullen wel in de geest van overleg rekening moeten houden met het nieuwe gegeven in de regeling van onze arbeidsvoorwaarden.

U bent lid van de commissie voor de Sociale Aangelegenheden, mijnheer Boël. In die commissie heeft u het recht uw belangen te verdedigen, want anders zou er geen overleg zijn. Wij proberen in de commissie een consensus te bereiken over mijn voorstel met het oog op het algemeen belang. Het voorstel is een parlementair initiatief. De regering laat het Parlement hierin vrij. Ook dit is trouwens een nieuw geluid in de parlementaire werkzaamheden.

Tot zover, mijnheer Boël, mijn antwoord op uw opmerkingen over ons voorstel met betrekking tot de ploegenarbeid. Denk er eens over na. Daarvoor is het nooit te laat.

De begroting werd eerst in de Kamer besproken, en werd wegens tijdsnood niet eerst in de commissie van de Senaat behandeld. Dat is geen slechte werkwijze. Daarom zal ik nu enkele technische beschouwingen formuleren die eigenlijk in de commissie aan bod hadden moeten komen.

Al degenen die de zaken volgen weten dat de Rijksdienst voor arbeidsvoorziening een chronisch kastekort heeft zodat de regering nu de betaling van de werklozen uitvoert. Daarom treft het Rekenhof in het 145e boek opmerkingen gemaakt waaraan wij als parlementsleden die de regering moeten controleren niet zo maar voorbij kunnen gaan. Het gaat hier dus niet alleen over een technisch probleem, maar ook over de gevolgen ervan die door de man in de straat, door de werklozen, wordt gevoeld. Men sprak zelfs over de wenselijkheid voor de RVA om over een bedrijfskapitaal te beschikken. Dat vergt een grotere soepelheid in onze nogal strenge traditionele begrotingstechnieken.

Ik merk een eerste aanzet in de artikelen 6 tot 10 van dit ontwerp van begroting waarin transfers mogelijk worden gemaakt. Transfers tussen de posten voor educatief verlof, toelagen RVA, financiering van de GECO's, tewerkstellingsprogramma's, het interdepartementeel fonds, enzovoort, kunnen oplopen tot een totaal van 43 miljard. Daar de begroting ongeveer 48 miljard bedraagt gaat het om een grote geldstroom. Dat maakt de controle moeilijker, en men zal pas later kunnen uitmaken of het beoogde doel werd bereikt.

Ik ging steeds akkoord met de mogelijkheid om posten over te dragen, zelfs over de hele sector van de sociale zekerheid. Waarom zou ik dan moeilijkheden maken wanneer dat binnen deze begroting, die veel beperkter is, gebeurt?

Volstaan de voorstellen die in de begroting werden opgenomen om de onwettigheid, die terecht werd opgemerkt door het Rekenhof, te doen verdwijnen?

Zo kom ik tot een tweede punt. Onlangs verschenen enkele persartikels onder de titels: «Minister wil Maribel-premie verhogen» en «Terug naar Maribel». Wij weten allen dat de Maribel-operatie werd opgenomen in de wet-Dhoore, de wet op de beginselen van de sociale zekerheid.

Mijnheer Boël, ik kan u voor een stuk bijvallen als u zegt dat de loonkost van de Belgische ondernemingen te zwaar is.

Dat zijn vaststellingen, die wij niet aanvallen. Ook de sociale partners hebben daar begrip voor. Wat wij echter niet nemen, mijnheer Boël, is dat het gaat om een éénrichtingsverkeer, en dat de sociale bijdragen uitsluitend worden verminderd in hoofde van de werkgevers.

Wij wensen dat alle kaarten op tafel worden gelegd. Wij moeten inzage hebben in de volledige boekhouding ten einde te kunnen uitmaken of het echt niet mogelijk is de sociale bijdragen van de werknemers te verminderen. Ik heb dit gisteren ook aan minister Busquin gezegd. Wij zijn er niet op uit steeds op hetzelfde probleem te blijven hameren, maar wij wensen een oplossing waarbij zowel werkgevers als werknemers aan hun trekken komen. Op die manier kunnen wij de geloofwaardigheid van de financiering van de sociale zekerheid herstellen.

Wij lezen in de pers dat Maribel opnieuw wordt ingevoerd. De Maribel-operatie werd tweemaal aangepast in de zin van een vermindering van de werkgeversbijdragen echter met het oog op het creëren van werkgelegenheid. Dat argument was een dooddoener. Wij aanvaardden dat zelfs omdat wij toen bereid waren vrijwel alles te aanvaarden als de mensen maar aan het werk konden. Wij moeten er dan wel voor waken dat wij niet alles over boord gooien. Op het ogenblik neemt de werkgelegenheid toe. Gelet op het leger werklozen kunnen wij echter nog niet spreken van een relance.

Mijnheer de minister, wat uw voorstel is in feite lapwerk. Wij durven het probleem immers niet globaal aanpakken. Daarbij moeten wij er wel op letten dat wij toch geen fundamentele dingen raken. Ik veronderstel dat, wat daarover in de pers verschijnt, juist is. Men vraagt niet naar de intenties van een minister, maar indien de pers wel wordt ingelicht, hebben wij ook het recht meer te vernemen.

De minister zal ook geconfronteerd worden met het probleem van de nachtarbeid. Nu de heer Boël mij de schrik op het lijf heeft gejaagd, durf ik bijna niet meer spreken van ploegenarbeid. Ik had de gelegenheid om met de minister in Genève de Internationale Conferentie van de Arbeid bij te wonen. Het probleem van de nachtarbeid vormde daar de hoofdbrok. Het geniet zelfs

wereldbelangstelling. Ik heb daar vastgesteld, mijnheer Boël, dat werkgevers, of zij nu in Japan wonen of aan de andere kant van de wereld, *a priori* gekant zijn tegen reglementering van nachtarbeid en ploegenarbeid. Zij willen op dit vlak absolute vrijheid.

M. Boël. — Je ne suis pas d'accord.

De heer Egelmeers. — Ik heb dat op wereldvlak kunnen constateren, mijnheer Boël. Het probleem is reëel. Wij kijken benieuwd uit naar een begin van conventie waarop de sociale partners in de verscheidene landen dan verder kunnen bouwen. Wij zien met belangstelling uit naar de resultaten, want uit deze signalen en aanduidingen zal blijken dat het voorstel over ploegenarbeid nog niet zo slecht is.

Mijnheer de minister, de huidige wet op de interimarbeid moet toch eens onder de loep worden genomen, dit werd reeds bij de begrotingsbesprekingen voor 1988 gezegd. In overleg met alle betrokken partijen, moet worden nagegaan of wij geen lessen kunnen trekken uit ons wetgevend werk. Als wij onze politieke verantwoordelijkheid willen opnemen, is de tijd er nu rijp voor.

Ik weet dat de bescherming van de syndicaal afgevaardigden, een punt uit de regeringsverklaring, zeer actueel, maar ook zeer delicaat is.

Het zou wenselijk zijn duidelijkheid te krijgen over de timing, nog niet over de inhoud. Dit onderwerp zou toch na het reces moeten worden behandeld, zoniet blijven de vragen zich opstapelen. Een klaar antwoord, een verklaring over wat mag en wat kan, zou welkom zijn.

Mijnheer de minister, mijn fractie zal deze begroting goedkeuren. (Applaus.)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Anthuenis.

De heer Anthuenis. — Mijnheer de Voorzitter, de begroting van Tewerkstelling en Arbeid zou normaal een zeer belangrijke begroting moeten zijn. Zij bevat alle maatregelen die de regering kan uitvaardigen om de tewerkstelling van onze beroepsbevolking te verhogen of — omgekeerd — om de werkloosheid tegen te gaan.

Via de staatshervorming van 1988 werden nogmaals bevoegdheden, die traditioneel tot het domein van Tewerkstelling en Arbeid behoorden, aan de Gewesten toevertrouwd. Het belangrijkste pakket zijn zeker de tewerkstellingsprogramma's.

Bij de bespreking van de begroting 1989 bepaal ik mij tot het kort bespreken van een viertal thema's die actueel zijn of die op dit moment vragen oproepen.

Allereerst wil ik het even hebben over de recente opmerkingen van de Internationale Arbeidsorganisatie — IAO. In de loop van de maand mei werd een rapport uitgebracht, opgesteld door IAO-deskundigen, waarin België op de vingers wordt getikt in verband met zijn wetgeving inzake erkenning van werknemersorganisaties.

De IAO herinnert ons land aan de dringende aanbeveling die ze ons reeds vorig jaar zond en die erop aanstuurt dat onze wetgeving inzake de erkenning van werkgevers- en werknemersorganisaties wordt aangepast.

Immers, België behandelt niet alle syndicale organisaties op dezelfde wijze. Er zijn bevoorrechte organisaties, die «representatieve» organisaties worden genoemd. Om historische redenen en om redenen van machtsbehoud werden in ons land slechts twee werknemersorganisaties volkomen erkend, namelijk de christelijke en de socialistische vakbond. Zo'n 10 à 15 jaar wordt nu ook de liberale vakbond «gedoogd», maar veel meer toegeven willen de twee andere syndicaten niet.

De IAO blijkt in principe geen bezwaar te hebben tegen het bevoordelen van bepaalde organisaties, maar wel tegen het feit dat niet alle organisaties dezelfde kansen krijgen om als zogenaamde «representatieve» werknemersorganisatie erkend te worden.

Mijnheer de minister, de huidige en nieuwe directeur-generaal van de Internationale Arbeidsorganisatie is een landgenoot en was vóór enkele maanden nog een collega van u.

Ook dat al zou een voldoende reden kunnen zijn om de vermaning van de IAO ernstig te nemen, maar als u rekening houdt met het gezag dat deze internationale instelling geleidelijk aan heeft gekregen, dan zal u niet anders kunnen dan haar voorstellen tot aanpassing van onze wetgeving uit te werken.

Graag had ik hierover uw zienswijze gekend, mijnheer de minister.

In ongeveer hetzelfde vlak ligt mijn tweede thema.

Nadat de vorige regering verscheidene jaren de administratiekosten voor de erkende vakbonden had geblokkeerd, was de toekenning van de supplementaire 800 miljoen één van de eerste beleidsbeslissingen van de huidige regering. Ik zal u hier en nu niet meer pogen te overtuigen van het verkeerde van die beslissing, maar er u wel aan herinneren dat aan die gevoelige verhoging van de administratieve vergoeding als het ware een voorwaarde was gekoppeld. U zou namelijk een onderzoek laten instellen — een «audit laten uitvoeren», zoals dat dan heet — over de aanwending van die vergoeding.

Het interesseert mij uiteraard van u te vernemen, mijnheer de minister, wat die audit tot nu toe heeft opgeleverd. Belangrijker nog zal zijn te weten welke conclusie de regering eruit zal halen en welke voorstellen u aan het Parlement zal voorleggen of via koninklijke besluiten zal nemen.

In de kamercommissie verklaarde u dat «de resultaten van de audit vermoedelijk bij het onderzoek van de begroting 1990 zullen kunnen worden besproken». Daar — naar men mij zegt — de regering reeds de start voor de begroting 1990 heeft genomen, zal u het Parlement nu reeds uw intenties kunnen meedelen, mijnheer de minister.

Mijn derde thema is reeds geruime tijd actueel en u kondigde aan hiervoor eerstdaags een wetsontwerp bij het Parlement te zullen indienen. Het gaat om de wijziging van de wetgeving op de bescherming van de syndicale afgevaardigden in de ondernemingen.

Dit is geen klein probleem. Alleen al door het feit dat er — naar uw zeggen — momenteel zo'n 92 000 beschermde werknemers zijn, wordt het een zeer gevoelig probleem, zowel voor de werknemersorganisaties als voor de werkgeversorganisaties.

U zou een soort consensus hebben bereikt tussen de standpunten van de werkgevers- en van de werknemersvertegenwoordigers. Misschien kan u toelichten waar er door de ene en door de andere partij water in de wijn werd gedaan.

Op de persconferentie die u einde mei hield, bleek evenwel dat er nog een aantal onopgeloste problemen zijn, en niet de minste. Als een afgevaardigde, die dus beschermd wordt, toch wordt ontslagen, zou er een soort «afkoelingsperiode» komen, maar welke rechten de syndicale délégué inzake loon en mandaatsuitoefening behoudt, bleek u nog niet te weten. Misschien is de Senaat wel een passend forum om ons erover in te lichten tot welke resultaten het overleg tussen werknemers en werkgevers inzake de syndicale afgevaardigden heeft geleid.

Misschien kan u ook meedelen wat er ter zake zal of kan gebeuren in de sector van de KMO's. Er zouden in een aantal sectoren daaromtrent reeds akkoorden zijn gesloten. De inhoud daarvan is mij niet bekend, maar u zal ons wel kunnen zeggen of u uit die akkoorden ideeën zal putten om ze in de wereld van de KMO's te veralgemenen.

Tenslotte, mijnheer de minister, wil ik het nog even hebben over een aantal plannen die u hebt aangekondigd.

U wil nagaan hoe het probleem van de werkloosheid en de vorming beter aan elkaar kunnen worden gekoppeld.

Zoals ik in mijn inleiding reeds zei, is de tak «tewerkstelling» van uw bevoegdheidspakket bijna helemaal afgezaagd en qua vorming blijft er vrijwel niets over. Dat belet niet dat ik het met u eens ben dat het probleem van de werkloosheid mede via het vormingsaspect moet worden opgelost.

Ik zie alleen niet in welke initiatieven de nationale minister nog kan nemen zonder zich aan een ernstige bevoegdheidsoverschrijding te bezondigen.

Een ander plan dat u ontwikkelde, mijnheer de minister, betreft de verhoging van de zogenaamde Maribel-premie. De dieperliggende oorzaak van deze uitspraak schijnt echter de overtuiging te zijn dat de financiering van de sociale zekerheid, zoals die nu bestaat, sterk arbeidsbelastend is: zij verzwaart de arbeidskost en straft de arbeidsintensieve bedrijven.

Dit is zeker geen nieuwe vaststelling. Verscheidene studies — ook van tien en meer jaren geleden — hebben dat reeds aangetoond. Zij hebben tevens oplossingen of remediëringen voorgesteld, die evenwel een grondige aanpassing van onze sociale-zekerheidsfinanciering vereisen.

De bestendinging en verbetering van de Maribel-operatie is één aspect van het probleem, maar is zeker niet fundamenteel noch uniek. Denkt u ook op langere termijn en zal u ter zake diepgaande voorstellen aan de regering voorleggen of blijft het bij slechts één maatregel, namelijk Maribel?

Ook over de pensioenen heeft u plannen, mijnheer de minister, al behoort die sector in strikte zin niet tot uw bevoegdheid. Maar met enige «flexibiliteit» is veel opgelost...

En daar gaat het precies om: als minister bevoegd voor de actieve loopbaan van de werknemers wenst u terecht mee te praten over het einde van die carrière, of omgekeerd: over de datum van de pensionering.

In de persconferentie, die ik reeds aanhaalde, liet u zich blijkbaar nogal sceptisch uit over de voorstellen van uw twee collega's van Pensioenen.

U zei een eigen visie te hebben die rekening houdt met de benadering van de werknemer zelf, maar wel binnen de budgettaire mogelijkheden.

Een mooi streefdoel is dat alleszins, maar het interesseert ons te vernemen hoe u concreet het loopbaaneinde van de werknemer ziet en wat u onaanvaardbaar vindt in de, laten we zeggen, plannen-Van der Biest-Detiège.

Er zijn ook twee onderwerpen waarover ik in uw planning echter niets terugvindt. Eerst is er een uitspraak van het Internationaal Monetair Fonds, een instelling met evenveel waarde als de IAO. In zijn aanbevelingen aan België stelt het IMF vast dat ons land de «meest genereuze werkloosheidsverzekering» heeft wat volgens het IMF samen met de onaangepaste opleiding van de harde kern van werklozen, niet aanspoort tot het zoeken naar een job. Wat zal de minister doen om deze terechte, maar zeer gevoelig liggende aanbeveling in de praktijk om te zetten?

Tenslotte — en hierover had ik graag een zeer concreet antwoord van de minister — is er het wetsvoorstel over de ploegenarbeid, dat in de bevoegde senaatscommissie wordt besproken.

Zodra er ook maar één bepaling in een wetsontwerp, een wetsvoorstel of een uitvoeringsbesluit staat, die een sociale dimensie heeft, worden daarover de werknemers- en werkgeversorganisaties geconsulteerd.

Ons land heeft een zeer lange traditie van sociaal overleg en dat op alle niveaus: interprofessioneel, per bedrijfssector en op het vlak van de ondernemingen. Wij bouwden talrijke instellingen uit, gaande van de Nationale Arbeidsraad en de Centrale Raad voor het bedrijfsleven over de paritaire comités naar de ondernemingsraden en de comités voor veiligheid en hygiëne.

Hoewel deze adviesfunctie vaak verdragend werkt, maar dat is een algemeen kenmerk van advisering, werden er meestal zeer waardevolle adviezen afgeleverd of werden er tussen werknemers en werkgevers echte verbintenissen gesloten.

Over een zeer ingrijpend voorstel tot wijziging van de wetgeving op de ploegenarbeid werd zes jaar geleden, namelijk op 13 april 1983, een advies uitgebracht door de Nationale Arbeidsraad. Het was een verdeeld advies. Bovendien wijdt die Nationale Arbeidsraad, voor zover ik correct ben ingelicht, momenteel een grondig onderzoek aan het fenomeen van de ploegenarbeid. Welke de conclusies hiervan zijn, is nog niet bekend.

Ik vraag de minister van Tewerkstelling en Arbeid dan ook met aandring dat hij voorsnog, ondanks de vergevorderde besprekingen in de commissie, de tekst over de ploegenarbeid opnieuw voor advies voorlegt aan de werknemers- en werkgeversorganisaties, die hem dan kunnen aanpassen aan hun nieuwe gezichtspunten en gebeurlijk aan de overeenkomst die hierover tussen werknemers en werkgevers zou zijn bereikt. Ik hoop dat hij niet de uitvlucht zal gebruiken dat het hier gaat om een initiatief van een parlements lid, dus om een wetsvoorstel. Dat is geen reden om geen sociaal overleg te plegen. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Vannieuwenhuyze.

De heer Vannieuwenhuyze. — Mijnheer de Voorzitter, het verheugt ons te merken dat nog geen jaar na de bespreking en goedkeuring van de begroting van het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid voor het begrotingsjaar 1988 een groot deel van de toen vooropgezette beleidsopties werd gerealiseerd.

De tewerkstelling groeit, dank zij de gunstige economische evolutie, maar ook door een betere arbeidsverdeling. De middelen hiertoe waren: de maatregelen inzake werktijdverkorting, de mogelijkheid om met brugpensioenen of brugrustpensioenen te gaan, de verlenging van de leerplicht, het kiezen voor deeltijdse arbeid of voor loopbaanonderbreking.

Het tewerkstellingseffect van de openbare tewerkstellingsprogramma's kwam 115 000 à 120 000 werknemers ten goede. Volgens de planning 1988 zouden er nog 7 000 à 8 000 eenheden bijkomen. Heel wat moeilijk te plaatsen werklozen vonden dank zij deze programma's opnieuw een job. Ook de demografische evolutie beïnvloedde de werkloosheidscijfers gunstig. Daardoor wordt de groep van werkzoekenden steeds kleiner. In 1988 stelde men voor het eerst vast dat de actieve bevolking niet was gegroeid. Tegelijk gingen in de meeste gezinnen man en vrouw werken. De man hield het meestal nog bij een voltijdse betrekking, de vrouw koos voor een voltijdse of een deeltijdse betrekking. In bepaalde sectoren werd het deeltijds werken sterk aangemoedigd.

De heer Henrion, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op

Voor de vrouwen en nadien ook voor de mannen was de loopbaanonderbreking een welgekomen gelegenheid om, tijdelijk althans, uit het beroepsleven te treden. Mijnheer de minister, als de regering de deeltijdse arbeid verder wil bevorderen — en wij weten dat dit één van uw prioriteiten is — dan zou zij de bestaande aanvulling van het deeltijds loon via het stelsel van loopbaanonderbreking of deeltijdse werkloosheid verder moeten toekennen.

Het wekt verwondering in de maandelijkse mededelingen van de RVA te moeten zien dat eind mei 1989 nog steeds 357 795 uitkeringsgerechtigden volledig werkloos zijn en ingeschreven als werkzoekenden. Meer dan 250 000 van hen zouden meer dan één jaar werkloos zijn. Vooral deze groep van langdurige werklozen — mannen, vrouwen, jongeren en ouderen — zouden op onze grote bekommerning moeten kunnen rekenen. Deze groep van sociale minderheden en uitgesloten die nog niet voldoende heeft kunnen profiteren van de gunstige economische ontwikkeling, zou bij voorrang in het arbeidsproces moeten worden ingeschakeld. Uit een analyse van de werkloosheidsstatistiek blijkt dat een verbetering van de werkgelegenheid hoofdzakelijk de sterkere groepen ten goede komt. Zullen wij in de toekomst niet sterker het accent moeten leggen op het bezorgen van werk in plaats van op het toekennen van uitkeringen? Moet er, nu de vraag naar werkkrachten toeneemt en het economisch beter gaat, geen bijzondere inspanning gebeuren om precies deze achtergebleven groepen de nodige vorming, scholing of herscholing bij te brengen, aangepast aan de mogelijkheden van elkeen?

Er is thans een grote vraag naar metselaars, bekisters en ijzervlechters, schilders en stukadoors. Ook in de metaalbouw, de houtverwerkende nijverheid, de garages, de carrosseriebedrijven, de voedingsnijverheid, enzovoorts begint men de nood aan werkkrachten te voelen. Is het dan niet mogelijk bij voorrang aan de langdurige werklozen de nodige opleiding te bezorgen, opdat zij, na een minder lange of langere periode een beroepsopleiding te hebben gevolgd, ook aan de vraag naar arbeidskrachten kunnen voldoen?

Is het normaal dat er volgens de mededelingen van de RVA nu nog altijd 124 818 mannelijke en 201 515 vrouwelijke werklozen met normale geschiktheid volledig uitkeringsgerechtigd zijn, en ingeschreven zijn als werkzoekende? Is het normaal dat er een beroep wordt gedaan op vreemde arbeidskrachten, terwijl we zelf zoveel werklozen hebben?

Ook uit het interprofessioneel akkoord voor 1989 en 1990 blijkt de bezorgdheid ter zake. Het bepaalt dat het in 1986 opgerichte tewerkstellingsfonds kan behouden blijven en het geld kan worden aangewend voor de bevordering van de tewerkstelling door tewerkstellings- en vormingsinitiatieven, met voorrang voor de risicogroepen onder de werkzoekenden, onder meer de deeltijdse leerplichtigen, de laaggeschoolden en de langdurig werklozen. Het interprofessioneel akkoord zelf bepaalt dat de bijdrage van 0,18 pct. op de loonmassa niet verschuldigd is, wanneer door de werkgever een gelijkwaardige inspanning wordt gedaan om zoveel mogelijk werklozen die behoren tot de risicogroepen, te werk te stellen.

Verdere positieve acties worden van de ondernemingen verwacht inzake het tewerkstellen van werkloze vrouwen, het invoeren van de loopbaanonderbreking, het opnemen van de verplichte stagiairs, het creëren van stages voor jongeren en, uiteindelijk, het aanmoedigen van en meewerken aan het welslagen van het alternerend leren of werken. Al deze mogelijkheden moeten meehelpen om meer en meer tot de opslorping te komen van de werkloosheid bij de risicogroepen.

Is hieromtrent reeds een evaluatie gebeurd en zijn er ter zake reeds resultaten bekend? Welke inbreng is er van werkgeverszijde betreffende privé-tewerkstellingsprogramma's? Is de 0,18 pct. op de brutolonen niet een te klein bedrag om tot een oplossing van dit prangende probleem te komen?

Moeten niet alle krachten zich verenigen, namelijk de vertegenwoordigers van de werkgevers en werknemers, het onderwijs, de RVA, de Gewesten en de Gemeenschappen en niet het minst de regering, om uiteindelijk tot een betere oplossing te komen vooral voor de langdurig werklozen? Moet de minister van Tewerkstelling en Arbeid hiervan niet de promotor zijn? Waarom kunnen wij niet zoals de landen van Noord-Europa, het aantal werklozen beperken tot 2 à 4 pct. van de beroepsbevolking en het aantal langdurig werklozen tot 0 pct.?

In de tewerkstellingsprogramma's zouden vandaag circa 120 000 werklozen zijn tewerkgesteld. Daar deze materie wellicht grotendeels behoort tot de bevoegdheid van de Gewesten en Gemeenschappen, heerst er een zekere ongerustheid voor de toekomst, niet alleen bij degenen die in een tewerkstellingsprogramma zijn tewerkgesteld, maar ook bij degenen die een of ander tewerkstellingsprogramma hebben opgezet. De artikels die hieromtrent verschenen in de kranten zijn zeker niet geruststellend voor de betrokkenen.

Welke zijn dan precies, mijnheer de minister, de vooruitzichten ter zake? Is het juist dat bepaalde programma's op termijn moeten worden beëindigd omdat er niet voldoende financiële middelen zijn overgedragen aan de Vlaamse Dienst voor arbeidsbemiddeling? Vooral in de non-profitsector en meer bepaald in de ziekenhuizen heerst angst. Met geld dat ter beschikking werd gesteld door het interdepartementaal begrotingsfonds, hebben zij onder bepaalde voorwaarden supplementair personeel toegevoegd gekregen. Wat gaat daarmee gebeuren?

Gelet op de sociale moeilijkheden in deze sector en de nog smeuulende onrust, zou het goed zijn dat de betrokkenen worden ingelicht zodat zij voor de toekomst meer zekerheid hebben.

Bij het afsluiten van het interprofessioneel akkoord voor 1989 en 1990 werd het principe vooropgezet het brugpensioen algemeen mogelijk te maken vanaf 58 jaar. Naast de sectoren en ondernemingen die reeds een collectieve arbeidsovereenkomst hadden, werden de sociale partners verzocht een aanvullende collectieve arbeidsovereenkomst te sluiten die de oorspronkelijke overeenkomst zou aanpassen en verlengen voor de jaren 1989 en 1990.

Nu reeds heerst er ter zake ongerustheid over deze aangelegenheid en niet het minst bij de metaalarbeiders. Zij beschouwen het « op brugpensioen gaan » vanaf 58 jaar als een verworven recht en zijn bang dat hierop een aanslag zal worden gepleegd.

Mijnheer de minister, is deze vrees gegrond en wat mag voor de toekomst worden verwacht? Heeft de Nationale Arbeidsraad reeds een standpunt ingenomen? Is het mogelijk dat, op interprofessioneel vlak, nieuwe standpunten worden ingenomen, of blijft alles zowel voor het optioneel als het conventioneel brugpensioen een aangelegenheid van de sector? Wat voor de ondernemingen in moeilijkheden of de ondernemingen die aan herstructurering toe zijn?

In het interprofessioneel akkoord heeft de regering zich akkoord verklaard en zich geëngageerd om einde maart 1989 een wetsontwerp in te dienen betreffende de bescherming van de werknemersvertegenwoordigers, wat voor de werknemersvertegenwoordigers in de ondernemingen toch een gevoelig punt is. Wat zijn de vooruitzichten op dat vlak?

In hetzelfde interprofessioneel akkoord spreekt men van onderhandelingen om een aangepaste syndicale vertegenwoordiging voor de kleine bedrijven tot stand te brengen. Hebben hieromtrent reeds besprekingen in de Nationale Arbeidsraad plaats gehad en hebben deze besprekingen reeds geleid tot een begin van een nieuwe collectieve arbeidsovereenkomst?

Mijnheer de minister, mogen wij op al deze vragen een antwoord verwachten? Niemand zal ontkennen dat in het tijdsbestek van anderhalf jaar dank zij uw inspanning, reeds heel wat werd gepresteerd in het departement van Tewerkstelling en Arbeid.

Als concrete maatregelen vermelden we:

1. De verbetering van de werkloosheidsuitkering voor oudere werklozen;
2. De verbetering van de werkloosheidsuitkeringen voor sommige categorieën met lage uitkeringen;
3. De gelijkschakeling van de legerdienst met de wachttijd;
4. De verbetering van de werkloosheidsuitkeringen voor vrijwillig deeltijdse werknemers;
5. De aanmoediging voor loopbaanonderbreking om familie-redenen;
6. De openbare opslorplingsprogramma's, waardoor een werkelijk aantal moeilijk te plaatsen werklozen werden tewerkgesteld.

Deze maatregelen werden ten eerste geapprecieerd door alle betrokkenen. Niet alle problemen zijn hierdoor opgelost. Wij wensen daarvoor, in de mate van het mogelijke, ons steentje bij te dragen en zullen reeds beginnen met straks de begroting van het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid aan te nemen. (Applaus.)

M. le Président. — La parole est à M. Lenfant.

M. Lenfant. — Monsieur le Président, le rôle d'un ministre de l'Emploi et du Travail est de créer les conditions pour que l'emploi augmente, que, dès lors, le chômage diminue et que s'établissent des règles qui protègent les travailleurs dans leur cadre de travail, sans nuire au développement de l'entreprise. Vous avez jusqu'ici, monsieur le ministre, parfaitement rempli cette mission difficile, les chiffres du chômage en constituent la preuve.

Pour fonctionner et créer de la richesse, car c'est le but de toute entreprise, cette dernière doit fabriquer de bons produits à des prix concurrentiels. Dans un pays comme le nôtre, où les salaires sont très élevés, en particulier du fait de cotisations de

sécurité sociale excessives, les entreprises ne peuvent se maintenir que grâce à la qualité de la formation des travailleurs, à l'utilisation d'outils de plus en plus performants et à la possibilité d'utiliser, le maximum du temps possible, un outillage particulièrement coûteux.

Beaucoup a été fait, ces dernières années, en faveur des entreprises qui ont ainsi pu investir; le chômage a baissé et baisse encore régulièrement. Grâce à leur esprit d'initiative et d'adaptation, les petites et moyennes entreprises ont été l'élément moteur de cette baisse.

Pourtant, le système des cotisations sociales tel que nous le connaissons, pénalise injustement les entreprises pourvoyeuses d'une main-d'œuvre abondante. Ce système pousse inéluctablement à la réduction du personnel au profit de machines et de robots; cela n'est pas automatiquement négatif, car le travailleur se voit libéré des tâches les plus pénibles, mais, par voie de conséquence, le personnel excédentaire se retrouve dans les rangs des chômeurs. Dans une certaine mesure, ce système favorise aussi le travail au noir.

La sécurité sociale, parce que notre dette est importante et la charge des intérêts de la dette anormalement élevée, doit subir de plus en plus et injustement, à mon sens, les effets des restrictions budgétaires. Ne serait-il pas temps d'envisager des répartitions plus justes des charges sociales, de les faire porter non pas seulement sur la main-d'œuvre, mais aussi sur l'ensemble des produits fabriqués et vendus chez nous? C'est un défi important à relever.

Votre rôle est d'organiser la flexibilité et la mobilité du travail, ce qui crée des problèmes nouveaux. Des entreprises en difficulté ont réduit leur personnel par le biais des préensions. D'autres dont les problèmes n'étaient pas évidents, en ont profité pour procéder à des restructurations et ont eu recours aussi aux préensions. N'est-ce pas surtout dû aux charges sociales trop lourdes, proportionnelles aux salaires? Des personnes encore jeunes, surtout si l'on tient compte de la durée moyenne de vie actuelle, sont rejetées alors qu'elles pourraient encore rendre des services inestimables à leur entreprise. Est-ce une solution alors que, sous peu, le déficit démographique pèsera lourd et qu'il faudra à nouveau faire appel à leurs compétences?

L'interruption de carrière a permis à nombre de chômeurs indemnisés de retrouver momentanément un travail. Beaucoup de femmes souhaitent élever elles-mêmes leurs enfants; l'arrêt du travail est presque une nécessité lorsque la famille est nombreuse; beaucoup voudraient pouvoir disposer d'une période d'interruption de carrière plus longue. Ne pouvant le faire, elles essaient de rester au chômage car elles ont besoin de cette indemnité pour vivre. Ne pourrait-on élargir cette opportunité d'interruption de carrière?

Un autre problème reste néanmoins à régler: lorsqu'un chômeur indemnisé, travaillant à mi-temps dans un TCT, souhaite une interruption de carrière pour ce mi-temps, il ne perçoit pas d'indemnité. Ne serait-il pas possible de lui accorder les mêmes avantages que ceux octroyés aux travailleurs à plein temps?

Enfin, il est difficile pour les femmes qui ont opté pour l'interruption de carrière de retrouver ou de garder leur emploi. Tantôt l'entreprise a fermé, tantôt on a trouvé un remplaçant ou une remplaçante que l'on souhaite conserver. Aussi, très rapidement après le retour au travail après l'interruption de carrière, le préavis est donné. D'autres femmes ont, dans un passé récent, interrompu leur activité professionnelle sans recourir au chômage et, bien que demandeuses d'emploi, elles n'ont le plus souvent aujourd'hui pas la moindre chance d'en retrouver un. Dans une proposition de loi, j'ai suggéré quelques solutions pour ces personnes. Qu'envisagez-vous de faire?

Beaucoup de travailleurs, des femmes en particulier, travaillent à mi-temps ou même à temps plus partiel parce qu'ils n'ont pas voulu rester au chômage et qu'ils ont accepté ce qu'on leur offrait. Pour beaucoup d'entre eux, cette acceptation signifie la fin de l'espoir d'un travail à plein temps. Sans doute le nombre des temps partiels permet-il d'améliorer les statistiques du chômage, mais il signifie également, dans de nombreux cas, précarité: lorsqu'un couple se défait, les moyens financiers deviennent nettement insuffisants pour celui qui ne bénéficie de d'un

emploi à temps partiel. Cela se vérifie également lorsque l'un des époux, ou même les deux, perdent leur emploi. Ce n'est donc pas automatiquement une bonne solution. Il faut être attentif à ne pas conduire à la pauvreté par le biais d'une incitation excessive au travail à temps partiel.

Beaucoup de jeunes travaillent dans le cadre des programmes pour l'emploi et voient de ce fait leurs perspectives de promotion définitivement stoppées. Il convient d'y être particulièrement attentif.

Parmi les centaines de milliers de sans-emploi que nous déplorons encore, très nombreux sont les chômeurs de longue durée qui ne retrouveront probablement plus jamais un travail dans les filières normales. Ils sont soit fort jeunes, avec une qualification très insuffisante, soit plus âgés, donc très souvent considérés comme trop vieux, à moins qu'ils ne coûtent tout simplement trop cher. On ne peut les laisser ainsi à l'écart. Des solutions peuvent certainement être trouvées, car les besoins sont considérables, notamment dans le domaine social.

Davantage devra être fait pour une formation variée et approfondie, imposée aux jeunes dès l'arrivée au chômage. Généralement, en effet, après six à douze mois d'inactivité, les possibilités de réinsertion faiblissent déjà. Il faut, dès lors, agir très vite et fermement afin que ces personnes ne s'enlisent pas dans le chômage. C'est dans leur intérêt, même si les salaires octroyés sont peu motivants.

Faut-il rappeler qu'il existe une demande non rencontrée de travailleurs qualifiés? On a cité le chiffre de 50 000. Il reste donc beaucoup à faire dans le domaine de la formation.

Le prêt subordonné en faveur des chômeurs qui veulent s'installer comme indépendants a-t-il chez nous le succès qu'il rencontre en France, en Espagne ou au Royaume-Uni? Sans doute de nombreux chômeurs échouent-ils dans leur nouvelle activité, mais 60 p.c. d'entre eux réussissent, ce qui est un pourcentage excellent. Ne dit-on pas que le célèbre Henry Ford a fait faillite deux fois avant sa brillante réussite? N'accompagnerait-on pas davantage ces jeunes entrepreneurs dans leurs premiers pas à la direction d'une entreprise? Ne faudrait-il pas davantage inciter les chômeurs plus âgés mais souvent très qualifiés à recourir à cette formule?

Votre rôle est aussi, monsieur le ministre, d'établir des règles de protection des travailleurs. Il faut protéger davantage encore ceux qui, du fait de la nécessité d'une utilisation maximale du capital, et donc des outils de travail, sont astreints au travail de nuit. Ne faut-il pas, par contre, laisser l'installation de ce type de travail dériver de la négociation au niveau de l'entreprise elle-même?

Le travail de nuit est devenu une nécessité, comme d'ailleurs le travail en fin de journée ou le week-end. La société de loisirs vers laquelle nous évoluons inéluctablement, exige que certaines personnes travaillent pendant que d'autres se détendent. Le coût des technologies impose de faire fonctionner les machines au maximum de leurs possibilités, mais cela ne peut se faire sans hommes ou femmes.

Très souvent, les travailleurs choisissent eux-mêmes le moment de la semaine ou de la journée où ils souhaitent travailler. Beaucoup d'entre eux acceptent des conditions de travail plus pénibles, moyennant des revenus plus importants. Il est cependant difficile de supporter ce type d'horaire une vie durant: l'impact négatif sur la famille et la santé du travailleur est important. Les difficultés surviennent lorsque le souhait de retrouver un horaire normal est émis. Des compensations sont donc justifiées, de même qu'une priorité pour un travail à horaire normal.

Le ministre des Affaires sociales a formulé une proposition en vue de recruter 2 200 infirmiers et infirmières diplômés supplémentaires, mais quelques centaines d'entre eux seulement sont actuellement disponibles. Compte tenu de l'extension que prendront les soins à domicile et, en conséquence, du besoin en personnel qualifié, on peut se demander comment y faire face, sauf à revaloriser sérieusement cette profession.

Par contre, des milliers de puéricultrices et d'aide-soignantes sont au chômage mais n'ont pas la formation requise pour ces

soins. Ne pourraient-elles pas libérer davantage les infirmières de tâches secondaires?

Monsieur le ministre, vous préparez un projet tendant à améliorer la protection des représentants des travailleurs. Le nombre des travailleurs protégés est particulièrement important en Belgique. C'est un signe de progrès social. La plupart d'entre eux sont conscients que l'entreprise pourvoyeuse d'emploi doit pouvoir être conduite avec souplesse, que le chef d'entreprise doit tenir compte de la concurrence étrangère et qu'à vouloir tout gagner, on risque de tout perdre. Il est aussi très difficile d'exiger d'une entreprise qui ne souhaite plus la présence d'un travailleur, qui accepte de lui verser une prime de licenciement sans mettre en difficulté l'entreprise elle-même, c'est-à-dire l'emploi de nombreux autres travailleurs, de reprendre ce travailleur protégé. Des solutions justes devront être négociées car si l'entreprise a besoin d'un patron efficace et de travailleurs dévoués, les travailleurs ont besoin de délégués syndicaux suffisamment protégés, capables à la fois de diplomatie et, quand c'est nécessaire, de fermeté et de pugnacité.

Soyons toutefois attentifs à ne pas bloquer les capacités d'adaptation des petites et moyennes entreprises en leur imposant les mêmes règles qu'aux grandes entreprises en matière de délégation syndicale; elles sont aujourd'hui par leur dynamisme les grandes pourvoyeuses d'emploi. Une grande prudence s'impose donc.

Il reste, monsieur le ministre, à encourager votre volonté d'améliorer la sécurité en particulier dans les petites et moyennes entreprises. Des efforts sérieux doivent être déployés en ce sens. La préparation du budget 1990 sera pour vous aussi, monsieur le ministre, difficile.

Des économies devront être réalisées afin de ramener à un niveau acceptable le déficit budgétaire occasionné essentiellement par la charge des intérêts d'une dette publique faramineuse. C'est donc au niveau de cette charge d'intérêts et de la gestion de la dette qu'il faudra exiger des ajustements sans pour autant relâcher la vigilance sur l'utilisation des moyens financiers disponibles dans le domaine de l'emploi et du travail, moyens qui appartiennent à tous. S'il faut maintenir la compétitivité dans les entreprises — et chacun est d'accord à ce sujet — il faut également assurer une protection sociale adéquate, en particulier à ceux qui ont perdu leur emploi. Peut-on accepter des restrictions sociales parce que l'on ne trouve pas de solution à la charge des intérêts de la dette, alors que le maintien de la situation pousse les taux d'intérêts vers les sommets que nous connaissons, que la hausse de l'index a été particulièrement faible et que le différentiel d'intérêt actuel ne se justifie en aucun cas? A force de vouloir faire des économies, on finit par engendrer à court ou à moyen terme des soubresauts incontrôlables. A-t-on le droit de jeter dans la pauvreté les victimes de ce même système financier où les privilégiés sont pourtant nombreux? C'est un choix difficile que vous et vos collègues qui avez des attributions à caractère social, devrez faire pour 1990.

Monsieur le ministre, y a-t-il encore, dans votre budget, place pour des économies importantes, voire tout simplement des économies? Je ne le crois pas. Vous non plus, je l'espère de tout cœur! Vous avez en tous cas toute notre confiance car nous vous savons très vigilant. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Harnie.

Mevrouw Harnie. — Mijnheer de Voorzitter, ik wens ter gelegenheid van de bespreking van de begroting twee zaken naar voren te brengen. Een eerste heeft betrekking op artikel 124 van het koninklijk besluit van 20 december 1963 betreffende arbeidsvoorziening en werkloosheid en een tweede op het wetsvoorstel omtrent de bescherming van de vakbondsafgevaardigden.

Allereerst wil ik even reageren op de uitspraken van de heer Boël in verband met de voorstellen van wet op de ploegenarbeid en de bescherming van de délégués.

Het is inderdaad beter uit de echt te scheiden dan elkaar te vermoorden, maar juist omdat de werknemers niet meer de

werknemers zijn uit de 19e eeuw willen zij andere mogelijkheden dan die twee uitersten. Zij hebben andere verwachtingen, zij vragen andere vormen van inspraak en andere wijzen van besluitvorming. Zij hebben andere zekerheden en garanties nodig. Zij zijn bekwaam om hun verantwoordelijkheid op te nemen, waarschijnlijk zo goed of zo slecht als de werkgevers.

Wat gebeurd is rondom het wetsvoorstel in verband met de ploegenarbeid noem ik ronduit chantage. De amendementen die door de heer Stroobant in de commissie werden ingediend, werden nog niet aanvaard. Het amendement bij artikel 3 heeft tot doel op een democratische wijze tussen werkgevers en werknemers de voorwaarden waarop en de omstandigheden waarin de ploegenarbeid wordt ingevoerd te bespreken en tot een akkoord te komen. Indien dit vandaag de dag niet meer op die wijze kan, dan zeg ik de heer Boël, die hier jammer genoeg niet meer aanwezig is, dat wij inderdaad teruggaan naar de 19e eeuw, naar een situatie waar alles kan en mag onder de vlag van een democratie.

In verband met de bescherming van de *délégues* werd hier gezegd dat het een delicaat probleem is en dat het wenselijk zou zijn daaromtrent duidelijkheid te scheppen. In dat verband wil ik drie concrete vragen stellen. Heeft u, mijnheer de minister, de herwerkte krachtlijnen die u heeft bekendgemaakt op 20 maart 1989 verwerkt in een door u beloofd voorontwerp van wet? Zo ja, heeft de Raad van State daarover reeds zijn advies uitgesproken en waar en wanneer zal u het ontwerp indienen?

Ik herhaal even de historie. De verbintenis van de sociale-gesprekspartners om een advies te vragen inzake de bescherming tegen ontslag werd nageleefd. Deze verbintenis was gekoppeld aan een belofte van de regering om na advies van de Nationale Arbeidsraad tegen eind maart een wetsontwerp in te dienen. Op een mondelinge vraag van 22 maart 1989 waarin werd gevraagd wanneer de minister dit ontwerp zou indienen, werd geantwoord dat dit tegen eind maart zou gebeuren.

Over de eventuele toekenning van het recht op wachtvergoeding aan schoolverlaters van Marokkaanse en Tunesische nationaliteit, werden de voorbije maanden uiteenlopende verklaringen afgelegd zodat wij niet meer weten wat de regering in feite van plan is. Ik zal een drietal daarvan op een rijtje zetten.

In *Gazet van Antwerpen* van 9 november 1988 vernamen wij dat de minister een voorstel klaar had om aan jonge Marokkaanse en Tunesische schoolverlaters ook een wachtgeld toe te kennen. Hij verklaarde daarbij waarom die jongeren geen wachtgeld kunnen genieten. Het zou gaan om 2 500 jongeren en de maatregel zou een bijkomende uitgavenpost van 300 miljoen per jaar betekenen. De minister verklaarde tevens het systeem te zullen uitbreiden tot een aantal categorieën van Belgische schoolverlaters, zoals jongeren in Duitsland, die eveneens van het wachtgeld verstoken bleven.

Belangrijk is dat uit dit artikel blijkt dat in november van vorig jaar, de minister alleen nog op enkele adviezen en op het fiat van de regering moest wachten voor de concrete uitwerking van het voorstel. De streefdatum voor de nieuwe regeling zou 1 januari 1989 zijn en het systeem zou gelden voor de jongeren die hun studies beëindigd hebben na 1 juli 1988.

Wij beschouwden dit als een duidelijke toezegging, die na gunstig advies en na de goedkeuring van de regering in een concrete verbintenis zou worden omgezet.

Een maand later zaten wij nog in de goede richting want in het verslag van 20 december 1988 over de bespreking van de begroting Tewerkstelling en Arbeid in de kamercommissie vernemen wij dat de rapporteur aan de minister toelichting vraagt over de mogelijke uitbreiding van artikel 124 van het koninklijk besluit betreffende arbeidsvoorziening en werkloosheid tot de Marokkaanse en Tunesische schoolverlaters. De minister antwoordde dat het beheerscomité van de RVA een gunstig advies had gegeven voor eventuele uitbreiding, maar dat deze aangelegenheid nog verder besproken moest worden op regeringsniveau.

Zes maanden later, op 5 juni 1989, lees ik eveneens in een verslag van de bespreking van de begroting Tewerkstelling en Arbeid: «...De heer Ansoms merkt op dat de minister enige tijd geleden een wijziging van artikel 124 van het koninklijk besluit

van 20 december 1963 heeft aangekondigd waardoor het recht op wachtvergoeding aan jongeren van Marokkaanse en Tunesische nationaliteit zou worden toegekend. Wanneer zal deze wijziging worden ingevoerd? De heer Sleenckx hoopt dat dit probleem nog in de loop van 1989 zal worden geregeld en wenst de budgettaire impact van die maatregel te kennen...»

Het antwoord van de minister verbaast mij. Ik citeer het verslag: «De minister staat gunstig tegenover de toekenning van een wachtvergoeding aan deze jongeren. Hij heeft reeds contact opgenomen met de koninklijke commissaris voor de migranten omdat deze maatregel als integratiebevorderend kan worden beschouwd.»

De minister beschikt evenwel niet over de budgettaire mogelijkheid om de maatregel in de loop van dit jaar in te voeren. De kost ervan wordt geraamd op 250 tot 300 miljoen frank voor het eerste volledig toepassingsjaar. Er zal in de regering worden overlegd hoe en wanneer deze wachtvergoeding kan worden toegekend.

Enkele dagen vóór de Brusselse en Europese verkiezingen werd door de commissaris voor migranten gezegd dat de zaak van artikel 124 in orde zou komen. Volgens andere politieke kringen kaderde de reden tot uitstel in «we mogen het Vlaams Blok geen te goedkoop voer geven vóór de verkiezingen...».

Hoewel de minister zelf een positieve houding inneemt en in november zegde dat deze problematiek budgettair zwaar weegt, maar dat desondanks de nodige middelen werden gezocht, zegt hij nu dat de nodige middelen niet kunnen worden gevonden in het budget.

Het gaat over 300 miljoen, maar ook over 2 500 à 3 000 meestal laaggeschoolde jongeren die zeer vaak in een uitzichtloze situatie terecht komen. Vooral na de verkiezingen ontstond een sfeer waarin iedereen de problemen van Belgische en migrantenjongeren erkent. Door deze uitzichtloosheid ontstaan er problemen.

Agalev en Ecolo vragen uitdrukkelijk dat de wachtvergoeding voor Marokkaanse en Tunesische schoolverlaters met terugwerkende kracht voor 1988 wordt toegekend.

Wij verwachten van de minister een klaar en duidelijk antwoord op deze vraag. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Pataer.

De heer Pataer. — Mijnheer de Voorzitter, ik zou willen uitgaan van een sleutelzin uit het antwoord van de minister in het debat over deze begroting in de Kamer, die we konden lezen in het *Beknopt Verslag* van 7 juni: «Aan de vraag naar meer flexibiliteit is niet meer te ontkomen.»

Ik neem aan dat de minister over deze materie wel iets meer heeft te vertellen dan de nogal gelaten vaststelling dat de flexibiliteit in de regeling van de arbeidstijd nu eenmaal aan verruiming toe is en dat we ermee moeten leren leven.

Voor mij staat het als een paal boven water dat de ongebreidelde flexibilisering op werkgeversmaat, die juist de besteding van de vrije tijd en de vrije keuze van de werknemers in belangrijke mate beperkt, moet worden afgeremd.

Ik ben mij ervan bewust dat ik de problematiek op een andere manier benader dan de heer Boël die zegde: «Rien n'est plus précieux que la liberté.» Dat is een mooie zin, maar naar mijn gevoel heeft hij die verklaring te veel gericht op een bepaalde categorie in onze maatschappij en iets te weinig op de grote groep van de werknemers.

Het staat voor mij buiten kijf dat bepaalde vormen van flexibiliteit aan banden moet worden gelegd, zoniet verboden, zoals zondagsarbeid, nachtwerk, zowel voor mannen als voor vrouwen, overdreven lange arbeidsdagen, oproepcontracten en contracten met sterk wisselende en soms onvoorspelbare arbeidsduur. Deze vormen van flexibiliteit beknotten de vrijheid van de werknemers. De toelaatbare vormen van flexibilisering zouden aan strikte voorwaarden moeten voldoen, zoals de bevordering van de werkgelegenheid, syndicale controle, controle op gezondheid en veiligheid, compensaties in de vorm van arbeidsverkorting en ruime en vooral eerlijke voorlichting van

het personeel. Ik blijf erbij dat de nieuwe basiswet inzake flexibilisering die de meerderheid van de Senaat enkele jaren geleden, met een anders gekleurde regering, heeft goedgekeurd, onvoldoende rekening heeft gehouden met al deze voorwaarden.

Het verheugt ons dat de minister een tijd geleden een werkgroep heeft opgericht, «Gezin en arbeid» die vorige week een eerste studie heeft afgeleverd. Daarbij heeft de minister de eerste maatregelen ter uitvoering van die studie aangekondigd, zoals steun aan de vrouwen die opnieuw aan de slag willen op de arbeidsmarkt, een verdere uitbouw van het stelsel van de beroepsloopbaanonderbreking en een verruiming op wettelijke basis van het verlof om familieredenen en het ouderschaps- of adoptieverlof. Wij juichen dit toe en hopen dat de minister op de ingeslagen weg verder zal gaan. Mag ik erop drukken dat het mij vooral belangrijk lijkt dat de rechten van de werknemers worden uitgebreid en dat er sluitende waarborgen worden ingebouwd opdat de werknemers deze rechten effectief kunnen afdwingen, zonder sancties van patronale zijde. De ervaringen met de kredieturen en het educatief verlof hebben wel een wrange nasmaak.

Belangrijk lijkt mij ook dat er werk wordt gemaakt van wat sommigen noemen «de zelfbeheerde arbeidstijd» — ik zeg niet «zelfbegeerde» op zijn Westvlaams.

Het meest klassieke voorbeeld is uiteraard de glijdende arbeidstijd waarover veel gesproken werd in de jaren 1960 maar waarover we nu heel wat minder horen. Het patronaat vindt dit soort flexibiliteit immers moeilijk te organiseren. De verstoring van het productieproces wordt het meest als argument gebruikt. We willen daar niet blind voor zijn, maar het is onze overtuiging dat creativiteit en verbeelding soms ver te zoeken zijn.

Het idee van de duo-banen of tandem-banen, die onder meer in het onderwijs voorkomen, verdienen meer te worden gepromoveerd. Naar verluidt zou de formule waarbij twee of soms meer personen de verantwoordelijkheid voor een voltijdse baan delen jaren geleden met succes in het buitenland zijn toegepast. Een andere formule is een pool van polyvalente arbeidskrachten die speciaal worden opgeleid om in te springen in diverse stadia van het productieproces en elkaar dus gemakkelijker kunnen vervangen.

Een andere bouwsteen van een strategie van flexibiliteit op werknemersmaat is de actie om meer ruimte te creëren voor sociale functionele contacten tijdens het werk, om aldus zelf invloed te kunnen uitoefenen op het verloop van het arbeidsproces. Ook dit is een interessante, vaak verwaarloosde dimensie van het begrip tijdssovereiniteit. Voorbeelden hiervan zijn de vrijere bepaling van het arbeidstempo, rustpunten tijdens de werkdag en de mogelijkheid tot het houden van meer personeelsvergaderingen in het kader van de vakbondswerking. Dit zijn vormen van flexibiliteit waarmee wij wel akkoord gaan.

Ik hoop alvast dat het wetsvoorstel van collega Egelmeers omtrent de ploegenarbeid op korte termijn en liefst zo gaaf mogelijk tot een wettelijk instrument wordt gesmeed.

Collega Anthuenis, het verbaast mij dat een lid van de oppositie als het ware de hulp van de minister inroept om de bespreking van een puur parlementair initiatief af te remmen. Indien u het toch zo belangrijk vindt over het wetsontwerp het advies van de Nationale Arbeidsraad in te winnen, dan had u dat zeer goed kunnen doen bij de aanvang van de bespreking van dit voorstel en niet nu als de discussie bijna rond is.

Mijnheer de minister, ik hoop dat wij over de ruime problematiek van de flexibiliteit op werknemersmaat op een later tijdstip een grondig debat kunnen voeren, bijvoorbeeld in de commissie voor de Sociale Zaken.

In verband met de bestrijding van de werkloosheid en het opvangen van de nadelige gevolgen ervan, breng ik een viertal punten te berde, op een manier die misschien eerder in de commissie thuishoort. Aangezien wij echter geen commissievergadering hebben gehad, kan ik niet anders dan ze hier naar voren brengen.

Meer en meer blijkt dat de werkloze migranten een bijzondere probleemgroep vormen, zowel wat hun aantal, als wat hun

kenmerken — jeugdige leeftijd, ongeschooldheid, enzovoort — betreft. Het verwondert mij dat deze groep als probleemcategorie tijdens de toch vrij grondige bespreking van de begroting in de kamercommissie nagenoeg niet ter sprake is gekomen, tenzij naar aanleiding van twee concrete punten: de reïntegratiepremie voor de migranten en de wachtvergoeding voor Marokkaanse en Tunesische jongeren. De minister heeft toegegeven dat de maatregel van de reïntegratiepremie, stammend uit een nogal «duistere» periode van onze sociale geschiedenis, weinig succes heeft gekend. Het zou dus logischer geweest zijn het krediet van 10 miljoen voor 1989 gewoon te schrappen, vermits het niet kan worden opgebruikt.

Ik vind dat sommige verwarde of in paniek geraakte politici geen aanleiding mogen geven om deze onzalige maatregel nieuw leven in te blazen. Als wij het echt menen met de integratie, in plaats van de reïntegratie, van de vreemdelingen, uitgaand van de nuchtere vaststelling dat de meeste vreemdelingen onherroepelijk deel uitmaken van onze gemeenschap, moeten er positieve maatregelen worden genomen, onder meer door de tewerkstelling van migranten en vooral van migrantenjongeren te bevorderen. Als het enigszins kan, moet dit zelfs in de publieke sector gebeuren.

Ik kondig hierbij aan dat ik, precies om dit te bereiken, een voorstel heb ingediend om in artikel 6 van de Grondwet, dat voor herziening vatbaar werd verklaard, ook in te schrijven dat een aantal openbare ambten eveneens moeten worden opengesteld voor mensen die op Belgisch grondgebied wonen, maar niet de Belgische nationaliteit hebben.

Samen met mevrouw Harnie stel ik vast dat velen, de minister inbegrepen, van oordeel zijn dat de Maghreb-jongeren niet langer mogen worden gediscrimineerd. Bijgevolg moet artikel 124 van het koninklijk besluit van 20 december 1963 worden gewijzigd dat hun niet de mogelijkheid biedt de wachtvergoeding te krijgen bij werkloosheid. Wij weigeren te geloven dat daarvoor niet reeds in 1989 budgettaire ruimte kan worden gevonden. Als men werkelijk gelooft dat alles in het werk moet worden gesteld om de sociale leefomstandigheden van onze migranten te verbeteren, mag er niet langer worden gedraald. Misschien kan ik mij volgende suggestie veroorloven. Naar het voorbeeld van een ander experiment kan men daarvoor misschien de kredieten van de kabinetten voor enkele luttele bedragen verminderen.

Mijnheer de minister, ik weet dat u het daarmee eens bent. Ook met de middelen waarover u beschikt moet u ervoor zorgen dat het verdoken racisme en de zelfs niet meer zo verdoken xenofobie halt wordt toegeroepen. Daarvoor is meer nodig dan het slaken van enkele koeskoeskreten.

In verband met de bevordering van de tewerkstelling in de non-profitsector, vernemen wij met genoegen dat de minister nieuwe initiatieven zal voorstellen voor bijkomende tewerkstelling, onder meer in de ziekenhuizen. Hierbij zal de band worden gelegd met een noodzakelijke vormingsinspanning. Wij kennen het probleem, de heer Lenfant heeft dit trouwens ook beklemtoond, van de noodzaak tot aanwerving van meer verplegend personeel, terwijl het aantal gediplomeerde verplegenden dat zich op de arbeidsmarkt aanmeldt, vrij gering blijft. Er wordt nu gesproken over het omschakelen van het beroep van kinderverzorgster naar het beroep van verpleegster. Ik hoop dat dit ernstig wordt aangepakt met grote aandacht voor het kwaliteitsniveau van de verzorging.

Daarbij aansluitend stel ik de minister de volgende vraag. Volgens een recent persbericht zou de regering nog altijd geen overeenstemming hebben bereikt over de regeling die de minister van Arbeid voorstelde om de al jaren beloofde recyclage van een deel van de loonmatiging in de non-profitsector ten voordele van de werkgelegenheid uit te voeren. In die recyclage is onder meer een deel vervat van de bijkomende jobs in het sociaal akkoord gesloten tussen de Vlaamse gemeenschapsminister voor het welzijnswerk en de vakbonden van de opvoedingssector. Waarom komt die overeenkomst zo moeilijk tot stand en wanneer zullen de gerecycleerde gelden voor bijkomende jobs worden gebruikt? Het is niet omdat de witte woede enigszins is geluwd dat de gemaakte afspraken niet ernstig moeten worden genomen en nageleefd.

De vereenvoudiging van de werkloosheidsreglementering is een oud zeer. Werklozencomités vragen al jaren dat een charter van de werklozen wordt opgesteld, zoals ooit aan een charter van de belastingbetaler werd gewerkt.

In de Kamer heeft de minister aangekondigd dat de RVA werd belast met het herschrijven van de reglementering en dat hij heeft aangedrongen op een duidelijke en gemakkelijk verstaanbare tekst. Tevens zou worden getracht bestaande anomalieën te weren. De eerste fase van die opdracht zou worden beëindigd omstreeks 15 juni, zodat wij erop kunnen rekenen in dit debat dat plaats vindt op 23 juni, daarover tekst en uitleg te krijgen.

Met betrekking tot de oudere werklozen herinneren we ons de afspraken en de engagementen op regeringsvlak om een bedrag van 2,5 miljard uit te trekken voor een billijker vergoeding, waarvan 1,5 miljard ten laste van het patronaat en 1 miljard ten laste van de regering. We hebben vernomen dat de minister slechts 2,2 miljard ter beschikking heeft gesteld en 300 miljoen frank in reserve heeft gehouden omdat werd gevreesd dat het aantal gerechtigden zou toenemen. Collega Sleetx heeft in de kamercommissie gevraagd of er reeds een evaluatie is gebeurd en op welke wijze het bedrag van 300 miljoen frank zal worden besteed. De minister heeft daarop geantwoord dat de resultaten van die evaluatie mogen worden verwacht tegen 30 juni 1989, dat betekent dus volgende week. Wij veronderstellen dus dat ons hier aan het slot van dit debat een eerste glimp van die evaluatie zal worden gegund. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Van den Brande.

De heer Van den Brande, minister van Tewerkstelling en Arbeid. — Mijnheer de voorzitter, ik dank al de sprekers in dit debat, zonder onderscheid tussen meerderheid en oppositie. Ik stel vast dat er inzake Tewerkstelling en Arbeid convergerende zorgen, problemen en benaderingen zijn.

Zoals in de Kamer zal ik eerst de krachtlijnen van mijn beleid op een rijtje zetten — en dit niettegenstaande de congruentie die ik heb vastgesteld — omdat ik denk dat het nuttig is dat Parlement en regering elkaars bedoelingen kennen.

De heer Swaelen treedt opnieuw als voorzitter op

Het element arbeid zal in ons beleid in de toekomst wellicht nog belangrijker worden. Dit heeft te maken met de individuele sociale verankering die wij moeten nastreven, rekening houdend enerzijds met de economische behoeften en anderzijds met de behoeften van de werknemers in de verscheidene sectoren.

Die individuele sociale verzekering is nauw verbonden met ons cultureel en sociaal patroon dat gegroeid is uit de wetten van bijvoorbeeld 1965 en 1971. Het spreekt vanzelf dat er een evolutie is. Zo hebben we de jongste jaren meer en meer met het begrip flexibiliteit te maken. Ik denk dat de economie daar behoefte aan heeft. Zowel voor de kleine, de middelgrote, als de grote ondernemingen is dit van belang. Maar daar tegenover staat dat de werknemers naast hun inkomen ook recht hebben op culturele en sociale ontplooiing voor zichzelf en degenen die met hen leven.

Een andere prioriteit betreft de veiligheid. Ik heb nog bij andere gelegenheden de kans gehad om het belang van de veiligheid van de werknemers te beklemtonen. Vergelijken met vijftig jaar geleden zijn de werkomstandigheden erg verbeterd.

Sommigen beweren dat het aantal arbeidsongevallen sedert 1984 weer stijgt. Wij gaan dit na. Indien dit echter het geval is, zou het onverantwoord zijn van het beleid de ogen hiervoor te sluiten. Wij moeten dan integendeel alle verantwoordelijken oproepen om hiertegen de strijd aan te binden.

Er zijn nog een aantal andere punten. Ik denk hier meer bepaald aan de bescherming van bepaalde categorieën van werknemers. Het ontwerp ter zake is bijna klaar. Er is negen maand verlopen tussen het sluiten van het interprofessioneel akkoord en het indienen van het ontwerp. Het gaat hier dus om een normale dracht. Alle leden van de commissie en zelfs van de

Senaat zullen toegeven dat het hier niet om een eenvoudig probleem gaat. Het zou natuurlijk het gemakkelijkst voor mij zijn om een ontwerp in te dienen dat enkel het vakbondsstandpunt of enkel het werkgeversstandpunt weergeeft. Dit kan natuurlijk niet, en we moeten wel alles in het werk stellen om tot een zo goed mogelijke wettelijke werkregeling te komen.

Ik laat mij in mijn werk niet opjagen door bepaalde berichten of door tijdslimieten. Wij moeten natuurlijk een zekere timing respecteren. De bevalling is echter niet ver meer af. Op het ogenblik bekijk ik nog een aantal juridische aspecten. Over een of twee weken zal het ontwerp alleszins worden ingediend.

Tot zover, mijnheer de Voorzitter, mijn beschouwingen bij de evolutie in de individuele arbeidsverhoudingen.

Vervolgens zal ik een aantal beschouwingen geven over de tewerkstelling. Een week geleden zegde ik nog dat de werkloosheid veel te hoog is en moet worden verminderd. Wij zullen onze inspanningen hiervoor voortzetten. Wij moeten hierbij rekening houden met de evoluties in de arbeidsmarkt. In sommige sectoren is er nu al een schaarste aan arbeidskrachten. De heren Vannieuwenhuysse en Lenfant, maar ook andere sprekers zegden dat wij vooral onze aandacht moeten richten op de werklozen die nu tussen kade en schip vallen, die niet aan bod kunnen komen in de privé-sector of in de administratie, kortom op de te grote groep van langdurig werklozen. Het gaat hier vooral over ongeschoolden, over vrouwen, over kansarmen. Wij moeten ons inspannen om deze groep een zo efficiënt mogelijke vorming te geven.

Een derde aspect waarover ik het wil hebben, is onze bezorgdheid voor de sociale consensus. Zelfs de heer Boël beweerde dat goede verhoudingen tussen de sociale partners, dus tussen werkgevers en werknemers, van vitaal belang zijn om tot een sociale vrede te komen. Wij moeten die sociale consensus nastreven. Het sociaal akkoord dat vorig jaar tot stand kwam, toont aan dat men een eensgezindheid kan bereiken en dat men kan rekening houden met redelijke looneisen in de verscheidene sectoren. De autonomie van de sociale partners moet hierbij natuurlijk worden gerespecteerd. De regering is geen volwaardige derde partner.

De regering is in het sociaal overleg een partner die signalen moet uitsenden en het kader moet scheppen waarin akkoorden kunnen worden gesloten. Ik ben er echter van overtuigd dat hier, zoals ook in andere aangelegenheden, de verantwoordelijkheidsopneming in de maatschappij van individuen en groepen, de beste waarborg is voor een economische en sociale vooruitgang. Om die reden hebben wij, met veel overtuiging, geprobeerd in de voorbije maanden de sociale consensus te bewaren.

Op de vraag waarom buitenlandse investeerders zich in België willen vestigen, wordt steeds geantwoord dat dit is omwille van het redelijk gunstig klimaat van sociale vrede — natuurlijk zijn er ook een aantal kritieken —, wat leidt tot economische vooruitgang.

Een vierde prioriteit die wij wensen te ontwikkelen, heeft te maken met het Europa van morgen. Het is gemakkelijker hierover te spreken, nu de Europese verkiezingen hebben plaatsgemaakt, omdat het deel uitmaakt van de realiteit van elke dag. Ook op het sociale vlak zal een deel van de besluitvorming Europees moeten worden gezien en zullen ook tripartite overlegsituaties moeten worden gecreëerd, over de regio's en de grenzen heen.

Mijnheer de Voorzitter, ik spreek bij deze gelegenheid de wens uit dat op de top van Madrid van volgende week, de staatshoofden en regeringsleiders er zullen in slagen de Britten te overtuigen tot het overnemen van wat wij in onze sociale raden hebben besproken, met andere woorden dat wij zoals onze Eerste minister al in 1987 voorspiegelde, ook het sociale Europa gestalte kunnen geven.

Op 12 juni, dus enkele dagen geleden, bestond er tussen elf van de twaalf lid-staten een grote eensgezindheid om, enerzijds, de noodzaak te onderschrijven van een economisch, monetair en fiscaal Europa dat moet worden gevormd en anderzijds, van een sociaal Europa op evenwaardige basis en niet alleen als begeleidingselement.

Ik heb ook, samen met andere collega's, gepleit voor het opmaken van een basischarter, het sociaal Europees handvest. Dit is echter onvoldoende. Wij moeten reeds vóór 1992 een aantal concrete richtlijnen uitvaardigen. Dit is geen miskenning van de verantwoordelijkheid, maar het moet duidelijk zijn dat, wanneer de zaken economisch evolueren wij naast de produktiviteit, toch ook aandacht moeten besteden aan enkele basisrechten. Ik denk concreet aan de zondagrust en de kwaliteit van de arbeid.

Ik kan niet anders dan beklemtonen, en zo kom ik tot mijn vijfde prioriteit, dat wij moeten proberen een binding te maken tussen de arbeidswereld en de andere aspecten van het maatschappelijk leven zoals onderwijs en gezin. Over deze prioriteit werd door een onafhankelijke groep van mijn departement een boeiend rapport opgesteld. Wij moeten de binding maken tussen gezin en arbeid omdat de keuze van vandaag niet langer de keuze is die tien of vijftien jaar geleden voor de hand lag, bijvoorbeeld inzake de aanwezigheid van de vrouwen op de arbeidsmarkt. Men maakt niet langer de keuze tussen het thuiswerk en het buitenhuiswerk in de strikte betekenis van het woord.

Thans dient rekening te worden gehouden met de vraag naar een behoorlijk inkomen, de aspiratie zichzelf te ontplooiën en, voor een groot deel, de wens zelf zijn kinderen op te voeden en een normaal gezinsleven te hebben.

Los van elke ideologische benadering moeten wij de nieuwe evolutie onderkennen. Dat is de reden waarom wij, rekening houdend met de participatiegraad van mannen en vrouwen aan de arbeidsmarkt, die in de toekomst ongeveer gelijk zal zijn, effectief naar formules moeten gaan die toelaten in sociaal behoorlijke voorwaarden deeltijdse arbeid uit te breiden. Ook dienen wij de mogelijkheid te creëren voor een korte of een langere periode uit de arbeidsmarkt te treden en er daarna opnieuw te worden in opgenomen.

Mijnheer de Voorzitter, ik heb gemeend dat het nuttig was in een notedop enkele kernpunten van mijn beleid aan te geven zoals ik dat tijdens de bespreking van de begroting in de Kamer van volksvertegenwoordigers heb gedaan.

Ik dank de verscheidene sprekers voor hun positieve benadering van het probleem. Ik heb reeds de gelegenheid gehad om te zeggen dat men een koers kan winnen op meer dan een manier. Er zijn echter geen honderd manieren om het doel te bereiken dat men op economisch gebied en in de arbeidswereld voor ogen heeft. Wij kunnen dus enkel verder werken zoals de voorbije jaren is gebeurd, om de resultaten op het vlak van de werkgelegenheid nog te verbeteren en de werkloosheid terug te dringen.

M. Boël a estimé que le gouvernement — plus particulièrement le ministre de l'Emploi et du Travail — avait une approche des choses digne du XIXe siècle.

Je ne tiens pas à polémiquer avec vous, monsieur Boël. Tout en partageant votre souci du partenariat social, j'estime qu'il convient de tenir compte des réalités économiques.

Je n'adhère pas à votre conception assez unilatérale. Je fais partie de cette majorité de personnes qui ne conçoivent pas la croissance économique sans une élémentaire liberté pour tous ces acteurs: patronat, salariés et employés amenés à conclure des conventions collectives de travail.

Je suis convaincu que mon département a, de ces questions, une vision équilibrée et qui porte ses fruits. L'opinion de chacun doit être respectée. La politique menée en matière d'emploi et de travail témoigne de notre volonté de voir diminuer le chômage et s'accroître l'emploi.

Vous avez remarqué, à juste titre, que des problèmes se posent, notamment en ce qui concerne les prépensions. Comme moi, monsieur Boël, vous avez plaidé en faveur de la responsabilité. Toutefois, nos convictions, nos conceptions, sont assez différentes. Ne négligeons pas le fait qu'une grande majorité de citoyens souhaite que la politique adoptée soit poursuivie.

Mijnheer Egelmeers, u heeft de opmerkingen aangehaald van het 145e boek van het Rekenhof. Ik wil hier niet de evaluatie maken van wat in de afgelopen jaren is gebeurd. Wij moeten

proberen op de meest ordentelijke wijze en volgens de spelregels, kredieten in de begroting in te schrijven om de uitgaven te dekken.

Het is natuurlijk gemakkelijk om, zoals de vorige minister van Begroting heeft gedaan, van bovenaf het aantal werklozen te decreteren.

U weet dat in de senaatscommissie problemen gerezen zijn naar aanleiding van het feit dat de minister van Begroting slechts toeliet een bedrag van 40 miljard in te schrijven terwijl ik ten belope van 25 miljard bijkredieten heb moeten vragen. Het is als het ware een *incentive* voor de minister om dingen te doen die budgettair niet helemaal orthodox zijn. Ik wil niet oordelen over wat de jongste jaren op dit vlak is gebeurd. Wel heb ik gepoogd voor deze begroting en voor de aanpassing van vorige begroting aan de hand van degelijke prognoses, correcte cijfers te geven. Ik hoop dat wij ons effectief kunnen houden aan de regels van het spel.

De heer Egelmeers heeft ook bedenkingen gemaakt met betrekking tot Maribel.

In de discussie enkele dagen geleden over het zogenoemd, en hopelijk groot, overschot in de sociale zekerheid, heb ik erop gewezen dat twee visies tegenover elkaar staan. De werkgevers willen het overschot gebruiken voor een verlaging van de bijdragen. Zo weinig mogelijk lasten is vanzelfsprekend voor iedereen goed. Dit staat ook in het regeerakkoord en het is tevens mijn overtuiging. De werknemers daarentegen willen het overschot reserveren als appeltje voor de dorst.

Ik heb ervoor gepleit — niet meer maar ook niet minder — om in het licht van Europa 92 eens goed af te wegen welke onze sterke en welke onze zwakke kanten zijn. Het zijn de meest arbeidsintensieve ondernemingen en sectoren die, door de concurrentie van de lage-loonlanden, het meest kwetsbaar zullen zijn. Wij moeten dan ook alles in het werk stellen om de arbeidskost te drukken. Dit zal de bedrijven en de sectoren die het meest arbeidsintensief zijn ten goede komen. Ik ben niet bevreesd voor de sector van de dienstverlening. Deze zal, onder meer omwille van onze geografische ligging, ongetwijfeld voordeel hebben bij de groei.

Misschien zouden wij het overschot in de sociale zekerheid gedeeltelijk en selectief kunnen aanwenden ten voordele van de arbeidsintensieve ondernemingen en sectoren. Dit is een nieuwe benadering. Maribel werd tot nu toe immers gestijfd via de fiscaliteit. Het zal nu eventueel voor het eerst gedeeltelijk gebeuren langs sociale zekerheid. Wij staan open voor alle goede oriënteringen. Het komt erop aan de middelen die beschikbaar zijn op de beste manier te besteden in de ondernemingen en in de sectoren waar de nood het hoogst is.

De heer Egelmeers heeft ook gesproken over het probleem van de nachtarbeid. Wij moeten hier optreden als de Sioux. Die opdracht hebben wij ook gegeven aan de delegatie die ons thans vertegenwoordigt in Genève. Wij mogen niet blind zijn voor het feit dat het in een aantal sectoren wenselijk is dat ook vrouwen nachtarbeid kunnen verrichten.

Wij hebben steeds een zeer voorzichtige houding aangenomen ten opzichte van nachtarbeid voor mannen en vrouwen. Zoals u weet, hebben wij voor twaalf sectoren een uitzondering gemaakt. Ik ben van oordeel dat wij niet de vergissing mogen begaan ter wille van de gelijkheid tussen man en vrouw een stap achteruit te doen door ongebreideld, ongeremd en zonder enige voorwaarde nachtarbeid toe te staan voor mannen en vrouwen.

Ten tweede, wij moeten ook hier realistisch zijn. In de verzorgingssector kan, bij afwijking toegestaan door de Koning, de mogelijkheid van nachtarbeid worden opgenomen. Wij moeten ter zake toch voorzichtig zijn. Ik kan niet aanvaarden dat de besluiten van de Conventie nr. 89 zonder meer zouden worden geschraapt. Ook moet een kader worden bepaald waarbinnen nachtarbeid in bepaalde omstandigheden, zoals na een bevalling, niet mogelijk is. Het probleem van de nachtarbeid moet zowel in internationale conventies worden bepleit, als in de Belgische wetgeving worden opgenomen.

Ik ga niet nader in op het probleem van de interimarbeid. Een evaluatie moet worden gemaakt.

Over de bescherming van de syndicaal afgevaardigden werden een aantal vragen gesteld. Ik heb in de commissie reeds gezegd dat deze problematiek in de Senaat moet worden behandeld. Er zijn geen redenen om daarvan af te wijken. In de nabije toekomst moeten ter zake wetsontwerpen worden ingediend. De moeilijkheid ligt erin een oplossing te vinden voor loon, werk en mandaat. Ik vind het zeer belangrijk dat een behoorlijke wetgeving over deze materie wordt opgesteld.

Mijnheer Anthuenis, de vragen die u hebt gesteld, zijn reeds op de Internationale Arbeidsconferentie aan bod gekomen. Zo werd er reeds gedebatteerd over de erkenning van de bedoelde vakverenigingen en syndicale entiteiten. Deze problematiek wordt onderzocht. Het betreft een zeer oud probleem. Vanuit de internationale arbeidsorganisaties kan men aanvaarden dat niet dezelfde criteria in acht worden genomen, maar indien andere criteria worden gevolgd, moeten zij voor iedereen gelden. Het zou voorbarig en onvoorzichtig van mijnentwege zijn nu reeds te zeggen welke oriëntering wij zullen kiezen.

Reeds eerder kregen wij de gelegenheid in de Senaat uitvoerig te debatteren over de administratiekosten. Over de audit wordt met de betrokkenen onderhandeld en ik hoop dat in de nabije toekomst deze besprekingen kunnen worden beëindigd.

Op uw vraag over de beschermden heb ik reeds geantwoord.

U hebt ook een vraag gesteld over het syndicaal feit in de KMO's. In tegenstelling tot de beschermden ligt het niet in mijn bedoeling op het ogenblik een ontwerp in te dienen. De sectoren moeten onderling afspraken maken in het licht van het centraal akkoord. Er zijn reeds een aantal sectoriële akkoorden tot stand gekomen waarbij rekening werd gehouden met de specificiteit van de sector. De afgevaardigden van een aantal sectoren zijn bereid het syndicaal feit in de kleine en middelgrote ondernemingen door middel van *partnership* te laten verlopen. Dat is een goede zaak. Het dient aanbeveling de onderhandelingen in de sector af te wachten alvorens een wetsontwerp in te dienen.

U heeft ook aandacht gevraagd voor de vorming. De nationale overheid kan nog veel doen, onder andere inzake industriële leerovereenkomsten, alternerend leren en inzonderheid ten aanzien van de regeling van de 0,18 pct. waarvoor wij nu de eerste stappen doen in de verscheidene sectoren.

Ik heb naar aanleiding van de vragen van de heer Egemeers al geantwoord over Maribel.

De minister van Pensioenen is bevoegd voor de pensioenen. De pensioenproblematiek betreft echter niet uitsluitend het wettelijk pensioen. Voor mij is de kernvraag hoe wij ons opstellen ten opzichte van het einde van de loopbaan en de overgangen tussen een actief leven, een minder of een niet meer actief leven.

Dit heeft uiteraard niet alleen te maken met de wettelijke pensioenregeling, maar ook met het brugrustpensioen, het brugpensioen en de regeling voor de oudere werklozen. Het is mijn taak om oriënteringen aan te geven voor deze laatste punten.

Essentieel is dat men nagaat hoe men die overgang op een goede en financierbare wijze laat verlopen, ook rekening houdend met de demografische evolutie.

Mijnheer Vannieuwenhuize, ik dank u voor uw positieve woorden. U heeft gelijk. Ik heb daarnet al bevestigd dat wij ons moeten richten tot de kern van de zwaksten op de arbeidsmarkt. Die 0,18 pct. vindt u positief en is inderdaad belangrijk. Het is een eerste stap waarop we moeten voortbouwen.

Ik ben, zoals u, de mening toegedaan dat iedereen een inspanning moet leveren voor de groei van de werkgelegenheid. Dit is niet langer een exclusieve verantwoordelijkheid van elk niveau van de overheid.

Ik geloof in wat men de associatieve benadering noemt: men moet in overleg en binnen de sociale onderhandelingen rechtstreekse of onrechtstreekse inspanningen doen voor de werkgelegenheid. Ik geloof niet — zoals de voorbije jaren trouwens hebben bewezen — in kunstmatige werkgelegenheid. Deze basis is te broos voor een goed perspectief.

U heeft enkele beschouwingen gemaakt en vragen gesteld met betrekking tot de tewerkstellingsprogramma's. Er is enige

discussie over de vraag of er te weinig is overgedragen naar de Gewesten.

Mijn financieel geweten is gerust: er is voldoende overgedragen. Alleen konden of kunnen wij maar bedragen transfereren op basis van gemiddelden. Men stelt vast dat er voor een aantal programma's veel hoog gekwalificeerden nodig zijn waardoor het gemiddelde van het structureel overgedragen krediet en van het trekkingsrecht wellicht niet helemaal volstaat om die programma's te financieren.

Het komt aan het beleid van de Gewesten toe om oriënteringen aan te geven. Er is echter overleg zodat we oplossingen kunnen aangeven in het licht van de financieringswet.

Ik hoef de nadruk niet opnieuw te leggen op de maatregelen van de voorbije maanden. Ik bevestig dat we op de goede weg zijn voor de welzijnssector.

U sprak ook over het IBF. Volgende donderdag bespreekt de commissie het bijzonder wetsontwerp dat reeds is aangenomen door de Kamer. Het gaat om 5 600 mensen die op deze manier tewerkgesteld kunnen blijven. Wij stellen dan ook voor de IBF-regeling die nu loopt tot juni 1990 met een jaar te verlengen tot juni 1991. Zo geven wij de ziekenhuissector terecht meer zekerheid. In de programmawet die wij binnenkort in openbare vergadering bespreken, zijn ook een aantal bijkomende arbeidsplaatsen voor de ziekenhuizen opgenomen. Ik kan bevestigen dat wij vandaag op de Ministerraad een eerste belangrijke stap hebben gedaan om ook voor de opvoeders en in de opvoedingsinstellingen effectief bijkomende werkgelegenheid te creëren.

Ik heb vanmorgen het voorstel gedaan en de Ministerraad heeft reeds de beslissing getroffen om 2 600 tewerkgestelde werklozen het statuut van gesubsidieerde contractuelen te geven. Ook het eerste van drie koninklijke besluiten met betrekking tot bijkomende nationale gesubsidieerde contractuelen is goedgekeurd. Zij worden goed overwogen en in programma's waar het noodzakelijk was, ingeschakeld.

Over de interprofessionele akkoorden werden ook enkele vragen gesteld. Op de vragen over de beschermde werknemers en de vakbondsvertegenwoordigers in KMO's, heb ik reeds geantwoord. Ik ga nog even in op de problematiek van het einde van de loopbaan en specifiek op het brugpensioen. Ik weet dat er misschien wat ongerustheid is, omdat men over deze problematiek berichten heeft gelezen. Ik kan enkel zeggen dat het niet mijn bedoeling is om in te grijpen in wat conventioneel is afgesproken. Het is evenmin mijn bedoeling om uit de vier elementen die te maken hebben met het einde van de loopbaan, enkel het brugpensioen uit te pikken. Daarom heb ik ook aan de heer Anthuenis gezegd dat wij de vier elementen samen en globaal moeten bekijken.

Ik heb wel de bedoeling om op korte termijn de criteria met betrekking tot ondernemingen in moeilijkheden waar nodig aan te passen. Het gaat niet op dat ik een bedrijf als onderneming in moeilijkheden erken, met alle consequenties van dien, wanneer het in feite om een onderneming in herstructurering gaat, die voldoende middelen heeft om de tewerkstelling te waarborgen, maar beweert verplicht te zijn over te gaan tot een collectief ontslag van ten minste 10 pct., terwijl twee weken later een evenredig aantal nieuwe werkplaatsen wordt gecreëerd. Dit is het afwentelen van een aantal financiële lasten op de overheid.

De criteria moeten dus worden aangepast, maar dat heeft niets te maken met de basislijnen van het brugpensioen en het wettelijk pensioen.

Je remercie M. Lenfant qui a souligné l'aspect positif des efforts fournis par mon département en la matière.

En ce qui concerne le coût salarial, je répète que nous devons faire en sorte qu'il se situe au niveau le plus bas possible. Ce souci de rationalité économique est évident. Quant à la tension entre les montants bruts et nets, elle doit, bien entendu, être réduite au maximum. Ces démarches constituent non seulement un encouragement pour les travailleurs, mais ont aussi une retombée bénéfique, sur les plans économique et social.

L'honorable membre soutient également nos objectifs concernant l'interruption de carrière et les responsabilités offertes par le travail à temps partiel.

Si je partage son avis à ce sujet, j'estime cependant qu'il convient, d'une part, de se méfier des effets pervers qui pourraient se manifester et, d'autre part, de prendre les mesures permettant l'exercice de prestations à temps partiel, dans un cadre juridique et social harmonieux.

Tout travailleur — homme ou femme — doit pouvoir, en toute liberté, choisir ce type d'emploi.

Sans doute, connaissez-vous les statistiques établies à ce sujet, mais je tiens néanmoins à rappeler que, pour diverses raisons, une personne sur deux — et pas seulement les femmes — opte pour le travail à temps partiel. Il importe, bien entendu, de tenir compte des souhaits des travailleurs dont, si je me réfère aux chiffres officiels, la situation peut, j'en conviens, encore être améliorée mais, je le répète, en restant attentif aux dispositions juridiques et sociales, en la matière.

Dans le cadre du programme de l'emploi, il a surtout, et à juste titre, été question des chômeurs de longue durée. Nous effectuons actuellement une évaluation des prêts qui pourraient leur être consentis pour se réinsérer dans le circuit économique. Il est vraisemblable que, dès le mois de septembre, les résultats seront connus.

Je crois avoir répondu aux questions posées sur le volet relatif à la protection des travailleurs.

J'ai, par ailleurs, confirmé et les décisions prises au sein du gouvernement et les dispositions prévues dans les projets de loi concernant les hôpitaux et les infirmières.

Quant à la sécurité dans les entreprises, elle constitue un des axes de base de la politique que nous souhaitons mener.

Au niveau du secteur social, l'établissement du budget pour 1990 ne sera pas aisé, j'en conviens. En effet, les moyens accordés au gouvernement central, compte tenu de la réforme de l'Etat, seront nécessairement réduits. Il faut, par ailleurs, être conscient du fait que, sur chaque franc destiné à l'assainissement, 50 centimes vont au secteur social.

La prudence est donc de mise et les engagements prévus, dans l'accord de gouvernement, doivent être tenus. Je puis vous assurer que je veillerai à ce que soient respectées les conventions intervenues concernant l'emploi et le chômage, domaines qui relèvent de ma compétence.

Mevrouw Harnie, op uw vraag over de beschermde werknemers heb ik reeds geantwoord. Er is blijkbaar een misverstand ontstaan over artikel 124 van het koninklijk besluit van 20 december 1963 in verband met de wachtvergoedingen voor schoolverlaters van Marokkaanse en Tunesische nationaliteit. Ik vind dat de toepassing na vijf à zes jaar discussie moet worden geregeld. Ik heb daarover advies gevraagd aan het beheerscomité van de RVA. Zelf heb ik echter nooit een begindatum voor deze maatregel vooropgesteld. Het beheerscomité van de RVA heeft berekeningen gemaakt van deze maatregel, en met het oog op de bilaterale besprekingen voor het opstellen van de begroting 1990 heb ik in de ontwerp-begroting een bedrag van 240 miljoen ingeschreven om de maatregel vanaf juni 1989 te laten ingaan voor al degenen die aan de voorwaarden voldoen.

Aan Turken en andere vreemdelingen met wier land wij wederkerigheidsverdragen hebben gesloten kan na een wachttijd van zes maanden een werkloosheidsvergoeding worden uitgekeerd. Ik zal niet veranderen van mening, maar de beslissing moet vallen bij het opstellen van de begroting.

Ik dank de heer Pataer voor zijn benadering van de flexibiliteit, namelijk langs de kant van de werknemers. Hij pleitte voor een eerlijke voorlichting en openheid door ondernemingen en sectoren.

Dat moet altijd gebeuren. Hij deed tevens suggesties om de werknemers door sociale en functionele maatregelen soeverein over een gedeelte van hun tijdsbesteding te laten beslissen. Een dergelijke discussie zou ons nu echter te ver leiden, maar wij kunnen ze uitgebreid voeren in de commissie.

De RVA is bezig met het herschrijven van de reglementering. Voor de oudere werklozen zullen wij het opstellen van de begroting 1990 en het natrekken van de begrotingsgegevens voor 1989 op het einde van de maand een overzicht hebben om na te gaan wat er besteed is voor de ongeveer 60 000 dossiers. Zoals u weet hebben de oudere werklozen op 1 januari jongstleden een substantiële verhoging gekregen. Ik beschik op het ogenblik nog niet over alle gegevens. In elk geval hoop ik dat het bedrag ingeschreven op de begroting en de bijdrage van de werknemers voldoende zijn. De evaluatie zal tijdig gebeuren, zoals gepland.

Dit is, mijnheer de Voorzitter, mijn antwoord in een notedop op de vele vragen. Ik dank de meerderheid voor haar vertrouwen in het beleid dat wij met veel overtuiging pogen te voeren. Ik reken ook op de medewerking van de oppositie omdat ik meen dat het een plicht is gezamenlijk van arbeid, werkgelegenheid en arbeidsomstandigheden het beste te maken. (Applaus.)

M. le Président. — Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close et nous passons à l'examen des articles du projet de loi.

Daar niemand meer het woord vraagt, is de algemene beraadslaging gesloten en gaan wij over tot de bespreking van de artikelen van het ontwerp van wet.

Personne ne demandant la parole dans la discussion des articles du tableau, je les mets aux voix.

Daar niemand het woord vraagt in de behandeling van de artikelen van de tabel, breng ik die artikelen in stemming.

— Ces articles sont successivement mis aux voix et adoptés. (Voir document n° 729-1, session 1988-1989, du Sénat.)

Deze artikelen worden achtereenvolgens in stemming gebracht en aangenomen. (Zie stuk nr. 729-1, zitting 1988-1989, van de Senaat.)

M. le Président. — Les articles du projet de loi sont ainsi rédigés :

*Crédits pour les dépenses courantes (Titre I)
et pour les dépenses de capital (Titre II)*

Article 1er. § 1er. Il est ouvert, pour les dépenses du ministère de l'Emploi et du Travail, afférentes à l'année budgétaire 1989, des crédits s'élevant aux montants ci-après (en millions de francs) :

	Crédits dissociés		
	Crédits non dissociés	Crédits d'engagement	Crédits d'ordonnement
	—	—	—
TITRE I			
Dépenses courantes . .	48 719,8	—	—
TITRE II			
Dépenses de capital . .	22,0	—	—
Totaux	48 741,8	—	—

Ces crédits sont énumérés dans la colonne «Crédits 1989 après la réforme de l'Etat» aux Titres I et II du tableau annexé à la présente loi.

§ 2. Les allocations de base qui résultent de la ventilation des crédits entre divisions organiques et programmes d'activités, telles qu'elles sont reprises dans le tableau «Répartition des

crédits 1989 — après la réforme de l'Etat — par allocation de base», font l'objet d'un suivi comptable.

§ 3. Lorsque la décomposition entre divisions organiques ou programmes est opérée dans le tableau visé au § 2, le ministre, ou le fonctionnaire qu'il délègue à cet effet, peut, dans la limite de chacun des crédits ouverts au tableau de la loi, procéder à une redistribution des allocations de base.

§ 4. Le contrôleur des engagements et la Cour des comptes veillent à ce que les dépenses soient correctement imputées sur les allocations de base et à ce que ces dernières ne soient pas dépassées, compte tenu le cas échéant des redistributions opérées conformément au § 3.

*Kredieten voor de lopende uitgaven (Titel I)
en de kapitaaluitgaven (Titel II)*

Artikel 1. § 1. Voor de uitgaven van het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid voor het begrotingsjaar 1989 worden kredieten geopend ten bedrage van (in miljoenen franken):

Gesplitste kredieten			
	Niet- gesplitste kredieten	Vast- leggings- kredieten	Ordonnan- cerings- kredieten
TITEL I			
Lopende uitgaven . . .	48 719,8	—	—
TITEL II			
Kapitaaluitgaven . . .	22,0	—	—
Totaal	48 741,8	—	—

Die kredieten worden opgesomd in de kolom «Kredieten 1989 na de staatshervorming» onder de Titels I en II van de bij deze wet gevoegde tabel.

§ 2. De basisallocaties die voortvloeien uit de ventilatie van de kredieten over organisatieafdelingen en activiteitenprogramma's, zoals ze hernomen worden in de tabel «Verdeling van de kredieten 1989 — na de staatshervorming — per basisallocatie», maken het voorwerp uit van een boekhoudkundige opvolging.

§ 3. Wanneer in de in § 2 bedoelde tabel de uitsplitsing tussen organisatieafdelingen of programma's gemaakt wordt, kan de minister, of de gedelegeerde ambtenaar, binnen de grens van elk van de kredieten geopend in de wetstabel, overgaan tot een herverdeling van de basisallocaties.

§ 4. De controleur der vastleggingen en het Rekenhof zien erop toe dat de uitgaven op de basisallocaties juist worden aangerekend en zorgen bovendien ervoor dat deze laatste, eventueel rekening houdend met de overeenkomstig § 3 doorgevoerde herverdelingen, niet overschreden worden.

— Adopté.

Aangenomen.

Dispositions particulières relatives aux dépenses courantes

Art. 2. Par dérogation à l'article 15 de la loi organique de la Cour des comptes du 29 octobre 1846, peuvent être consenties des avances de fonds:

1° D'un montant maximum de 750 000 francs, aux comptes extraordinaires du département, autres que ceux visés aux 2°, 3° et 4° ci-après, qui sont autorisés à payer, au moyen de ces avances, les dépenses n'excédant pas 100 000 francs;

2° D'un montant maximum de 500 000 francs, au comptable du service social qui est autorisé à liquider, au moyen de ces avances, les dépenses, quel qu'en soit le montant, prévues à l'article 11.05 du Titre I du tableau annexé à la présente loi;

3° D'un montant maximum de 15 000 000 de francs, au comptable extraordinaire du département, services administratifs généraux, à l'effet de payer les créances n'excédant pas 100 000 francs ainsi que, quels qu'en soient les montants, les frais de consommation d'eau, de gaz et d'électricité et les frais de téléphone;

4° D'un montant supérieur à 750 000 francs aux comptables chargés de financer les missions, qui sont autorisés à mettre les avances nécessaires à la disposition des personnes chargées d'une mission à l'étranger, même si ces avances excèdent 100 000 francs.

Bijzondere bepalingen betreffende de lopende uitgaven

Art. 2. In afwijking van artikel 15 van de wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof, mogen geldvoorschotten worden verleend:

1° Tot een maximumbedrag van 750 000 frank, aan de buitengewone rekenplichtigen van het departement, andere dan die bedoeld onder 2°, 3° en 4° hierna, die er uitgaven mee mogen betalen welke 100 000 frank niet overschrijden;

2° Tot een maximumbedrag van 500 000 frank, aan de rekenplichtige van de sociale dienst, die er de uitgaven mee mag vereffenen, bedoeld onder artikel 11.05 van Titel I van de bij deze wet gevoegde tabel en welke ook het bedrag ervan weze;

3° Tot een maximumbedrag van 15 000 000 frank aan de buitengewone rekenplichtige van het departement, algemene administratieve diensten, met het oog op de uitbetaling van de schuldvorderingen die geen 100 000 frank overschrijden, en welk ook het bedrag moge zijn van de verbruikskosten van water, van gas en van elektriciteit en de kosten van telefoon;

4° Welke 750 000 frank overschrijden, aan de rekenplichtigen belast met het financieren van opdrachten, die gemachtigd worden de nodige voorschotten ter beschikking te stellen van de personen belast met een opdracht in het buitenland, zelfs indien deze voorschotten 100 000 frank overschrijden.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 3. Le ministre de l'Emploi et du Travail est autorisé à accorder des provisions aux experts et huissiers de justice qui interviennent pour compte de son département.

Art. 3. De minister van Tewerkstelling en Arbeid is ertoe gemachtigd provisies te verlenen aan de deskundigen en gerechtsdeurwaarders, die voor rekening van zijn departement optreden.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 4. En ce qui concerne les articles du budget à charge desquels des commandes peuvent être faites par l'entremise de l'OCF, le ministre de l'Emploi et du Travail a le pouvoir d'effectuer des versements provisionnels au profit de l'article 63.01.A de l'OCF au moyen d'ordonnances de paiement par transfert dans les écritures de la Trésorerie.

Art. 4. Met betrekking tot de begrotingsartikelen ten laste waarvan bestellingen mogen worden gedaan door toedoen van het CBB, is de minister van Tewerkstelling en Arbeid gemachtigd om provisionele stortingen uit te voeren ten bate van artikel 63.01.A van het CBB bij middel van ordonnances van betaling door overschrijving in de schrifturen van de Thesaurie.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 5. Le paiement des allocations de naissance et des indemnités pour frais funéraires s'effectue conformément aux règles établies par l'article 23 de la loi du 15 mai 1846 sur la comptabilité de l'Etat.

Art. 5. De betaling van de geboortetoelagen en de vergoedingen wegens begrafeniskosten geschiedt volgens de regels vastgesteld door artikel 23 van de wet van 15 mei 1846 op de rijkscompabiliteit.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 6. Le crédit relatif aux crédits d'heures et au congé-éducation payé, prévu à l'article 33.06 du Titre I, peut être transféré à l'article 60.02.A du Titre IV, section particulière du budget.

Art. 6. Het krediet met betrekking tot de kredieturen en het betaald educatief verlof, uitgetrokken op artikel 33.06 van Titel I, kan worden overgedragen op het artikel 60.02.A van Titel IV, afzonderlijke sectie van de begroting.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 7. Le crédit relatif à l'allocation de subventions à l'Office national de l'emploi en matière de chômage et d'emploi prévu à l'article 42.01 du Titre I, peut être transféré, en fonction des besoins, à l'article 42.07 du même Titre de ce budget par voie d'arrêté royal et moyennant l'accord du ministre du Budget.

Art. 7. Het krediet met betrekking tot het verlenen van toelagen aan de Rijksdienst voor arbeidsvoorziening in verband met de werkloosheid en de werkgelegenheid uitgetrokken op artikel 42.01, Titel I, mag overgedragen worden, naargelang van de behoeften, op artikel 42.07 van dezelfde Titel van deze begroting door middel van een koninklijk besluit en mits akkoord van de minister van Begroting.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 8. Le crédit relatif à l'octroi de subventions à l'Office national de l'emploi en matière de dépenses inhérentes à la mise au travail des chômeurs par les pouvoirs publics dans les secteurs des ministères et des parastataux, prévu à l'article 42.07 du Titre I, peut être transféré, en fonction des besoins, à l'article 42.01 du même Titre de ce budget par voie d'arrêté royal et moyennant l'accord du ministre du Budget.

Art. 8. Het krediet met betrekking tot het verlenen van toelagen aan de Rijksdienst voor arbeidsvoorziening in verband met de uitgaven inherent aan de tewerkstelling van werklozen door de openbare besturen in de sectoren ministeries en parastatalen, uitgetrokken op artikel 42.07, Titel I, mag overgedragen worden, naargelang van de behoeften, op artikel 42.01 van dezelfde Titel van deze begroting door middel van een koninklijk besluit en mits akkoord van de minister van Begroting.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 9. Le crédit relatif à l'octroi de subventions à l'Office national de l'emploi en matière de dépenses inhérentes à une mise au travail supplémentaire, prévu à l'article 42.08 du Titre I, peut être transféré, en fonction des besoins, à l'article 01.01 du même Titre de ce budget par voie d'arrêté royal et moyennant l'accord du ministre du Budget.

Art. 9. Het krediet met betrekking tot het verlenen van toelagen aan de Rijksdienst voor arbeidsvoorziening in verband met de uitgaven inherent aan een bijkomende tewerkstelling, uitgetrokken op artikel 42.08, Titel I, mag overgedragen worden, naargelang van de behoeften, op artikel 01.01 van dezelfde Titel van deze begroting door middel van een koninklijk besluit en mits akkoord van de minister van Begroting.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 10. Le crédit relatif aux dépenses inhérentes à la mise au point, au développement et au financement d'un programme de mise au travail de contractuels subventionnés, prévu à l'article 43.01 du Titre I, peut être transféré, en fonction des besoins, à l'article 01.01 du même Titre de ce budget par voie d'arrêté royal et moyennant l'accord du ministre du Budget.

Art. 10. Het krediet met betrekking tot de uitgaven inherent aan de uitwerking, de ontwikkeling en de financiering van een programma voor tewerkstelling van contractuelen, uitgetrokken op artikel 43.01, Titel I, mag overgedragen worden, naargelang van de behoeften, op artikel 01.01 van dezelfde Titel van deze begroting door middel van een koninklijk besluit en mits het akkoord van de minister van Begroting.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 11. Le crédit relatif au Fonds budgétaire interdépartemental de promotion de l'emploi prévu à l'article 01.01 du Titre I peut être transféré à l'article 60.06.A du Titre IV, section particulière du budget.

Art. 11. Het krediet met betrekking tot het interdepartementaal begrotingsfonds ter bevordering van de werkgelegenheid uitgetrokken op artikel 01.01 van Titel I, kan overgedragen worden op het artikel 60.06.A van Titel IV, afzonderlijke sectie van de begroting.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 12. Sur le crédit prévu à l'article 12.01, Titre I, peuvent être imputées des dépenses d'années antérieures.

Art. 12. Op het krediet uitgetrokken op het artikel 12.01, Titel I, mogen uitgaven van vroegere jaren worden aangerekend.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 13. Le montant des remboursements effectués par les agents du département pour les prêts consentis à charge de l'article 11.05, peut être porté au crédit d'un compte spécial ouvert au Titre IV, section particulière du budget, à gérer par le comptable du service social, en vue d'être réutilisé sous forme de prêts.

Art. 13. Het bedrag van de terugbetalingen door de personeelsleden van het departement voor de leningen toegestaan ten laste van artikel 11.05, mag op het krediet gebracht worden van een bijzondere rekening op Titel IV, afzonderlijke sectie van de begroting, te beheren door de rekenplichtige van de maatschappelijke dienst om opnieuw gebruikt te worden in de vorm van leningen.

— Adopté.

Aangenomen.

Dispositions particulières relatives aux dépenses de capital

Art. 14. En ce qui concerne les articles du budget à charge desquels des commandes peuvent être faites par l'entremise de l'OCF, le ministre de l'Emploi et du Travail a le pouvoir d'effectuer des versements provisionnels au profit de l'article 63.01.A de l'OCF au moyen d'ordonnances de paiement par transfert dans les écritures de la Trésorerie.

Bijzondere bepalingen betreffende de kapitaaluitgaven

Art. 14. Met betrekking tot de begrotingsartikelen ten laste waarvan bestellingen mogen worden gedaan door toedoen van

het CBB, is de minister van Tewerkstelling en Arbeid gemachtigd om provisionele stortingen uit te voeren ten bate van artikel 63.01.A van het CBB bij middel van ordonnances van betaling door overschrijving in de schrifturen van de Thesaurie.

— Adopté.

Aangenomen.

Section particulière (Titre IV)

Art. 15. Les opérations effectuées sur les fonds spéciaux figurant au tableau du Titre IV joint à la présente loi, sont évaluées à 3 565 200 000 francs pour les recettes et à 3 559 400 000 francs pour les dépenses.

Afzonderlijke sectie (Titel IV)

Art. 15. De verrichtingen op de speciale fondsen die voorkomen in de tabel van Titel IV gevoegd bij deze wet, worden geraamd op 3 565 200 000 frank voor de ontvangsten en 3 559 400 000 frank voor de uitgaven.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 16. Le mode de disposition des avoirs mentionnés aux fonds inscrits au tableau du Titre IV joint à la présente loi est indiqué en regard du numéro de l'article se rapportant à chacun d'eux.

Les fonds dont les dépenses sont soumises au visa préalable de la Cour des comptes sont désignés par l'indice A. Les fonds sur lesquels il est disposé à l'intervention du ministre des Finances sont désignés par l'indice B. Les fonds sur lesquels il est disposé directement par les comptables qui ont opéré les recettes sont désignés par l'indice C.

Art. 16. De wijze van beschikking over het tegoed vermeld voor de fondsen ingeschreven in de tabel van Titel IV gevoegd bij deze wet, wordt aangeduid naast het nummer van het artikel dat betrekking heeft op elk dezer.

De fondsen waarvan de uitgaven aan het visum van het Rekenhof worden voorgelegd, worden door het teken A aangeduid. De fondsen waarop door tussenkomst van de minister van Financiën wordt beschikt, worden door het teken B aangeduid. De fondsen waarop rechtstreeks wordt beschikt door de rekenplichtigen die de ontvangsten hebben gedaan, worden door het teken C aangeduid.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — Il sera procédé tout à l'heure au vote sur l'ensemble du projet de loi.

Wij stemmen zo dadelijk over het ontwerp van wet in zijn geheel.

ONTWERP VAN WET BETREFFENDE OVERDRACHT VAN BEVOEGDHEDEN VOOR DE UITVOERING VAN DE RICHTLIJN VAN DE RAAD VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN VAN 10 JUNI 1985

Algemene beraadslaging en stemming over artikelen

PROJET DE LOI CONTENANT DELEGATION DE POUVOIRS POUR ASSURER L'EXECUTION DE LA DIRECTIVE DU CONSEIL DES COMMUNAUTES EUROPEENNES DU 10 JUIN 1985

Discussion générale et vote d'articles

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van wet betreffende overdracht van bevoegdheden voor

de uitvoering van de richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 10 juni 1985.

Nous abordons l'examen du projet de loi contenant délégation de pouvoirs pour assurer l'exécution de la directive du Conseil des Communautés européennes du 10 juin 1985.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

De heer Vanhaverbeke, rapporteur, verwijst naar zijn verslag.

Vraagt iemand het woord in de algemene beraadslaging? Zo neen, dan verklaar ik ze voor gesloten en gaan wij over tot de behandeling van de artikelen van het ontwerp van wet.

Personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close et nous passons à l'examen des articles du projet de loi.

L'article premier est ainsi rédigé :

Article 1er. Afin d'assurer l'exécution des obligations résultant du Traité instituant la Communauté économique européenne, en l'espèce la directive du Conseil du 10 juin 1985 visant à la reconnaissance mutuelle des diplômes, certificats et autres titres du domaine de l'architecture et comportant des mesures destinées à faciliter l'exercice effectif du droit d'établissement et de libre prestation de services, le Roi est habilité, par arrêtés délibérés en Conseil des ministres, à modifier, compléter et éventuellement abroger, dans la mesure nécessaire, les dispositions prévues par la loi du 20 février 1939 sur la protection du titre et de la profession d'architecte ainsi que par la loi du 26 juin 1963 créant un Ordre des architectes.

Artikel 1. Ten einde de uitvoering te verzekeren van de verplichtingen die voortvloeien uit het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, met name uit de richtlijn van de Raad van 10 juni 1985 inzake de onderlinge erkenning van de diploma's, certificaten en andere titels op het gebied van de architectuur, tevens houdende maatregelen tot vergemakkelijking van de daadwerkelijke uitoefening van het recht van vestiging en vrij verrichten van diensten, is de Koning gemachtigd bij in Ministerraad overlegde besluiten, de bepalingen voorzien bij de wet van 20 februari 1939 op de bescherming van de titel en van het beroep van architect alsmede bij de wet van 26 juni 1963 tot instelling van een Orde van architecten, in de mate van het nodige, te wijzigen, aan te vullen en eventueel op te heffen.

De heer Capoen stelt volgend amendement voor :

« Dit artikel aan te vullen als volgt :

« De Koning zal maatregelen nemen om na te gaan of een architect, burger van een andere EG-Staat, voldoende de taal beheerst van het gewest waarin hij zich wenst te vestigen of gevestigd heeft. »

« Compléter cet article par ce qui suit :

« Le Roi prendra des mesures pour vérifier si un architecte, citoyen d'un autre Etat de la CEE, maîtrise suffisamment la langue de la région dans laquelle il désire s'établir ou s'est établi. »

Wordt dit amendement gesteund? (Talrijke leden staan op.) Aangezien het amendement reglementair wordt gesteund, maakt het deel uit van de bespreking.

Het woord is aan de heer Capoen.

De heer Capoen. — Mijnheer de Voorzitter, wanneer men individuen een vestigingsrecht toekent in een land waarvan de taal en de cultuur niet overeenstemmen met die van het land van herkomst, dan meen ik dat wij die personen op hun plichten moeten wijzen. Zij moeten zich maximaal integreren in de gemeenschap waar zij zich vestigen. Ik vrees dat de Nederlandse

cultuur zwaar onder druk kan komen wanneer men de vestiging van vrije beroepen en andere toelaat zonder enige rem of zonder enige voorwaarde.

Wij staan niet alleen met deze idee. Men kan bezwaarlijk beweren dat de Franse taal en de Franse cultuur in Europa worden bedreigd, maar toch moeten personen die zich in Frankrijk willen vestigen en er hun beroep willen uitoefenen, eerst een taalexamen afleggen. Frankrijk eist dit taalexamen dus tegen de richtlijn van de EG in. De EG heeft hiertegen nog niet geprotesteerd.

Wij vragen dat men ook in België op dezelfde manier te werk gaat. De personen die zich in ons land willen vestigen, moeten rekening houden met de taal van de betrokken streek en de cultuur en moeten een maximale inspanning doen om zich te integreren. Daarom moeten zij ervan blijf geven de taal van de streek te kennen. (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à M. Mainil, secrétaire d'Etat.

M. Mainil, secrétaire d'Etat aux Classes moyennes et aux Victimes de la guerre, adjoint au ministre de la Justice et des Classes moyennes. — Monsieur le Président, l'amendement de M. Capoen a été longuement discuté dans son principe en commission. Il est évident que ce projet ne concerne que la reconnaissance du diplôme et non la connaissance linguistique.

Par conséquent, je demande le rejet de cet amendement.

M. le Président. — Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article premier sont réservés.

De stemming over het amendement en de stemming over artikel 1 worden aangehouden.

Art. 2. Pour réprimer la méconnaissance des dispositions prises en application de l'article premier, le Roi peut prévoir des sanctions administratives et disciplinaires ainsi que des sanctions pénales; ces dernières ne peuvent excéder un emprisonnement de trois mois et une amende de mille francs.

Art. 2. Ter beteugeling van de niet-naleving van de met toepassing van artikel 1 vastgestelde bepalingen kan de Koning voorzien in administratieve sancties en tuchtsancties alsmede in straffen; deze laatste mogen een gevangenisstraf van drie maanden en een geldboete van duizend frank niet te boven gaan.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — Il sera procédé tout à l'heure aux votes réservés ainsi qu'au vote sur l'ensemble du projet de loi.

De aangehouden stemmingen en de stemming over het ontwerp van wet in zijn geheel hebben straks plaats.

**HULDE AAN GENERAAL-MAJOOR LACROIX,
MILITAIR BEVELHEBBER VAN HET PALEIS DER NATIE**

**HOMMAGE AU GENERAL-MAJOR LACROIX,
COMMANDANT MILITAIRE DU PALAIS DE LA NATION**

De Voorzitter staat op en richt zich in de volgende bewoordingen tot de vergadering:

Dames en heren, op enkele dagen van de aanvang van het zomerreces valt ons nog een niet-alledaagse opdracht ten deel. Het is namelijk vandaag de laatste dag dat generaal-majoor Jozef Lacroix in ons midden vertoeft, in zijn hoedanigheid van militair bevelhebber van het Paleis der Natie. Dat is ook de reden waarom wij hem vandaag gevraagd hebben aanwezig te zijn in onze zaal, hij die meer dan vier jaar lang ervoor gewaakt heeft dat niemand, die niet tot onze Hoge Vergadering behoort, een voet binnen onze muren kwam zetten. Hij is daar wondergoed in geslaagd en wij wensen hem daarmee van harte geluk.

Jozef Lacroix, un pur Limbourgeois, originaire de Brustem, prit du service dans l'armée belge en 1952 et, après avoir achevé sa formation d'officier, fut nommé officier d'entretien à la force terrestre, en 1956.

En 1962, peut-être attiré par les avions militaires qui, à longueur de journée, sillonnaient le ciel au-dessus de sa maison natale, il passa à la force aérienne, au centre de perfectionnement de Saint-Trond.

En 1969, ayant obtenu le brevet d'administrateur militaire, il fut nommé officier d'administration à Evere.

D'abord comme major, puis comme colonel, il occupa successivement d'importantes fonctions dans le cadre de la programmation militaire et de la formation du personnel militaire.

Van 1982 tot 1984 voert hij het bevel over de technische school van de luchtmacht te Sint-Truiden en wordt vervolgens aangewezen tot chef van het administratief en technisch secretariaat van het kabinet van de minister van Landsverdediging.

Tenslotte wordt hij op 1 april 1985 aangesteld tot generaal-majoor van het vliegwezen en benoemd tot militair commandant van het Paleis der Natie.

Het is in deze hoedanigheid dat wij generaal Lacroix beter hebben leren kennen en waarderen.

Wij hebben hem vier jaar lang ervaren als een degelijk en hoffelijk officier die de soms delicate taak die hem was toevertrouwd, met tact en toewijding heeft vervuld. Het is niet altijd zo evident de veiligheidsmaatregelen die wij genoopt zijn te nemen, met soepelheid toe te passen, ten aanzien van de vele categorieën van personen die dagelijks het Paleis der Natie betreden. Generaal Lacroix heeft dat naar best vermogen gedaan en wij zijn hem er dankbaar voor.

Il appartient à présent à son successeur, le colonel breveté d'état-major, Roland Kesteloot, d'assumer cette fonction. Le colonel Kesteloot fait partie des paracommandos si bien que, cette fois encore, notre protection sera en de bonnes mains. (*Sourires.*)

Onze dank en waardering gaat bij deze gelegenheid ook naar mevrouw Lacroix, die al die tijd de wisselvalligheden en ongemakken van het parlementaire leven in de persoon van haar echtgenoot heeft moeten meemaken.

Wij wensen haar thans, samen met haar man, nog vele jaren van welverdiende rust toe en graag wil ik de gehele Senaat uitnodigen zich bij deze huldeblijken aan te sluiten. (*Levendig applaus op alle banken.*) (*De generaal brengt de militaire groet en verlaat de zaal.*)

ORDRE DES TRAVAUX

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

M. le Président. — La commission du Travail parlementaire propose, pour la semaine prochaine, l'ordre du jour suivant:

Judi, 29 juin 1989, le matin, à 9 heures; l'après-midi, à 14 heures; le soir, à 19 heures:

1. a) Projet de loi contenant le budget du ministère de la Santé publique et de l'Environnement pour l'année budgétaire 1989;

b) Projet de loi ajustant le budget du ministère de la Santé publique et de l'Environnement de l'année budgétaire 1988;

Vote à partir de 12 heures.

2. a) Projet de loi contenant le budget du ministère de l'Agriculture pour l'année budgétaire 1989;

b) Projet de loi ajustant le budget du ministère de l'Agriculture de l'année budgétaire 1988;

3. Projet de loi-programme.

4. Projet de loi portant diverses mesures d'application du règlement (CEE) n° 2137/85 du Conseil du 25 juillet 1985 relatif à l'institution d'un groupement européen d'intérêt économique.

5. Projet de loi sur les groupements d'intérêt économique.

6. Projet de loi spéciale relative au Fonds budgétaire interdépartemental de promotion de l'emploi. (Pour mémoire.)

7. a) Projet de loi contenant le budget du ministère des Affaires étrangères, du Commerce extérieur et de la Coopération au Développement pour l'année budgétaire 1989;

b) Projet de loi ajustant le budget du ministère des Affaires étrangères, du Commerce extérieur et de la Coopération au Développement de l'année budgétaire 1988;

c) Interpellation de M. Falise au ministre des Relations extérieures sur « les événements de Chine ».

8. Projet de loi modifiant la loi du 12 janvier 1978 relative à la protection de la faune et de la flore dans l'Antarctique. (Pour mémoire.)

9. Projet de loi ajustant le budget du ministère des Finances de l'année budgétaire 1988.

10. Projet de loi contenant le budget du ministère des Travaux publics pour l'année budgétaire 1989. (Pour mémoire.) (A transmettre par la Chambre des représentants.)

11. Projet de loi ouvrant des crédits provisoires pour les mois de juillet, août, septembre et octobre de l'année 1989. (Pour mémoire.)

Vendredi, 30 juin 1989, le matin, à 10 heures; l'après-midi, à 14 heures; le soir, à 19 heures:

Reprise de l'ordre du jour des séances de jeudi.

Des votes nominatifs interviendront jusqu'à la fin des travaux, quelle que soit l'heure.

NB: Vote à la majorité spéciale prévue par l'article 1er, dernier alinéa, de la Constitution sur le projet de loi spéciale. (Point 6 de l'ordre du jour.)

Eventuellement: samedi, 1er juillet 1989, le matin, à 10 heures; l'après-midi, à 14 heures:

Reprise de l'ordre du jour des séances précédentes.

Votes nominatifs.

De commissie voor de Parlementaire Werkzaamheden stelt voor toekomstige week de volgende agenda voor:

Donderdag, 29 juni 1989, 's ochtends te 9 uur; 's namiddags te 14 uur; 's avonds te 19 uur:

1. a) Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Volksgezondheid en Leefmilieu voor het begrotingsjaar 1989;

b) Ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Volksgezondheid en Leefmilieu voor het begrotingsjaar 1988.

Stemming vanaf 12 uur.

2. a) Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Landbouw voor het begrotingsjaar 1989;

b) Ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Landbouw voor het begrotingsjaar 1988.

3. Ontwerp van programmawet.

4. Ontwerp van wet houdende verscheidene maatregelen tot toepassing van de verordening (EEG) nr. 2137/85 van de Raad van 25 juli 1985 tot instelling van Europese economische samenwerkingverbanden.

5. Ontwerp van wet betreffende de economische samenwerkingverbanden.

6. Ontwerp van bijzondere wet betreffende het interdepartementaal begrotingsfonds ter bevordering van de werkgelegenheid. (Pro memorie.)

7. a) Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking voor het begrotingsjaar 1989;

b) Ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking voor het begrotingsjaar 1988;

c) Interpellatie van de heer Falise tot de minister van Buitenlandse Betrekkingen over « de gebeurtenissen in China ».

8. Ontwerp van wet tot wijziging van de wet van 12 januari 1978 betreffende de bescherming van de fauna en de flora in het Zuidpoolgebied. (Pro memorie.)

9. Ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Financiën voor het begrotingsjaar 1988.

10. Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Openbare Werken voor het begrotingsjaar 1989. (Pro memorie.) (Over te zenden door de Kamer van volksvertegenwoordigers.)

11. Ontwerp van wet waarbij voorlopige kredieten worden geopend voor de maanden juli, augustus, september en oktober van het begrotingsjaar 1989. (Pro memorie.)

Vrijdag, 30 juni 1989, 's ochtends te 10 uur; 's namiddags te 14 uur 30; 's avonds te 19 uur:

Hervatting van de agenda van de vergadering van donderdag.

Naamstemmingen zullen plaatshebben tot aan het einde van de werkzaamheden, ongeacht het uur.

NB: Stemmingen met bijzondere meerderheid bepaald bij artikel 1, laatste lid, van de Grondwet, over het ontwerp van bijzondere wet. (Agendapunt 6.)

Eventueel: zaterdag, 1 juli 1989, 's ochtends te 10 uur; 's namiddags te 14 uur:

Hervatting van de agenda van de vorige vergaderingen.

Naamstemmingen.

Is de Senaat het eens met deze regeling van de werkzaamheden?

Le Sénat est-il d'accord sur cet ordre des travaux? (*Assentiment.*)

Dan is hiertoe besloten.

Il en est ainsi décidé.

ONTWERP VAN WET BETREFFENDE DE BESPREKING EN DE CONTROLE VAN DE VERKIEZINGSUITGAVEN, DE FINANCIERING EN DE OPEN BOEKHOUDING VAN DE POLITIEKE PARTIJEN

Aangehouden stemmingen

PROJET DE LOI RELATIF A LA LIMITATION ET AU CONTRÔLE DES DEPENSES ELECTORALES AINSI QU'AU FINANCEMENT ET A LA COMPTABILITE OUVERTE DES PARTIS POLITIQUES

Votes réservés

De Voorzitter. — Wij moeten thans stemmen over de aangehouden amendementen en over de aangehouden artikelen van het ontwerp van wet betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven, de financiering en de open boekhouding van de politieke partijen.

Nous devons procéder maintenant au vote sur les amendements et articles réservés du projet de loi relatif à la limitation et au contrôle des dépenses électorales ainsi qu'au financement et à la comptabilité ouverte des partis politiques.

Wij moeten ons eerst uitspreken over het amendement van de dames Aelvoet en Nélis bij artikel 1.

Nous avons à nous prononcer, en premier lieu, sur l'amendement déposé par Mmes Aelvoet et Nélis à l'article premier.

Wij gaan over tot stemming.

Nous passons au vote.

— Er wordt tot naamstemming overgegaan.

Il est procédé au vote nominatif.

112 leden zijn aanwezig.
112 membres sont présents.
94 stemmen neen.
94 votent non.
8 stemmen ja.
8 votent oui.
10 onthouden zich.
10 s'abstiennent.

Derhalve is het amendement niet aangenomen.
En conséquence, l'amendement n'est pas adopté.

Neen hebben gestemd :
Ont voté non :

MM. Aerts, Antoine, Appeltans, Arts, Baert, Barzin, Bayenet, Belot, Bens, Mme Blomme, MM. Bockstal, Boël, Borin, Bourgois, Mme Cahay-André, MM. Capoen, Cardoen, Collignon, Content, Cooreman, Crucke, De Belder, De Bondt, De Cooman, Deghilage, Delloy, De Loor, Mme Delruelle-Ghobert, MM. Deprez, de Seny, De Seranno, de Wasseige, De Wulf, Didden, Donnay, Dufaux, Egemeers, Eicher, Erdman, Evrard, Flagothier, Garcia, G. Geens, Geeraerts, Gevenois, Gijs, Grosjean, Guillaume, Hasquin, Henrion, Holsbeke, Hotyat, Kelchtermans, Kenzeler, Lallemand, Langendries, Jan Leclercq, Jean Leclercq, Leemans, Lenfant, Mme Lieten-Croes, MM. Mainil, Marchal, Minet, Moens, Mommerency, S. Moureaux, Mouton, Op 't Eynde, Ottenbourg, Mme Panneels-Van Baelen, MM. Paque, Pataer, Pinoie, Poulain, Schellens, Schoeters, Seeuws, Stroobant, Suykerbuyk, Taminiaux, Tant, Toussaint, Mme Tyberghien-Vandenbussche, MM. Vanderborcht, Vanlerberghe, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Rompaey, Van Rompuy, Verhaegen, Verschueren, Wintgens et Swaelen.

Ja hebben gestemd :
Ont voté oui :

Mme Aelvoet, MM. Dierickx, Glibert, Gryp, Mmes Harnie, Nélis, MM. Petitjean et Vaes.

Onthouden hebben zich :
Se sont abstenus :

MM. Anthuenis, Bosmans, De Backer, Declerck, Mme Herman-Michielsens, MM. Noerens, Péciaux, Sprockeels, Vandermarliere et Van Hooland.

De Voorzitter. — Ik verzoek de leden die zich hebben onthouden, de reden van hun onthouding mede te delen.

De heer Van Hooland. — Mijnheer de Voorzitter, ik ben afgesproken met de heer Van Thillo.

M. Péciaux. — Monsieur le Président, je me suis trompé, je voulais voter non.

M. le Président. — Il vous en est donné acte, monsieur Péciaux.

Ik breng artikel één in stemming.
Je mets aux voix l'article premier.
— Aangenomen.
Adopté.

De Voorzitter. — Wij stemmen nu over het amendement van de dames Aelvoet en Nélis bij artikel 27.

Nous passons au vote sur l'amendement de Mmes Aelvoet et Nélis à l'article 27.

Mag ik aannemen dat de stemming over het vorige amendement ook geldt voor dit amendement?

Puis-je considérer que le vote sur l'amendement précédent vaut également pour celui-ci ? (*Assentiment.*)

Ik breng dus artikel 27 in stemming.
Je mets donc aux voix l'article 27.
— Aangenomen.
Adopté.

De Voorzitter. — De andere artikelen van het ontwerp van wet werden reeds vroeger aangenomen. We stemmen straks over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Les autres articles du projet de loi ayant déjà été adoptés, le vote sur l'ensemble du projet de loi interviendra dans un instant.

ONTWERP VAN WET BETREFFENDE OVERDRACHT VAN BEVOEGDHEDEN VOOR DE UITVOERING VAN DE RICHTLIJN VAN DE RAAD VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN VAN 10 JUNI 1985

Aangehouden stemmingen

PROJET DE LOI CONTENANT DELEGATION DE POUVOIRS POUR ASSURER L'EXECUTION DE LA DIRECTIVE DU CONSEIL DES COMMUNAUTES EUROPEENNES DU 10 JUIN 1985

Votes réservés

De Voorzitter. — Wij moeten thans stemmen over het aangehouden amendement en over het aangehouden artikel van het ontwerp van wet betreffende overdracht van bevoegdheden voor de uitvoering van de richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 10 juni 1985.

Nous devons procéder maintenant au vote sur l'amendement et sur l'article réservé du projet de loi contenant délégation de pouvoirs pour assurer l'exécution de la directive du Conseil des Communautés européennes du 10 juin 1985.

Wij moeten ons eerst uitspreken over het amendement van de heer Capoen bij artikel 1.

Nous avons à nous prononcer, en premier lieu, sur l'amendement déposé par M. Capoen à l'article premier.

Wij gaan over tot stemming.
Nous passons au vote.

— Er wordt tot naamstemming overgegaan.
Il est procédé au vote nominatif.

117 leden zijn aanwezig.
117 membres sont présents.
101 stemmen neen.
101 votent non.
5 stemmen ja.
5 votent oui.
11 onthouden zich.
11 s'abstiennent.

Derhalve is het amendement niet aangenomen.
En conséquence, l'amendement n'est pas adopté.
Neen hebben gestemd :
Ont voté non :

MM. Aerts, Antoine, Arts, Barzin, Bayenet, Belot, Bens, Mme Blomme, MM. Bockstal, Boël, Borin, Bourgois, Mme Cahay-André, MM. Cardoen, Collignon, Content, Cooreman, Crucke, De Backer, De Bondt, de Clippele, De Cooman, Deghilage, Delloy, De Loor, Mme Delruelle-Ghobert, MM. Deneir, Deprez, de Seny, De Seranno, de Wasseige, De Wulf, Didden, Donnay, Dufaux, Egemeers, Eicher, Erdman, Evrard, Flagothier, Garcia, G. Geens, Gevenois, Gijs, Grosjean, Guillaume, Hasquin, Hatry, Henrion, Mme Herman-Michielsens, MM. Holsbeke, Hotyat,

Kelchtermans, Kenzeler, Lallemant, Langendries, Jan Leclercq, Jean Leclercq, Leemans, Lenfant, Mme Lietsen-Croes, MM. Mainil, Marchal, Minet, Moens, Mommerency, S. Moureaux, Mouton, Noerens, Op 't Eynde, Ottenbourg, Mme Panneels-Van Baelen, MM. Paque, Pataer, Pécriaux, Peetermans, Petitjean, Pinoie, Poulain, Schellens, Schoeters, Seeuws, Simonet, Sprockeels, Stroobant, Suykerbuyk, Taminiaux, Tant, Toussaint, Mme Tyberghien-Vandenbussche, MM. Vanderborcht, Vandermarliere, Vanlerberghe, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Rompaey, Van Rompuy, Verhaegen, Verschueren, Wintgens et Swaelen.

Ja hebben gestemd:

Ont voté oui:

MM. Appeltans, Baert, Capoen, De Belder et Geeraerts.

Onthouden hebben zich:

Se sont abstenus:

Mme Aelvoet, MM. Anthuenis, Bosmans, Declercq, Dierickx, Glibert, Gryp, Mmes Harnie, Nélis, MM. Vaes et Van Hooland.

De Voorzitter. — Ik breng artikel 1 in stemming.

Je mets aux voix l'article premier.

— Dit artikel, bij zitten en opstaan in stemming gebracht, wordt aangenomen.

Cet article, mis aux voix par assis et levé, est adopté.

De Voorzitter. — Artikel 2 werd reeds vroeger aangenomen. We stemmen zo dadelijk over het ontwerp van wet in zijn geheel.

L'article 2 ayant déjà été adopté, le vote sur l'ensemble du projet de loi interviendra dans un instant.

ONTWERP VAN WET BETREFFENDE DE BEPERKING EN DE CONTROLE VAN DE VERKIEZINGSUITGAVEN, DE FINANCIERING EN DE OPEN BOEKHOUDING VAN DE POLITIEKE PARTIJEN

Stemming

PROJET DE LOI RELATIF A LA LIMITATION ET AU CONTROLE DES DEPENSES ELECTORALES AINSI QU'AU FINANCEMENT ET A LA COMPTABILITE OUVERTE DES PARTIS POLITIQUES

Vote

De Voorzitter. — Wij moeten ons nu uitspreken over het geheel van het ontwerp van wet betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven, de financiering en de open boekhouding van de politieke partijen.

Nous devons nous prononcer maintenant sur l'ensemble du projet de loi relatif à la limitation et au contrôle des dépenses électorales ainsi qu'au financement et à la comptabilité ouverte des partis politiques.

Het woord is aan mevrouw Herman voor een stemverklaring.

Mevrouw Herman-Michielsens. — Mijnheer de Voorzitter, onze fractie zal zich onthouden. Wij zijn niet gekant tegen het principe, maar wij zijn van oordeel dat de financiering te vaag is, zodat wij niet weten of het bedrag kan gehaald worden dan wel of het nog moet worden aangevuld met andere fondsen.

De Voorzitter. — Het woord aan mevrouw Aelvoet voor een stemverklaring.

Mevrouw Aelvoet. — Mijnheer de Voorzitter, zoals in de Kamer, zal ook hier onze fractie tegen dit ontwerp stemmen, niet omdat wij geen voorstander zouden zijn van de openbare financiering maar omdat wij het ongepast vinden dat de parafi-

nanciering die niet gecontroleerd kan worden, niet afgeschaft wordt. Ik verwijs hierbij naar de fiscale VZW's.

De Voorzitter. — Wij gaan over tot stemming.

Nous passons au vote.

— Er wordt tot naamstemming overgegaan over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Il est procédé au vote nominatif sur l'ensemble du projet de loi.

113 leden zijn aanwezig.

113 membres sont présents.

96 stemmen ja.

96 votent oui.

8 stemmen neen.

8 votent non.

9 onthouden zich.

9 s'abstiennent.

Derhalve is het ontwerp van wet aangenomen.

En conséquence, le projet de loi est adopté.

Het zal aan de Koning ter bekrachtiging worden voorgelegd.

Il sera soumis à la sanction royale.

Ja hebben gestemd:

Ont voté oui:

MM. Aerts, Antoine, Appeltans, Arts, Baert, Bayenet, Belot, Bens, Mme Blomme, MM. Bockstal, Boël, Borin, Bourgeois, Mme Cahay-André, MM. Capoen, Cardoen, Collignon, Content, Cooreman, Crucke, De Belder, de Clippele, De Cooman, Deghilage, Delloy, De Loor, Mme Delruelle-Ghobert, MM. Deneir, Deprez, De Seranno, de Wasseige, De Wulf, Diden, Donnay, Dufaux, Egelmeyers, Eicher, Erdman, Evard, Flagthier, Garcia, G. Geens, Geeraerts, Gevenois, Gijs, Grosjean, Guillaume, Hasquin, Henrion, Holsbeke, Hotyat, Kelchtermans, Kenzeler, Lallemant, Langendries, Jan Leclercq, Jean Leclercq, Leemans, Lenfant, Mme Lietsen-Croes, MM. Mainil, Marchal, Minet, Moens, Mommerency, S. Moureaux, Mouton, Op 't Eynde, Ottenbourg, Mme Panneels-Van Baelen, MM. Paque, Pataer, Pécriaux, Petitjean, Pinoie, Poulain, Schellens, Schoeters, Seeuws, Simonet, Stroobant, Suykerbuyk, Taminiaux, Tant, Toussaint, Mme Tyberghien-Vandenbussche, MM. Vanderborcht, Vanlerberghe, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Rompaey, Van Rompuy, Verhaegen, Verschueren, Wintgens et Swaelen.

Neen hebben gestemd:

Ont voté non:

Mme Aelvoet, MM. Dierickx, Glibert, Gryp, Mmes Harnie, Nélis, MM. Peetermans et Vaes.

Onthouden hebben zich:

Se sont abstenus:

MM. Anthuenis, Bosmans, De Backer, De Bondt, Declercq, Mme Herman-Michielsens, MM. Sprockeels, Vandermarliere et Van Hooland.

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN
HET MINISTERIE VAN FINANCIËN VOOR HET
BEGROTINGSJAAR 1989

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN
HET MINISTERIE VAN TEWERKSTELLING EN ARBEID
VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1989

Stemming

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DU MINIS-
TÈRE DES FINANCES POUR L'ANNEE BUDGETAIRE
1989

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DU MINIS-
TÈRE DE L'EMPLOI ET DU TRAVAIL POUR L'ANNEE
BUDGETAIRE 1989

Vote

De Voorzitter. — Ik stel de Senaat voor één enkele stemming te houden over deze ontwerpen van wet in hun geheel.

Je propose au Sénat de se prononcer par un seul vote sur l'ensemble de ces projets de loi. (*Assentiment.*)

De stemming begint.

Le vote commence.

— Er wordt tot naamstemming overgegaan.

Il est procédé au vote nominatif.

115 leden zijn aanwezig.

115 membres sont présents.

88 stemmen ja.

88 votent oui.

22 stemmen neen.

22 votent non.

5 onthouden zich.

5 s'abstiennent.

Derhalve zijn de ontwerpen van wet aangenomen.

En conséquence, les projets de loi sont adoptés.

Ze zullen aan de Koning ter bekrachtiging worden voorgelegd.

Ils seront soumis à la sanction royale.

Ja hebben gestemd:

Ont voté oui:

MM. Aerts, Antoine, Appeltans, Arts, Baert, Bayenet, Bens, Mme Blomme, MM. Bockstal, Borin, Bourgeois, Mme Cahay-André, MM. Capoen, Cardoen, Collignon, Content, Cooreman, Crucke, De Belder, De Bondt, De Cooman, Deghilage, Delloy, De Loor, Deneir, Deprez, de Seny, De Seranno, de Wasseige, De Wulf, Didden, Donnay, Dufaux, Egelmeers, Eicher, Erdman, Evrard, Flagothier, Garcia, G. Geens, Geeraerts, Gevenois, Gijjs, Grosjean, Guillaume, Holsbeke, Hotyat, Kenzeler, Lallemand, Jan Leclercq, Jean Leclercq, Leemans, Lenfant, Mme Lieten-Croes, MM. Mainil, Marchal, Minet, Moens, Mommerency, S. Moureaux, Mouton, Op 't Eynde, Ottenbourg, Mme Panneels-Van Baelen, MM. Paque, Pataer, Pinoie, Poulain, Schellens, Schoeters, Seeuws, Stroobant, Suykerbuyk, Taminiaux, Tant, Toussaint, Mmes Truffaut, Tyberghien-Vandenbussche, MM. Vanderborght, Vanlerberghe, Van Nevel, Vannieuwenhuysse, Van Rompaey, Van Rompuy, Verhaegen, Verschueren, Wintgens et Swaelen.

Ann. parl. Sénat de Belgique — Session ordinaire 1988-1989
Parlem. Hand. Belgische Senaat — Gewone zitting 1988-1989

Neen hebben gestemd:

Ont voté non:

Mme Aelvoet, MM. Barzin, Boël, De Backer, de Clippele, Mme Delruelle-Ghobert, MM. Dierickx, Glibert, Gryp, Mme Harnie, MM. Hasquin, Hatry, Henrion, Mmes Herman-Michielsens, Nélis, MM. Noerens, Peetermans, Petitjean, Simonet, Sprockeels, Vaes et Vandermarliere.

Onthouden hebben zich:

Se sont abstenus:

MM. Anthuenis, Bosmans, Declerck, Péciaux et Van Hoo-land.

M. le Président. — M. Péciaux est prié de faire connaître les motifs de son abstention.

M. Péciaux. — J'ai pairé avec M. Decléry.

De Voorzitter. — Het woord is van mevrouw Herman.

Mevrouw Herman-Michielsens. — Mijnheer de Voorzitter, wij zijn bij de stemming aanwezig om het parlementaire spel te respecteren. Toch zijn bij de stemming over zulke belangrijke ontwerpen nauwelijks de helft van de leden van de meerderheid aanwezig. Het strekt het Parlement niet tot eer. (*Applaus.*)

ONTWERP VAN WET BETREFFENDE OVERDRACHT
VAN BEVOEGDHEDEN VOOR DE UITVOERING VAN
DE RICHTLIJN VAN DE RAAD VAN DE EUROPESE
GEMEENSCHAPPEN VAN 10 JUNI 1985

Stemming

PROJET DE LOI CONTENANT DELEGATION DE POU-
VOIRS POUR ASSURER L'EXECUTION DE LA DIREC-
TIVE DU CONSEIL DES COMMUNAUTÉS EUROPEEN-
NES DU 10 JUIN 1985

Vote

De Voorzitter. — Wij moeten ons nu uitspreken over het geheel van het ontwerp van wet betreffende overdracht van bevoegdheden voor de uitvoering van de richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 10 juni 1985.

Nous devons nous prononcer maintenant sur l'ensemble du projet de loi contenant délégation de pouvoirs pour assurer l'exécution de la directive du Conseil des Communautés européennes du 10 juin 1985.

De stemming begint.

Le vote commence.

— Er wordt tot naamstemming overgegaan.

Il est procédé au vote nominatif.

112 leden zijn aanwezig.

112 membres sont présents.

110 stemmen ja.

110 votent oui.

2 onthouden zich.

2 s'abstiennent.

Derhalve is het ontwerp van wet aangenomen.

En conséquence, le projet de loi est adopté.

Het zal aan de Koning ter bekrachtiging worden voorgelegd.
Il sera soumis à la sanction royale.

Ja hebben gestemd:

Ont voté oui:

Mme Aelvoet, MM. Aerts, Anthuenis, Antoine, Appeltans, Arts, Baert, Bayenet, Bens, Mme Blomme, MM. Bockstal, Borin, Bosmans, Bourgois, Mme Cahay-André, MM. Cardoen, Collignon, Content, Cooreman, Crucke, De Backer, De Belder, De Bondt, Declerck, de Clippele, De Cooman, Deghilage, Delloy, De Loor, Mme Delruelle-Ghobert, MM. Deneir, Deprez, de Seny, De Seranno, de Wasseige, De Wulf, Didden, Dierickx, Donnay, Dufaux, Egelmeers, Eicher, Erdman, Evrard, Flagothier, Garcia, G. Geens, Geeraerts, Gevenois, Gijs, Glibert, Grosjean, Gryp, Guillaume, Mme Harnie, MM. Hatry, Henrion, Mme Herman-Michielsens, MM. Holsbeke, Horyat, Kelchtermans, Kenzeler, Lallemand, Langendries, Jan Leclercq, Jean Leclercq, Leemans, Leenfant, Mme Lieten-Croes, MM. Mainil, Marchal, Minet, Moens, Mommerency, S. Moureaux, Mouton, Mme Nélis, MM. Noerens, Op 't Eynde, Ottenbourg, Mme Panneels-Van Baelen, MM. Paque, Pataer, Pécriaux, Petitjean, Pinoie, Poulain, Schellens, Schoeters, Seeuws, Simonet, Stroobant, Suykerbuyk, Taminiaux, Tant, Toussaint, Mme Truffaut, MM. Vaes, Vanderborght, Vandermarliere, Van Hooland, Vanlerberghe, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Rompaey, Van Rompuy, Verhaegen, Verschueren, Wintgens et Swaelen.

Onthouden hebben zich:

Se sont abstenus:

MM. Capoen et Peetermans.

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN MIDDENSTAND VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1989

ONTWERP VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN MIDDEN- STAND VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1988

Algemene beraadslaging

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DU MINIS- TERE DES CLASSES MOYENNES POUR L'ANNEE BUD- GETAIRE 1989

PROJET DE LOI AJUSTANT LE BUDGET DU MINISTÈRE DES CLASSES MOYENNES DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1988

Discussion générale

De Voorzitter. — Aan de orde is de bespreking van de ontwerpen van wet betreffende de begroting van Middenstand.

Nous abordons l'examen des projets de loi relatifs au budget des Classes moyennes.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de heer Content.

De heer Content. — Mijnheer de Voorzitter, ik zal mijn uiteenzetting in twee delen opsplitsen: enerzijds een algemene blik op de middenstandspolitiek en anderzijds het cijfermateriaal volgens de begroting.

In december 1988 bespraken we de begroting 1988. Amper zes maanden later wordt de begroting 1989 in openbare vergadering besproken. Ik meen dan ook dat het overbodig is uitvoerig te herhalen wat ik uiteenzette en voorstelde tijdens de bespreking van de begroting 1988 in commissie en in openbare vergadering.

Kort samengevat betroffen ze de aftrek in de onkostenaangifte van restaurantkosten, beperkt tot 50 pct.; de wijziging van het koninklijk besluit van 20 juli 1971 houdende instelling van verzekering tegen arbeidsongevallen en het sociaal statuut der zelfstandigen nopens arbeidsongeschiktheid, dat gelukkig recent door de regering in een nieuw koninklijk besluit is goedgekeurd, bevallingspremie, ziekteverzekering, hulp aan beginnende jonge zelfstandigen en gelijke behandeling van mannen en vrouwen die een zelfstandige activiteit uitoefenen. Over dit sociaal statuut zal ik later trouwens specifieke problemen aanhalen.

Ik sneed de controle op de verkoop met verlies en op de oneerlijke handelspraktijken in de sector groothandel aan en vroeg een hervorming of een privatisering van « Comform » die, zoals u weet, een trage dood sterft.

Ik klaagde het gebrek aan naleving van de reglementering op de handelsvestigingen aan en het nalaten van hulp en verantwoordelijkheid vanwege de bankinstellingen ten opzichte van de kleine zelfstandige.

Ik wees toen ook op de scholing of nascholing bij de vestiging als nieuwe zelfstandige en op het probleem van de soldenverkoop waarvoor nog steeds geen oplossing is. Het is dus onnodig uitgebreid op deze problemen terug te komen die, ik ben mij ervan bewust, in geen zes maanden kunnen worden opgelost.

In zijn uitgebreide en gedetailleerde uiteenzetting over de begroting 1989 heeft de staatssecretaris trouwens voor de commissie van de Kamer reeds enkele punten dienaangaande verduidelijkt of in toepassing gebracht.

Ik ga in op enkele hoofdlijnen, waarover ik bijkomende informatie wens en die zeer belangrijk zijn voor de toekomst.

Inzake middenstand en KMO's bepaalde het regeerakkoord het volgende: « De kleine en middelgrote ondernemingen hebben de jongste jaren in belangrijke mate bijgedragen tot de economische activiteit en de werkgelegenheid. Tevens zijn ze erin geslaagd om op soepele wijze in te pikken op de gewijzigde economische situatie. Binnen haar bevoegdheid en in overleg met de Gewesten, zal de regering erover waken dat de basisvoorwaarden voor een betere ontplooiing van zelfstandigen en KMO's verder worden gewaarborgd en verstevigd. Dit houdt in dat onder andere in het vooruitzicht van 1992 enerzijds, een specifiek KMO-beleid wordt gevoerd, en dat anderzijds, de algemene beleidsmaatregelen zowel bij hun conceptie als bij de uitwerking ervan, rekening houden met de eigen kenmerken van de KMO's. »

Mijnheer de minister, in uw uiteenzetting tijdens de commissievergadering van 16 november 1988 stipte u terecht aan dat Europa 1992 in het vooruitzicht ligt. Feitelijk gaat het om 1 januari 1993. Ik wil niet polemiseren of de betekenis van de grote ondernemingen voor onze economische welvaart minimaliseren. Ik ben er echter van overtuigd dat, in een land waar ruim 98 pct. van de bedrijven klein of middelgroot is en deze bedrijven ruim 37 pct. van de bevolking tewerkstellen, de KMO's een vitale rol spelen in het voorbereiden van de toekomst van de jonge mensen van de 21e eeuw. Graag vernam ik dan ook van u welke maatregelen u reeds hebt getroffen of nog denkt te nemen om met een betere ontplooiing van de zelfstandigen en de KMO's 1 januari 1993 voor te bereiden.

Waarom is de inbreng van het ministerie van Middenstand belangrijk? Ik zal de hoop en de vrees van de zelfstandigen voor 1993 even naar voren brengen. Op het ogenblik is er een versnippering van bevoegdheden, vooral inzake KMO en middenstand. De meeste zelfstandigen klagen erover dat het moeilijk is om aangepaste, duidelijke en voldoende informatie te bekomen. Met de interne markt van 1993 in het vooruitzicht hebben de kleine ondernemingen precies meer en meer behoefte aan geconcentreerde informatiebronnen. De meeste van hen zijn slecht of onvoldoende ingelicht en zien de voltooiing van de interne markt met een mengeling van vrees en hoop tegemoet.

Hoop omdat de ondernemingen baat hebben bij de opheffing van de belemmeringen en de controles aan de binnengrenzen. Hoop dat de liberalisatie van het kapitaalverkeer het voor de kleine ondernemingen gemakkelijker maakt leningen te verkrijgen. Hoop veroorzaakt door de vele troeven van de Belgische

ondernemingen, zoals hun centrale ligging, hun gekwalificeerd arbeidspotentieel, de stevigheid en kwaliteit van de produkten, hun exporttraditie, hun flexibiliteit, hun veelzijdigheid van diensten. Hoop dat de eenheidsmarkt een versterkte competitiviteit tegenover landen als Amerika, Japan en de nieuwe geïndustrialiseerde landen, Taiwan, Korea, enzovoort zal meebrengen.

Vrees te weinig middelen te bezitten om de inspanningen inzake marktverovering en produktiepromotie op het gewenste peil te brengen. Vrees helemaal opgeslorpt te worden door de grote concerns. Voor de exportgerichte ondernemingen zullen de komende jaren worden gekenmerkt door een zware concurrentie op de wereldmarkt. Op de binnenlandse markt zullen de kleine distributiebedrijven hun krachten moeten bundelen door mee te werken aan aankoopcombinaties, door zich nog meer te specialiseren en nog meer de nadruk te leggen op service en diverse vormen van klantenbinding.

Wij moeten in België ernstig nadenken over de invoering van een verplicht handelsattest om het de Belgische detailhandel mogelijk te maken een overlevingsslag te voeren met sommige geconcentreerde en monopoliserende distributiebedrijven van de buurlanden. Men mag niet vergeten dat soortgelijke vestigingsat- testen wel in buurlanden zoals Nederland, Luxemburg en West-Duitsland bestaan. Een eerste goede maatregel, die onlangs werd afgekondigd, is de verplichting om als zelfstandige een basiskern te bezitten.

Ik wil wel even terugkomen op de vervanging van de consolidatiebijdrage door de brutageregeling. De solidariteitsbijdrage werd terecht op 1 januari 1989 afgeschaft omdat de kleine middenstander met een klein inkomen in verhouding meer betaalde dan deze met een groot inkomen.

De brutage, die de consolideringsbijdrage vervangt lijkt nu ook niet de ideale oplossing te zijn. Het ingewikkelde systeem van brutage wordt immers zeer slecht of zelfs niet begrepen door de zelfstandigen.

Hier is een taak weggelegd, mijnheer de minister, om de zelfstandigen meer op de hoogte te brengen van wat brutage is en hoe brutage werkt. Men neemt het niet dat zelfstandigen met een groot inkomen boven het absoluut plafond geen hogere bijdragen betalen. Boven de 3 030 731 frank betalen zij immers niets meer. Dit is naar ik meen een grote onrechtvaardigheid tegenover de kleine zelfstandige. De toepassing van het systeem is ook op het technisch vlak zeer ingewikkeld.

De SP diende in 1986 een rechtvaardiger en minder ingewikkeld voorstel in waarvan de hoofdpunten behelsden:

1. Deplafonneren;
2. Tussenplafond verhogen;
3. Absoluut plafond verhogen;
4. De beginnende zelfstandige helpen.

Deze voorstellen lieten een grotere solidariteit toe tussen kleine en grote middenstanders. Het is dus belangrijk de uitslag en de rekening van deze bruterings op het einde van 1989 na te zien, om eventueel bij een slechte behandeling de nodige maatregelen te kunnen nemen.

De evolutie in de sociale zekerheid baart ons grote zorgen. Ik geef u enkele voorbeelden. Het toepassingsgebied van de sociale zekerheid voor werknemers is na verloop van jaren enorm uitgebreid. Dit heeft tot gevolg dat verscheidene beroeps categorieën, waar de karakteristieken van zelfstandigheid aanwezig zijn, door bepaalde juridische constructies aan het sociaal statuut van de zelfstandigen werden onttrokken. Het gaat over degenen die arbeid verrichten in gelijkaardige economische, juridische en feitelijke voorwaarden als die van een arbeidsovereenkomst; zo bijvoorbeeld de beroepswielrenners, de journalisten, de schouwspelartiesten. Deze verruiming betekent een verlaging van de inkomsten voor het sociaal statuut van de zelfstandigen.

Daarentegen constateert men een toename van het aantal bijberoepen die voornamelijk uit pure solidariteit bijdragen in het statuut. Opmerkelijk is ook de stijging van de activiteiten in vennootschapsverband. Sommige «sociologische» zelfstandigen verkiezen over te stappen naar het aantrekkelijker systeem van de werknemers. In dit systeem bestaat een dekking voor kleine

risico's in de ZIV-regeling, hogere gezinsbijslagen, werkloosheidsuitkeringen en hogere pensioenen.

Anderen kiezen voor een onbezoldigd mandaat en ontlopen zo hun verzekeringsplicht in het sociaal statuut van de zelfstandigen. Hoofdactiviteiten nemen geleidelijk toe sinds 1982. Dit is waarschijnlijk te wijten aan de politiek van de regering waarbij steun wordt verleend aan werklozen langs het Participatiefonds om.

Meer en meer jongeren, gestimuleerd door een geleidelijk economisch herstel, beginnen een zelfstandige activiteit.

Er is een tendens bij sommige werkgevers om «zelfstandige» werknemers in dienst te nemen, wat de kosten en de plichten merkbaar verlaagt. Deze zelfstandige werknemers zijn geen middenstanders, zij voldoen niet aan het sociologisch criterium, aangezien zij arbeid verrichten in ondergeschikt verband. De vraag is of men zo verder kan gaan in deze duidelijk weinig sociale richting.

Ik keer nu terug tot de eigenlijke begrotingscijfers voor 1989. De vraag kan worden gesteld of men met deze cijfers werkelijk een middenstandsbeleid kan voeren.

Voor de uitgaven worden kredieten geopend ten bedrage van 7,1692 miljard. Daarvan gaan 5,9626 miljard naar lopende uitgaven en 1,2066 miljard naar kapitaaluitgaven.

Van deze kapitaaluitgaven gaat er alleen reeds 1,2 miljard naar «ten laste neming van leningen als aflossing van de gecumuleerde schuld van de pensioenregeling der zelfstandigen».

Wanneer ik de lopende uitgaven beschouw zijnde 5,9626 miljard en daarvan aftrek 59,1 miljoen voor kabinetsuitgaven, 382,7 miljoen voor departementale uitgaven en 4,9306 miljard als rijkssubsidie in het stelsel van de gezinsbijslag van zelfstandigen, dan blijkt dat er amper 590,2 miljoen overblijft om een werkelijk middenstandsbeleid te voeren. Dit bedrag bevat dan nog ettelijke honderden miljoenen voor jaarlijks terugkerende subsidies en transfers.

Belangrijk is dus het beleid los te zien van de begroting en wetgevend initiatieven te nemen zoals de staatssecretaris aankondigt in zijn verantwoordingsprogramma en waarvoor ik reeds enkele voorstellen heb gedaan.

Om het middenstandsbeleid uit te voeren is er coördinatie nodig op nationaal vlak tussen de minister en de staatssecretaris van Middenstand. Voor het sociaal statuut zijn 5 departementen verantwoordelijk, namelijk Middenstand, Sociale Voorzorg en de twee departementen Pensioenen en Volksgezondheid.

Mijnheer de staatssecretaris, is er inzake handelspraktijken dat ressorteert onder het ministerie van Economische Zaken overleg met andere collega's uit de regering en wie is allemaal bevoegd?

Dezelfde vraag kan worden gesteld voor het beleid van staatssecretaris Dupré.

Kortom de versnippering van de bevoegdheden op nationaal vlak alleen al doet vragen rijzen over de coherentie van het middenstandsbeleid ten aanzien van zelfstandigen, vrije beroepen en KMO's.

De regionalisering van bepaalde bevoegdheden inzake bijvoorbeeld middenstandsvorming en steun aan KMO's maakt het voor de zelfstandige ondernemers ook niet eenvoudig om een duidelijk inzicht te krijgen in hun mogelijkheden. Zij weten niet altijd waar ze terecht kunnen.

Ik kom nu tot specifieke aandachtspunten en vragen bij de begroting.

1. Op bladzijde 39, artikel 11.04 IIb betreffende de afgevaardigden van de minister bij de commissie voor vrijstellingen van bijdragen zijnde 235 000. Wat is de werking van deze commissie? En vanwaar komt het verschil in vrijstelling tussen de Nederlandstalige en de Franstalige commissie?

2. Op bladzijde 40, artikel 12.01. Het zou belangrijk zijn de werking van de raden, commissies en werkgroepen te kennen.

3. Op bladzijde 42, artikel 41.01 betreffende de subsidies aan het Economisch en Sociaal Instituut voor de Middenstand

(ESIM) vraag ik mij af of dit instituut nog een effectieve werking en een net heeft.

4. Een gelijkaardige vraag kan worden gesteld over artikel 44.01 op bladzijde 45 nopens de voortdurende vorming van de Middenstand. Is een overlegcomité nog nodig nu de beroepsopleiding van de Middenstand aan de Gemeenschappen werd toevertrouwd?

5. Wat het sociaal statuut der zelfstandigen betreft — pagina's 50 tot 52 —, heb ik in mijn inleiding en bij vorige gelegenheden reeds gewag gemaakt van de vier SP-wetsvoorstellen dienaangaande. Ik dring nogmaals aan op een gecoördineerde aanpak hiervan. Er moeten ook dringend nieuwe accenten worden gelegd met betrekking tot de ZIV-regelingen en gezondheidszorgen — waar nu alleen grote risico's verzekerd zijn —, en met betrekking tot de wachttijd bij arbeidsongeschiktheid en de hoogte van de uitkeringen.

Ik vraag ook de aandacht van de staatssecretaris voor het sociaal statuut van de kunstenaars en de schouwspelartiesten en voor het voor de middenstand zo belangrijke middenstandskrediet. Wat is de huidige toestand ter zake?

6. Graag kreeg ik ook wat meer informatie over het KMO-beleid en over de samenwerking tussen de staatssecretarissen Mainil en Dupré, enerzijds, en minister De Batselier, anderzijds. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Capoen.

De heer Capoen. — Mijnheer de Voorzitter, sedert de jongste grondwetsherziening heeft het nationale ministerie van Middenstand nog maar weinig of geen substantiële bevoegdheden meer. De begrotingscijfers geven duidelijk de beperktheid van de beleidsruimte weer. Na aftrek van de toelage voor gezinsbijslag en van het bedrag tot delging van de pensioenschuld, blijft er op de begroting nog amper een miljard over om aan middenstands- en KMO-beleid te doen.

Het aandeel van de overheid in de financiering van de sociale zekerheid voor de zelfstandigen is van 51 pct. in 1980 gedaald tot 40 pct. in 1989. In dezelfde periode had er daarentegen een gevoelige verhoging plaats van de bijdragen van de zelfstandigen. Tussen 1980 en 1989 komt dat neer op een gecumuleerd bedrag van circa 200 miljard.

De financiële situatie van de sector gezondheidszorg is rondt slecht en vertoont een gecumuleerd deficit van ongeveer 10 miljard. In de sector Pensioenen dreigt het evenwicht ook verloren te gaan. Wij riskeren daar te hervallen in de situatie van de jaren 1970. In 1980 werden wij immers in die sector geconfronteerd met een catastrofale schuld. Dit werd geregeld met een consolidatielening, waarvoor wij nu nog altijd grote bedragen afbetalen.

In de sector kinderbijslagen zijn er als gevolg van de afname van het aantal rechthebbenden belangrijke overschotten. Deze overschotten mogen onder geen beding worden afgeroomd en aangewend voor andere sectoren. Zij moeten integendeel worden gebruikt voor het treffen van gezinsvriendelijke maatregelen. De gelijkshakeling van de kinderbijslag voor het eerste kind met die van het werknemersstelsel blijft een prioriteit. Wij betreuren dat wij enkele weken geleden de wetsvoorstellen ter zake van een paar collega's niet hebben kunnen aannemen wegens het gebrek aan budgettaire ruimte. Wanneer het enigszins mogelijk is, moet die discriminatie evenwel worden weggevoerd.

Indien de regering, zoals wij verwachten, haar beloften inzake de verhoging van de minimumpensioenen en van de uitkeringen bij arbeidsongeschiktheid wil inlossen, dan moet zij haar bijdrage tot het sociaal statuut der zelfstandigen opvoeren.

In middenstandskringen wordt voorgesteld een deel van de bijzondere heffing op de premie voor autoverzekering over te dragen naar het sociaal zekerheidsstelsel van de zelfstandigen. Momenteel wordt 10 pct. van deze bijzondere heffing overgedragen, maar er gaan stemmen op om dit te verhogen tot 25 pct. Kan deze mogelijkheid worden nagegaan?

De commissie belast met de administratieve vereenvoudiging voor de KMO's, beter gekend als Comform, ressorteert nog onder het nationale departement. De heer Content heeft er reeds over gesproken. Deze commissie heeft het moeilijk om op kruissnelheid te komen en heeft alleszins de lawine van formaliteiten en administratieve rompslomp nog niet kunnen afremmen. Het is onaanvaardbaar dat deze commissie, die de overheid veel besparingen kan opleveren, en die bij de zelfstandigen veel energie en tijd kan vrijmaken op een dergelijke lamentabele manier moet werken. Wij vragen de minister voorrang te geven aan deze zaak en de nodige middelen ter beschikking te stellen van Comform en de interdepartementale commissie die haar moet bijstaan.

Een bijzonder delicaat punt is de vertegenwoordiging van de vakbonden in de KMO's. Het sociaal klimaat is er meestal uitstekend wegens hun specifiek karakter. Er bestaat daar immers een bestendig overleg en een persoonlijk contact tussen de werknemers en de werkgevers.

In die bedrijven is er dan ook weinig vraag naar vakbondsvertegenwoordiging. Het organiseren van syndicale verkiezingen zou de sociale verhoudingen alleen maar verslechteren en het invoeren van een vakbondsvertegenwoordiging zou de administratieve rompslomp nog doen toenemen en aanzienlijke kosten veroorzaken voor de kleine ondernemingen. Wij geven er de voorkeur aan eventuele problemen in deze sector langs een andere weg op te lossen, onder meer door bemiddeling van de sociale secretariaten en, indien nodig, in overleg met de erkende vakbonden.

Het is voor de meeste KMO's onbegonnen werk hun weg te vinden in de doolhof van sociale, fiscale en economische voorschriften, reglementen en wetten. In het licht van de nakende eenmaking van de Europese markt moet onze wetgeving nog op heel wat punten worden aangepast aan de Europese richtlijnen. Wij vragen hierbij bijzonder aandacht te besteden aan de KMO's, zowel voor de vrijwaring van hun specifiek karakter als voor hun informatieverstrekking.

Onlangs is nog gebleken dat 90 pct. van de KMO's, zelfs degenen die bedrijvig zijn in de spits technologie, niet op de hoogte zijn van de mogelijke fiscale en economische steunmaatregelen of maatregelen in het kader van de economische expansiewetgeving of wetenschappelijke ondersteuning. Betekent dit niet dat de informatiekanalen naar de bedrijven slecht functioneren?

Tot slot hebben wij nog enkele vragen in verband met de bevoegdheidsverdeling tussen het nationale departement en de departementen van de Gemeenschappen en de Gewesten.

Vijf of zes excellenties voor de KMO's, dat kan moeilijk leiden tot een samenhangend en efficiënt beleid. Bij de volgende fase van de grondwetsherziening kunnen de bevoegdheidspakketten misschien worden herschikt en helemaal naar de Gewesten en Gemeenschappen gaan. In afwachting daarvan zal onze fractie deze begroting goedkeuren. (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à M. Lenfant.

M. Lenfant. — Monsieur le Président, je voudrais d'abord féliciter M. le secrétaire d'Etat pour le travail important qu'il a réalisé, au cours de cette première année, dans sa nouvelle fonction. Ce n'est une surprise pour personne. Il est, en effet, connu comme un homme énergique, attentif et de cœur.

Lors de votre conférence de presse de la semaine dernière, monsieur le ministre, vous avez, vous et le ministre des Classes moyennes, annoncé une série de mesures positives sur lesquelles je souhaiterais revenir et recevoir quelques informations complémentaires.

Il s'agit d'abord de la régularisation des cotisations de modération. Ces cotisations ont été perçues, à titre provisoire, sur la base du revenu professionnel de l'année 1983. Il va de soi que les indépendants, dont les revenus stagnent ou diminuent, ne sont pas redevables de cette cotisation. Il fallait donc attendre de connaître le revenu définitivement taxé de l'année en cause pour déterminer le montant de la cotisation définitive.

L'administration procède, en ce moment, à la régularisation de l'année 1984. La même opération devra se renouveler pour chacune des années 1985 à 1988, le système ayant été supprimé à partir de 1989.

Je me pose une série de questions à propos de l'opération de régularisation en cours. Sur la base des revenus professionnels de 1984, peut-on savoir combien d'indépendants étaient redevables à la cotisation et combien ne l'étaient pas? Combien d'indépendants seront remboursés des cotisations qu'ils ont payées indûment et combien se verront réclamer les cotisations qu'ils n'ont pas payées ou qu'ils ont payées de manière insuffisante?

Pour ces derniers, le gouvernement a annoncé qu'il renoncerait aux intérêts de retard au-delà d'une période normale de trois années. C'est une sage décision dans la mesure où les indépendants ne peuvent être tenus pour responsables de la lenteur de la procédure de régularisation.

Cette mesure vaudra-t-elle également pour l'opération en cours et pour laquelle l'INASTI réclame des intérêts de retard couvrant la période de 1984 à 1988, soit cinq années?

Par ailleurs, en ce qui concerne la pension des indépendants, le grand rattrapage sur le revenu garanti aux personnes âgées établi en 1987 par le secrétaire d'Etat aux Pensions, qui se trouve être aujourd'hui le secrétaire d'Etat aux Classes moyennes, prévoyait cinq augmentations annuelles successives de la pension minimum à réaliser au 1er janvier de chacune des années 1988 à 1992.

La première étape a été effectivement réalisée au 1er janvier 1988 et la seconde, à l'initiative des titulaires actuels des pensions, au 1er janvier 1989. Peut-on avoir l'assurance formelle que les autres étapes suivront, la prochaine devant se situer au 1er janvier 1990?

Enfin, des dispositions importantes ont été arrêtées en faveur des conjoints-aidants. Après la réforme fiscale qui leur permet de bénéficier du quotient conjugal ou de se voir attribuer un revenu propre, même s'il tire un revenu d'une autre activité jusque 350 000 francs nets, le projet qui vient d'être approuvé par le Conseil des ministres va les doter d'un statut social à leur mesure.

Peut-on savoir en quoi consistera exactement ce régime? Quel sera le montant de la cotisation facultative et quels seront les avantages accordés et à quelles conditions?

Je m'en suis volontairement tenu à ces questions actuelles, mais importantes et dont la portée sociale doit être justement appréciée. Elles indiquent que le souci des travailleurs indépendants est bien présent dans la politique actuelle. Le groupe PSC ne peut que s'en réjouir. Il espère que la difficile préparation du budget de 1990 ne sera pas l'occasion de remettre cette politique en cause. Il ne se concevrait pas qu'après la limitation des dépenses fiscales imposée aux indépendants et le nouveau mode de calcul de leurs cotisations sociales, on puisse envisager d'accroître encore leurs charges. On comprendrait mal aussi que la solution au problème budgétaire passe par la spoliation de réserves dont on aura bien besoin dans les années à venir. Je l'ai dit tout à l'heure, il faut davantage agir sur la charge des intérêts de la dette et sur la gestion de celle-ci.

C'est dans cette perspective et compte tenu des mesures déjà réalisées que le groupe PSC votera ce budget. (*Applaudissements.*)

M. le Président. — La parole est à M. Mainil, secrétaire d'Etat.

M. Mainil, secrétaire d'Etat aux Classes moyennes et aux Victimes de la guerre, adjoint au ministre de la Justice et des Classes moyennes. — Monsieur le Président, je tiens à remercier les trois intervenants dans cette discussion du budget des Classes moyennes et, plus particulièrement, M. Content pour son tour d'horizon des problèmes qui s'y rattachent. Il a souligné un certain nombre de postes budgétaires sur lesquels il souhaite obtenir des explications. Je lui répondrai sommairement.

En ce qui concerne la commission des dispenses de cotisations, je précise qu'au cours de l'année 1988, les chambres francopho-

nes ont examiné 11 742 dossiers et les chambres néerlandophones, 5 560, soit un total de 17 302 dossiers.

Quant à la situation de l'Institut des Classes moyennes, il faut savoir que les principales attributions de cet institut reviennent désormais aux Communautés — les métiers d'art, par exemple — et aux Régions — je pense aux services des conseillers d'entreprise — ce qui nous amène à envisager la suppression de cet institut dont les compétences restées nationales — le service d'études et la bibliothèque — pourraient être intégrées au département et au Conseil supérieur des Classes moyennes.

M. Content a également parlé du comité de coordination de la formation professionnelle. Je lui rappelle que tout ce qui concerne la formation permanente des Classes moyennes est du ressort des Communautés. Toutefois, l'accès à la profession reste de la compétence nationale. Un lien doit nécessairement être établi entre les deux domaines.

Il est évident que le budget des Classes moyennes ne représente pas un montant important: un peu plus d'un milliard si on en retire les subventions sociales, c'est-à-dire les 5 milliards au régime d'allocations familiales et le 1,2 milliard consacré à l'amortissement de la dette des pensions.

Il est tout aussi évident que la politique des Classes moyennes se joue pour une bonne part en dehors de ce département et que les titulaires en titre ont essentiellement une mission d'avocat auprès de leurs collègues.

Enfin, il faut rappeler que bon nombre de matières qui relevaient jadis de la compétence du département sont, à présent, gérées par les Communautés et les Régions. J'ai cité la formation permanente; il en va de même de l'expansion économique qui relève, à présent, des Régions.

A l'autre extrême, les directives européennes ont un impact de plus en plus important sur l'ensemble des lois et des réglementations relatives aux Classes moyennes.

Bien entendu, tout ceci ne met pas en cause la nécessité de concevoir une action coordonnée pour les Classes moyennes. Nous nous y appliquons, mes collègues et moi, en concertation permanente avec les différents niveaux de pouvoir.

J'en viens au statut social des indépendants qui a fait l'objet de nombreuses questions.

M. Capoen a estimé, à juste titre, que les bonis réalisés dans l'un ou l'autre régime ne devraient pas systématiquement être déduits des subventions de l'Etat. Je partage totalement cette opinion tout en considérant cependant que les impératifs budgétaires doivent être respectés.

A titre d'exemple, je signale que le nombre de travailleurs indépendants pensionnés était de 270 000 en 1970 et de 430 000 en 1980. Aujourd'hui, il s'élève à 460 000. Sur une période de vingt ans, leur nombre a donc augmenté de près de 200 000. Parallèlement, le nombre d'enfants bénéficiaires d'allocations familiales était de 480 000 en 1970, de 380 000 en 1980, et il dépasse à peine les 300 000 aujourd'hui, ce qui représente une diminution de près de 200 000 au cours de la même période.

La comparaison de ces chiffres indique que les moyens de financement ne doivent pas être figés, mais adaptés au besoin des différents secteurs.

MM. Capoen et Lenfant ont abordé le volet des cotisations. Je rappelle à ce sujet que la cotisation de modération qui était exigée depuis 1984, a été supprimée au 1er janvier de cette année. Pour cette année ainsi que pour les deux exercices précédents, les recettes attendues de cette cotisation de modération ont été inscrites dans les budgets pour 8 milliards. En compensation, le gouvernement a décidé que le nouveau mode de calcul des cotisations des indépendants devrait rapporter 6 milliards. Cette mesure a été mise en œuvre et les indépendants ne paient donc plus aujourd'hui qu'une seule cotisation.

Lors de l'établissement du nouveau mode de calcul, les cotisations versées par les jeunes et les débutants ont été considérablement réduites. Si aucune modification n'était intervenue, le montant des cotisations provisoires eût été de 71 000 francs pendant les trois premières années d'activité. Ce montant a été

fixé à 47 500 francs pour la première année, à 54 800 francs pour la deuxième année et à 62 000 francs pour la troisième année.

La régularisation sera opérée, elle aussi, progressivement.

Il ne faut pas perdre de vue que les échecs interviennent surtout au cours des premières années et que la quatrième année d'activité est celle au cours de laquelle interviennent toutes les régularisations sociales et fiscales.

M. Lenfant m'a interrogé sur la limitation des intérêts de retard à trois ans. Le système de régularisation des cotisations de modération est complexe. C'est ce qui explique que les arriérés de cotisations de 1984 sont réclamés cette année seulement, soit cinq ans plus tard. Les indépendants ne peuvent évidemment être tenus pour responsables de ce retard. C'est pourquoi il a été décidé de limiter en tout état de cause à trois années la période passible d'intérêts de retard. Comme l'opération est déjà en cours pour l'année 1984, je puis assurer à M. Lenfant que les indépendants se verront rembourser les intérêts de retard correspondant aux deux années amnistées.

Quelques chiffres vous étonneront peut-être. Sur 500 000 indépendants, 213 000 doivent des arriérés de cotisations; 282 000 n'en doivent pas compte tenu de l'évolution de leurs revenus professionnels et parmi ceux-ci, 122 000 se verront même rembourser les cotisations qu'ils ont versées indûment.

A propos du rattrapage des pensions, je rappelle que la pension minimum des indépendants qui, à la fin de l'année 1987, s'élevait à 16 000 francs par mois, atteint actuellement le montant de 18 500 francs. C'est une augmentation appréciable, surtout lorsqu'on connaît la situation de certains petits indépendants. Les deux premières étapes du plan de rattrapage étant réalisées, il en reste trois à franchir.

M. Lenfant me demande des assurances quant à l'aboutissement de ce plan. Certes, des difficultés budgétaires existent, mais je ne puis que le renvoyer à l'accord de gouvernement qui traite de ce sujet.

Je lis à la page 27 de cet accord: « La viabilité du statut social des indépendants, dont le caractère spécifique est maintenu, sera également préservée. Dans ce cadre, le relèvement progressif en cinq ans des pensions et des indemnités d'invalidité des indépendants jusqu'au niveau du revenu garanti aux personnes âgées, sera exécuté intégralement. » On ne peut être plus clair. L'accord poursuit: « A partir de 1990, l'augmentation tiendra compte des pensions accordées dans d'autres régimes. » Le gouvernement est donc tenu par sa déclaration.

En ce qui concerne les conjoints-aidants, une mesure a été arrêtée puisque, vous le savez, ceux-ci bénéficieront de l'assurance « incapacité de travail ».

Quelles seront les bases de ce régime? Le conjoint-aidant devra verser une cotisation d'environ 0,5 p.c. qui lui garantira la couverture de l'incapacité de travail au même titre que l'indépendant à titre principal. Ce système couvrira également l'indemnité de maternité, fixée forfaitairement à 30 000 francs.

Je rappelle que l'indemnité d'incapacité de travail s'élève à 472 francs par jour, montant porté à 553 francs en période d'invalidité.

Autre sujet évoqué: l'accès à la profession pour le secteur de la distribution. L'arrêté royal est signé. Il entrera en vigueur au début de l'année prochaine; une large information devra entre-temps être diffusée pour permettre aux intéressés de se préparer et aux réseaux d'enseignement de s'adapter.

Un tel arrêté se justifie en raison des nombreux échecs enregistrés pendant les premières années d'activité, échecs dus essentiellement à un manque de connaissances en comptabilité et en gestion. De plus, le petit commerce indépendant perd statistiquement des parts de marché. La concurrence devient de plus en plus âpre et nous sommes à la veille du grand marché européen. Par ailleurs, semblable réglementation existe au grand-duché de Luxembourg, en Allemagne et aux Pays-Bas.

Pour ces motifs, le Conseil supérieur des Classes moyennes a émis un avis unanimement favorable à l'établissement de conditions minimales d'accès à la distribution.

Il faudra être porteur d'un diplôme conforme aux arrêtés d'accès à la profession et attestant d'un minimum de connaissances en gestion. A défaut, on pourra répondre aux conditions requises par le recours à un préposé par la pratique professionnelle et même par un cycle de formation accélérée qui ne dépassera guère trois mois.

De manière progressive, nous voulons ainsi placer les futurs commerçants dans de bonnes conditions pour leur permettre de réussir. Il va de soi qu'aucune formalité ne sera requise des indépendants déjà inscrits au registre du commerce.

En ce qui concerne la simplification administrative, la loi du 6 juillet 1987 créant la commission « Comform » appelait des arrêtés d'exécution. C'est à présent chose faite. La commission se trouve ainsi en état de reprendre ses travaux. Le problème des formalités administratives devient, en effet, de plus en plus aigu.

La Commission des Communautés européennes a déposé un rapport relatif aux mesures en vigueur dans l'ensemble des pays de la Communauté.

En Belgique, du fait de la multiplication des niveaux de pouvoir, le risque est plus grand encore de voir se multiplier les formalités. C'est pourquoi le gouvernement a décidé de créer un groupe interdépartemental au sein duquel se réuniront les différents Exécutifs en vue de coordonner les actions en matière de simplification administrative.

Un mot encore au sujet de la délégation syndicale: je ne puis que répéter les propos de mon collègue M. Van den Brande, à savoir que l'accord interprofessionnel de novembre 1988 ne prévoit pas le dépôt d'un projet de loi relatif à la délégation syndicale dans les PME. Ce problème relève de la compétence des divers secteurs qui sont les mieux placés pour rechercher les instruments adéquats pour mener à bien le dialogue social.

J'ajoute que si le dialogue social doit exister dans les PME, ce n'est pas sous la forme de délégations syndicales qui ne correspondraient nullement à la structure de ces entreprises.

Le triomphalisme n'est certainement pas de mise car il subsiste des zones d'ombre. Toutefois, on ne peut nier que les Classes moyennes et les PME ont leur place à la fois dans la politique générale et par les mesures spécifiques que je viens d'évoquer.

Monsieur le Président, le vote de ce budget me permettra, ainsi qu'à mes collègues, de poursuivre le travail que nous nous efforçons d'accomplir pour les Classes moyennes, pour les PME et, par elles, pour l'économie et pour l'emploi. (*Applaudissements.*)

M. le Président. — Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close et nous passons à l'examen des articles de chacun des projets de loi.

Daar niemand meer het woord vraagt, is de algemene beraadslaging gesloten en gaan wij over tot de bespreking van de artikelen van elk van de ontwerpen van wet.

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DU MINISTÈRE DES CLASSES MOYENNES POUR L'ANNEE BUDGETAIRE 1989

Discussion et vote des articles

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN MIDDENSTAND VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1989

Beraadslaging en stemming over de artikelen

M. le Président. — Nous passons à l'examen des articles du projet de loi contenant le budget du ministère des Classes moyennes pour 1989.

Wij gaan over tot de bespreking van de artikelen van het ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Middenstand voor 1989.

Personne ne demandant la parole dans la discussion des articles du tableau, je les mets aux voix.

Daar niemand het woord vraagt in de behandeling van de artikelen van de tabel, breng ik die artikelen in stemming.

— Ces articles sont successivement mis aux voix et adoptés. (Voir documents nos 4/13-788, session 1988-1989, de la Chambre des représentants.)

Deze artikelen worden achtereenvolgens in stemming gebracht en aangenomen. (Zie stukken nrs. 4/13-788, zitting 1988-1989, van de Kamer van volksvertegenwoordigers.)

M. le Président. — Les articles du projet de loi sont ainsi rédigés:

*Crédits pour les dépenses courantes (Titre I)
et pour les dépenses de capital (Titre II)*

Article 1er. § 1er. Il est ouvert, pour les dépenses du ministère des Classes moyennes afférentes à l'année budgétaire 1989, des crédits s'élevant aux montants ci-après (en millions de francs):

	Crédits dissociés		
	Crédits non dissociés	Crédits d'engagement	Crédits d'ordonnement
TITRE I			
Dépenses courantes . . .	5 962,6	—	—
TITRE II			
Dépenses de capital . . .	1 206,6	—	—
Totaux	7 169,2	—	—

Ces crédits sont énumérés dans la colonne «Crédits 1989 après la réforme de l'Etat» aux Titres I et II du tableau annexé à la présente loi.

§ 2. Les allocations de base qui résultent de la ventilation des crédits entre divisions organiques et programmes d'activités, telles qu'elles sont reprises dans le tableau «Répartition des crédits 1989 — après la réforme de l'Etat — par allocation de base», font l'objet d'un suivi comptable.

§ 3. Lorsque la décomposition entre divisions organiques ou programmes est opérée dans le tableau visé au § 2, le ministre ou le fonctionnaire qu'il délègue à cet effet, peut, dans la limite de chacun des crédits ouverts au tableau de loi, procéder à une redistribution des allocations de base.

§ 4. Le contrôleur des engagements et la Cour des comptes veillent à ce que les dépenses soient correctement imputées sur les allocations de base et à ce que ces dernières ne soient pas dépassées, compte tenu le cas échéant des redistributions opérées conformément au § 3.

*Kredieten voor de lopende uitgaven (Titel I)
en de kapitaaluitgaven (Titel II)*

Artikel 1. § 1. Voor de uitgaven van het ministerie van Middenstand voor het begrotingsjaar 1989 worden kredieten geopend ten bedrage van (in miljoenen franken):

	Gesplitste kredieten		
	Niet-gesplitste kredieten	Vast-leggings-kredieten	Ordonnan-cerings-kredieten
TITEL I			
Lopende uitgaven . . .	5 962,6	—	—
TITEL II			
Kapitaaluitgaven . . .	1 206,6	—	—
Totalen	7 169,2	—	—

Die kredieten worden opgesomd in de kolom «Kredieten 1989 na de staatshervorming» onder de Titels I en II van de bij deze wet gevoegde tabel.

§ 2. De basisallocaties die voortvloeien uit de ventilatie van de kredieten over de organisatieafdelingen en activiteiten-programma's, zoals ze hernomen worden in de tabel «Verdeling van de kredieten 1989 — na de staatshervorming — per basisallocatie», maken het voorwerp uit van een boekhoudkundige opvolging.

§ 3. Wanneer in de in § 2 bedoelde tabel de uitsplitsing tussen organisatieafdelingen en programma's gemaakt wordt, kan de minister of de gedelegeerde ambtenaar, binnen de grens van elk van de kredieten geopend in de wetstabel, overgaan tot een herverdeling van de basisallocaties.

§ 4. De controleur der vastleggingen en het Rekenhof zien erop toe dat de uitgaven op de basisallocaties juist worden aangerekend en zorgen bovendien ervoor dat deze laatste, eventueel rekening houdend met de overeenkomstig § 3 doorgevoerde herverdelingen, niet overschreden worden.

— Adopté.

Aangenomen

*Dispositions particulières
relatives aux dépenses courantes (Titre I)*

Art. 2. Par dérogation à l'article 15 modifié de la loi du 29 octobre 1846 relative à l'organisation de la Cour des comptes, des avances de fonds d'un montant maximum de 10 000 000 de francs peuvent être consenties aux comptables extraordinaires du département.

Au moyen de ces avances, les comptables extraordinaires du département sont autorisés à payer tous les frais de service n'excédant pas 100 000 francs, les indemnités de toute nature allouées sur le budget ainsi que, quels qu'en soient les montants, les frais de consommation d'essence, eau, gaz, électricité et téléphone, les frais d'affranchissement postal par machine et les interventions de l'Etat en faveur des restaurants et réfectoires fréquentés par le personnel du département, prévues à l'article 11.05 du Titre I du tableau annexé à la présente loi.

Quant au comptable extraordinaire du département chargé du paiement des avances sur frais de mission à l'étranger, autorisation lui est donnée de consentir aux fonctionnaires envoyés en mission à l'étranger les avances nécessaires, même si ces avances sont supérieures à 100 000 francs.

*Bijzondere bepalingen
betreffende de lopende uitgaven (Titel I)*

Art. 2. Bij afwijking van het gewijzigd artikel 15 van de wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof, mogen geldvoorschotten tot een maximumbedrag van 10 000 000 frank toegestaan worden aan de buitengewone rekenplichtigen van het departement.

Door middel van deze voorschotten mogen de buitengewone rekenplichtigen van het departement alle dienstkosten betalen tot en met 100 000 frank, de vergoedingen van alle aard welke

bij aanrekening op de begroting zullen worden verleend alsmede, welk ook het bedrag moge zijn, de verbruikskosten van benzine, water, gas, elektriciteit en telefoon, de kosten van frankering met de machine en de staatssteun ten gunste van de door het personeel van het departement bezochte restaurants en refters, bedoeld in artikel 11.05 van Titel I van de bij deze wet gevoegde tabel.

Wat de buitengewone rekenplichtige van het departement betreft, belast met de betaling van de voorschotten op zendingskosten in het buitenland, toelating wordt hem gegeven, aan de ambtenaren belast met een zending in het buitenland de nodige voorschotten te verlenen, zelfs indien deze voorschotten meer dan 100 000 frank bedragen.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 3. Vu le caractère urgent des dépenses à prévoir et par dérogation à l'article 15 modifié de la loi organique de la Cour des comptes du 29 octobre 1846, des avances de fonds successives dont il sera justifié ultérieurement, peuvent être consenties au comptable chargé de la liquidation des secours à caractère social.

Art. 3. Gezien het spoedeisend karakter der te voorziene uitgaven en in afwijking van het gewijzigd artikel 15 van de wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof, mogen achtereenvolgende geldvoorschotten die later zullen worden verantwoord aan de rekenplichtige die belast is met de vereffening van de hulpelden van sociale aard, worden toegestaan.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 4. Le paiement des allocations de naissance et des indemnités pour frais funéraires s'effectue conformément aux règles établies par l'article 23 de la loi du 15 mai 1846 sur la comptabilité de l'Etat.

Art. 4. De betaling van het kraamgeld en van de vergoedingen wegens begrafeniskosten geschiedt volgens de regels vastgelegd door artikel 23 van de wet van 15 mei 1846 op de rijkscomptabiliteit.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 5. Des dépenses relatives à des créances d'années budgétaires antérieures peuvent être imputées sur l'article 12.01, Titre I, du tableau annexé à la présente loi.

Art. 5. Op artikel 12.01, Titel I, van de bij deze wet gevoegde tabel mogen uitgaven worden aangerekend die betrekking hebben op schuldvoordringen van vorige begrotingsjaren.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 6. Le montant des remboursements effectués par les agents du département sur les prêts consentis à charge de l'article 11.05, Titre I, peut être porté au crédit d'un compte spécial ouvert au Titre IV — Section particulière — à gérer par le comptable du service social en vue d'être réutilisé sous forme de prêts.

Art. 6. Het bedrag van de door de personeelsleden van het departement verrichte terugstortingen op de leningen die ten laste van artikel 11.05, Titel I, toegestaan werden, kan worden overgebracht op het krediet van een speciale rekening, geopend op Titel IV — Afzonderlijke sectie — te beheren door de rekenplichtige van de sociale dienst teneinde opnieuw gebruikt te worden in de vorm van leningen.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 7. Par dérogation à l'article 6, § 1er, 2°, de la loi du 29 mars 1976, la subvention de l'Etat au régime des prestations familiales en faveur des travailleurs indépendants est, pour l'année budgétaire 1989 et à l'indice 135,3 (base 1981 = 100), fixée à 4 930,6 millions.

Art. 7. In afwijking van artikel 6, § 1, 2°, van de wet van 29 maart 1976, wordt de rijkssubsidie aan het stelsel van gezinsbijslag ten voordele van de zelfstandigen, voor het begrotingsjaar 1989 en aan index 135,3 (basis 1981 = 100), vastgesteld op 4 930,6 miljoen.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 8. Pour les articles budgétaires à charge desquels des commandes peuvent être passées à l'intervention de l'OCF, le ministre des Classes moyennes est autorisé à opérer des versements provisionnels au profit de l'article 63.01.A de l'OCF et ce par le biais d'ordonnances de paiement par virement dans les écritures de la Trésorerie.

Art. 8. Met betrekking tot de begrotingsartikelen ten laste waarvan bestellingen mogen worden gedaan door toedoen van het CBB, is de minister van Middenstand gemachtigd om provisionele stortingen uit te voeren ten bate van artikel 63.01.A van het CBB bij middel van ordonnances van betaling door overschrijving in de schrifturen van de Thesaurie.

— Adopté.

Aangenomen.

Section particulière (Titre IV)

Art. 9. Les opérations effectuées sur les fonds spéciaux figurant au Titre IV du tableau joint à la présente loi, sont évaluées à 304 500 000 francs pour les recettes et à 304 500 000 francs pour les dépenses.

Afzonderlijke sectie (Titel IV)

Art. 9. De verrichtingen op de speciale fondsen, opgenomen in Titel IV van de tabel gevoegd bij deze wet, worden geraamd op 304 500 000 frank voor de ontvangsten en op 304 500 000 frank voor de uitgaven.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 10. Sont accordées à charge de l'article 60.01.A «Fonds d'expansion économique et de reconversion régionale» des autorisations d'engagement à concurrence de 40 100 000 francs pour les opérations courantes, en exécution de la loi de redressement du 10 février 1981 relative aux Classes moyennes et de la loi du 4 août 1978 de réorientation économique.

Tout engagement à prendre de ce chef est soumis au visa du contrôleur des engagements et à la Cour des comptes dans les formes de la réglementation en la matière.

Art. 10. Worden verleend ten laste van artikel 60.01.A «Fonds voor de economische expansie en de regionale reconversie», vastleggingsmachtigingen ten belope van 40 100 000 frank voor de lopende verrichtingen, ingevolge de herstellwet van 10 februari 1981 inzake de Middenstand en de wet van 4 augustus 1978 tot economische heroriëntering.

Elke verbintenis in deze hoofde aan te gaan wordt onderworpen aan het visum van de controleur der vastleggingen en aan het Rekenhof volgens desbetreffende reglementering.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 11. Le mode de disposition des avoirs mentionnés aux fonds et comptes inscrits au Titre IV du tableau annexé à la présente loi est indiqué en regard du numéro de l'article se rapportant à chacun d'eux.

Les fonds dont les dépenses sont soumises au visa préalable de la Cour des comptes sont désignés par l'indice A.

Les fonds et comptes sur lesquels il est disposé à l'intervention du ministre des Finances sont désignés par l'indice B.

Les fonds et les comptes sur lesquels il est disposé directement par les comptables qui ont opéré les recettes sont désignés par l'indice C.

Art. 11. De wijze van beschikking over het tegoed vermeld voor de fondsen en rekeningen ingeschreven in Titel IV van de tabel gevoegd bij deze wet, wordt aangeduid naast het nummer van het artikel dat betrekking heeft op elk dezer.

De fondsen waarvan de uitgaven aan het voorafgaand visum van het Rekenhof worden voorgelegd, worden door het teken A aangeduid.

De fondsen en rekeningen waarop door tussenkomst van de minister van Financiën wordt beschikt, worden door het teken B aangeduid.

De fondsen en rekeningen waarop rechtstreeks wordt beschikt door de rekenplichtigen die de ontvangsten hebben gedaan, worden door het teken C aangeduid.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président.— Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

Wij stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

PROJET DE LOI AJUSTANT LE BUDGET DU MINISTÈRE DES CLASSES MOYENNES DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1988

Discussion et vote des articles

ONTWERP VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN MIDDEN- STAND VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1988

Beraadslaging en stemming over de artikelen

M. le Président.— Nous passons à l'examen des articles du projet de loi ajustant le budget du ministère des Classes moyennes de 1988.

Wij gaan over tot de bespreking van de artikelen van het ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Middenstand voor 1988.

Personne ne demandant la parole dans la discussion des articles du tableau, je les mets aux voix.

Daar niemand het woord vraagt in de behandeling van de artikelen van de tabel, breng ik die artikelen in stemming.

— Ces articles sont successivement mis aux voix et adoptés. (Voir documents nos 5/13-789, session 1988-1989, de la Chambre des représentants.)

Deze artikelen worden achtereenvolgens in stemming gebracht en aangenomen. (Zie stukken nrs. 5/13-789, zitting 1988-1989, van de Kamer van volksvertegenwoordigers.)

M. le Président.— Les articles du projet de loi sont ainsi rédigés:

Ann. parl. Sénat de Belgique — Session ordinaire 1988-1989
Parlem. Hand. Belgische Senaat — Gewone zitting 1988-1989

Ajustements des crédits

Article 1er. Les crédits prévus au Titre Ier — Dépenses courantes et au Titre II — Dépenses de capital du budget du ministère des Classes moyennes de l'année budgétaire 1988, sont ajustés suivant les données détaillées du tableau annexé à la présente loi et à concurrence de (en millions de francs):

Ajustements	Crédits non dissociés	Crédits dissociés	
		Crédits d'engage- ment	Crédits d'ordonnan- cement
TITRE I			
<i>Dépenses courantes :</i>			
Ajustements année cou- rante	- 119,6	—	—
Crédits pour créances d'années antérieures	10,1	—	—
TITRE II			
<i>Dépenses de capital :</i>			
Ajustements année cou- rante	- 1,0	—	—

Kredietaanpassingen

Artikel 1. De kredieten ingeschreven onder Titel I — Lopende uitgaven en Titel II — Kapitaaluitgaven van de begroting van het ministerie van Middenstand voor het begrotingsjaar 1988, worden aangepast volgens de omstandige vermeldingen in de bij deze wet gevoegde tabel en ten belope van (in miljoenen franken):

Aanpassingen	Niet- gesplitste kredieten	Gesplitste kredieten	
		Vast- leggings- kredieten	Ordonnan- cerings- kredieten
TITEL I			
Lopende uitgaven:			
Aanpassingen lopend jaar	- 119,6	—	—
Kredieten voor schuld- vorderingen van vorige jaren	10,1	—	—
TITEL II			
Kapitaaluitgaven:			
Aanpassingen lopend jaar	- 1,0	—	—

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 2. Les crédits ouverts par la présente loi seront couverts par les ressources générales du Trésor.

Art. 2. De bij deze wet toegestane kredieten zullen door de algemene middelen der Schatkist gedekt worden.

— Adopté.

Aangenomen

Art. 3. La présente loi entre en vigueur le jour de sa publication au *Moniteur belge*.

Art. 3. Deze wet treedt in werking de dag van haar bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad*.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président.— Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

Wij stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Notre ordre du jour est ainsi épuisé.

Onze agenda is afgewerkt.

PROJET DE LOI — ONTWERP VAN WET

Dépôt — Indiening

M. le Président.— Le gouvernement a déposé un projet de loi contenant le budget des Institutions scientifiques et des Affaires culturelles communes pour l'année budgétaire 1989.

De regering heeft ingediend een ontwerp van wet houdende de begroting van de Gemeenschappelijke Wetenschappelijke Instellingen en Culturele Zaken voor het begrotingsjaar 1989.

Ce projet de loi est renvoyé à la commission de l'Enseignement et de la Science.

Dit ontwerp van wet wordt verwezen naar de commissie voor het Onderwijs en de Wetenschap.

INTERPELLATION — INTERPELLATIE

Demande — Verzoek

M. le Président.— M. Falise désire interpeller le ministre des Relations extérieures sur « les événements de Chine ».

De heer Falise wenst de minister van Buitenlandse Betrekkingen te interpellieren over « de gebeurtenissen in China ».

Cette interpellation est inscrite à l'ordre du jour de la semaine prochaine.

Deze interpellatie is ingeschreven op de agenda van de volgende week.

Le Sénat se réunira le jeudi 29 juin 1989, à 9 heures.

De Senaat vergadert opnieuw donderdag, 29 juni 1989, te 9 uur.

La séance est levée.

De vergadering is gesloten.

(La séance est levée à 18 h 25 m.)

(De vergadering wordt gesloten te 18 h 25 m.)